

บทที่ 4

บทบาทในทางการเมือง ในการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยว

ดังได้กล่าวอ้างมาแล้วว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้น จะกลายเป็นกลุ่มทางการเมือง ได้ก็ต่อเมื่อพยายามจะเข้าไปมีอิทธิพลเหมือนนโยบายและการกระทำของรัฐโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง กลุ่มจะดำเนินการทางการเมืองเมื่อผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มเห็นว่ นโยบายหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐมีผลกระทบต่อผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ของกลุ่ม และการที่คนรวมกลุ่มขึ้นเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนนั้นก็เพราะว่าถ้าปล่อยให้แต่ละคนต่อสู้โดยลำพังย่อมไม่มีน้ำหนักเพียงพอ โดยนัยนี้ จะได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยว 2 กลุ่ม ที่ศึกษาคือ กลุ่มนักธุรกิจนำเที่ยวประเภทบริการจัดนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศท่องเที่ยวในประเทศไทยและกลุ่มนักธุรกิจโรงแรม ซึ่งกลุ่มทั้งสองได้แสดงบทบาทซึ่งหมายถึงการกระทำในทางการเมืองในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ โดยใช้สมาคมที่กลุ่มเป็นสมาชิกอยู่เป็นแกนนำอย่างไร โดยใช้วิธีการดำเนินการทางการเมืองอย่างไรตามหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในทางการเมือง ซึ่งการศึกษานี้จะได้กล่าวถึงบทบาทในทางการเมืองของกลุ่มนักธุรกิจนำเที่ยวเป็นอันดับแรก และนักธุรกิจโรงแรมเป็นอันดับต่อไป ต่อประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่มทั้งสอง รวมทั้งการศึกษาถึงแนวความคิดทางการเมืองของผู้นำกลุ่มทั้งสองด้วย

บทบาทในทางการเมืองของนักธุรกิจนำเที่ยวที่แสดงออกโดยผ่านทางสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว

ประเด็นปัญหาสำคัญที่กระทบผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งยกมาเป็นกรณีศึกษา 4 กรณีคือ

1. ปัญหาความไม่สะดวกในการรับนักท่องเที่ยว และปัญหานักท่องเที่ยวถูกค้าของสมาชิกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ถูกมิฉฉาซีหลอกลวงที่ท่าอากาศยานกรุงเทพ
2. ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องให้รัฐบาลมีนโยบายทางการเมืองปันพาดิชย์แบบเสรี

3. บัญหารัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบเกี่ยวกับอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว

4. ปัญหาการขึ้นราคาห้องพักของโรงแรม

1. ปัญหาความไม่สะดวกในการรับนักท่องเที่ยว และปัญหานักท่องเที่ยวลูกค้ำ
ของสมาชิกภูมิภาคนอกวงที่ท่าอากาศยานกรุงเทพ

ปัญหานี้กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่ม
เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากท่าอากาศยานกรุงเทพเป็นสถานที่ที่กล่าวได้ว่ามีผล
ประโยชน์เกิดขึ้นอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดผลประโยชน์ขัดกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ อีกทั้ง
* **
มีมิชชันหลายประเภท เป็นต้นว่าแท็กซี่ป้ายดำ ไกด์ผี นักล้วง ฯลฯ ใช้เป็นที่ประกอบอาชีพ
เนื่องจากพื้นที่บริเวณหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า ถือเป็นสถานที่เปิดหรือสถานที่สาธารณะ
สำหรับประชาชนทั่วไป พฤติกรรมของกลุ่มมิชชันเหล่านี้ มักจะหลอกลวงผู้โดยสารหรือนัก
ท่องเที่ยวชาวต่างประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ นา ๆ บางครั้งทำร้ายจนได้รับการบาดเจ็บหรือ
ถึงแก่ชีวิตก็มี จนทำให้ภาพพจน์ทางการท่องเที่ยวของไทยเสียหาย ส่วนผลกระทบที่มีต่อ
กลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวก็คือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นลูกค้าของกลุ่มมักจะถูกหลอก
ลวงไปอยู่เสมอ ผลเสียหายที่เกิดขึ้นคือ นอกจากจะสูญเสียรายได้ที่ควรได้จากการบริการ
นำเที่ยวและอื่น ๆ แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวอาจสูญเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจจาก
บริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศที่จัดส่งลูกค้ามาให้ตลอดไปก็ได้ ในฐานะที่ไม่สามารถอำนวยความสะดวก
และความปลอดภัยแก่ลูกค้านักท่องเที่ยวที่ส่งมาให้ได้ และในประการสุดท้ายคือ
อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวของไทย เพราะทำให้นักท่องเที่ยวหัวรุนแรงต่าง ๆ

*
หมายถึงผู้รับจ้างขนส่งที่ใช้ยานพาหนะที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คือใช้รถส่วนบุคคล
ซึ่งพื้นที่ เบียนมีสิทธำในสมัยก่อนการเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน มารับจ้างขนส่งผู้โดยสาร
ชาวต่างประเทศระหว่างท่าอากาศยานกรุงเทพ กับโรงแรมในตัวเมือง

**
หมายถึงมัคคุเทศก์อิสระ ที่ไม่สังกัดบริษัทนำเที่ยวใด ๆ มักหลอกลวงนักท่องเที่ยว
ด้วยวิธีการต่าง ๆ นา ๆ

ที่เกิดขึ้นที่นี่ และอาจเปลี่ยนเส้นทางท่องเที่ยวไปยังประเทศอื่น* ก็ได้ เพราะธุรกิจท่องเที่ยว เป็นธุรกิจที่อ่อนไหวง่าย (sensitive)

สุนทร อัฒพงศ์¹ อดีตกรรมการสมาคม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ควบคุมดูแลการจัดตั้ง แคนเตอร์บริการของสมาคมในระยะต้น ๆ ได้กล่าวถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในด้านผลประโยชน์ขัดกันและพฤติกรรมของกลุ่มมีฉายาชื่อว่า

...ในราวปี พ.ศ. 2513 ต่อเนื่องถึง 2514 บริษัท เนชั่นแนล แทรเวล เซอร์วิส ได้รับสัมปทานจัดรถลีมูซีน ขนส่งผู้โดยสารท่าอากาศยานกับจุดต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ บริษัทจึงไม่ยอมให้บริษัทนำเที่ยวสมาชิกของสมาคม นำรถของตนมารับส่งลูกค้านักท่องเที่ยว เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้สมาชิกเดือดร้อน กรรมการต้องเข้าพบกรมการบินพลเรือน** ขอให้จัดประชุมพิจารณาแก้ไข ซึ่งผลออกมาคือ เราสามารถขนส่งได้เฉพาะผู้โดยสารที่เป็นลูกค้าของเรา และมีการติดต่อกันล่วงหน้าแล้วเท่านั้น สำหรับไกด์ผีหรือป้ายดำนั้น ในช่วงแรก ๆ ไม่มายุ่งกับลูกค้าของสมาชิก แต่ต่อมาเข้าใจว่ารายได้ดี จึงมีผู้ทำมาหากินกันมาก ยิ่งทำยิ่งแย่งกัน เมื่อแย่งกันก็ต้องรุกล้ำ

เมื่อเป็นเช่นนี้ กลุ่มผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวจึงได้ร้องเรียนต่อกรมการบินพลเรือนกองทัพอากาศ และเสนอให้สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามาเปิดแคนเตอร์บริการที่บริเวณหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า โดยสมาคมจะให้บริการต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นลูกค้าของสมาชิกเท่านั้น เพื่อมิให้ขัดกับสัมปทาน

* กรณีนักท่องเที่ยวสามีภรรยาชาวญี่ปุ่นชื่อนายซุนชูเกะ วาดานาเบ้ และนางทาซุโกะ โมเทกิ ซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวและฮันนิมูนในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ ใช้บริการของแท็กซี่ป้ายดำแล้วถูกทำร้ายร่างกาย เมื่อต่อสู้ขัดขืนการชิงทรัพย์ทำให้ผู้เป็นสามีเสียชีวิต ส่วนภรรยาบาดเจ็บสาหัส คดีนี้เป็นคดีที่สะเทือนขวัญอย่างร้ายแรงและเป็นข่าวแพร่ไปทั่วโลก

¹ สัมภาษณ์ สุนทร อัฒพงศ์, ผู้อำนวยการฝ่ายขาย โรงแรมสีลม พลาซ่า,

1 พฤศจิกายน 2533.

**

องค์การของรัฐที่ควบคุมกิจการท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ก่อนเปลี่ยนมาเป็นการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2522

อื่น อีกทั้งเป็นการป้องกันลูกค้านักท่องเที่ยวถูกล่อลวงไปด้วย โดยสมาคมจ่ายค่าเช่าพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินการ เช่น ค่าเช่าสถานที่ ค่าไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ แก่กรรมการบินพลเรือน แล้วสมาคมเก็บค่าบริการจากสมาชิกต่างหากจากค่าบำรุงสมาคมประจำปี เพื่อนำมา เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

แม้ว่าจะเปิดดำเนินงานบริการดังกล่าวก็ตาม แต่กลุ่มมีจลาชียังมีวิธีการต่าง ๆ ในการหลอกลวงนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าของสมาชิกได้ ประเด็นปัญหานี้ทำให้สมาชิกร้องเรียนขอให้กรรมการติดต่อเจรจากับฝ่ายกรรมการบินพลเรือน เพื่อวางมาตรการป้องกันให้รัดกุมยิ่งขึ้น

แต่กล่าวกันว่าผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ณ ที่มีมากมายมหาศาล เช่น ค่าคอมมิชชั่นจากการนำผู้โดยสารนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าประเภทเพชรพลอย เครื่องประดับ (jewelry) จากการนำไปพักโรงแรมต่าง ๆ จากการบริการนำเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ จากการหาความสำราญในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เป็นต้น จึงทำให้กลุ่มมีจลาชีพ่นเอากลวิธีต่าง ๆ มาใช้เพื่อความอยู่รอด และวิธีการหนึ่งคือการจัดตั้งบริษัทนำเที่ยวขึ้นแล้วสมัครเข้าเป็นสมาชิกสมาคม โดยอาศัยช่องโหว่ของข้อบังคับสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวที่ต้องพิจารณาผู้ที่ยื่นใบสมัครที่มีหลักฐานการประกอบการค้าของทางราชการครบถ้วน เข้าเป็นสมาชิกของสมาคม* แล้วถือโอกาสแจ้งรับลูกค้านักท่องเที่ยวของตน ซึ่งวิธีการคือการใช้ชื่อปลอมหรือการแจ้งชื่อผู้โดยสารผู้ใดผู้หนึ่งลงไปในการร้อง เพื่อที่มัลคฤเทศก์ของตนจะได้เข้ามาในพื้นที่ของสมาคมซึ่งอยู่หน้า

* สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เคยเสนอแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกบางประการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันผู้ที่มีใจมืออาชีพและอาศัยการเป็นสมาชิกไปทำประโยชน์มิชอบตามคำเรียกร้องของสมาชิกส่วนใหญ่ แต่ข้อเสนอดังกล่าวทางสำนักทะเบียนสมาคมการค้า ในฐานะผู้ควบคุมสมาคมการค้า ไม่เห็นด้วย โดยอ้างว่าเป็นข้อห้ามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 ข้อที่ 7 คือ "กีดกัน หรือ ชัดขวาง มิให้ผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกได้ตามข้อบังคับของสมาคมการค้า เข้าเป็นสมาชิกหรือข้อบังคับด้วยประการใด ๆ ให้เข้าเป็นสมาชิกโดยผู้ยื่นไม่สมัครใจ หรือให้สมาชิกออกจากสมาคมโดยเจตนาไม่สุจริต หรือขัดต่อข้อบังคับของสมาคมการค้า"

ห้องผู้โดยสารขาเข้าและ เป็น เขตหวงห้ามมิให้บุคคลทั่วไป เข้าไปได้โดย ใช้พื้นที่นี้ติดต่อกับ นักท่องเที่ยวที่ผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากรออกมาแล้ว บ่อยครั้งที่สวมรอย รับไปโดยอ้างว่า เป็นมัคคุเทศก์ของบริษัทที่จะต้องให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้นั้น พฤติกรรม ดังกล่าว สร้างความเดือดร้อนให้กับสมาชิกและทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ถูก หลอกหลวง ต่างร้องเรียนมายังหน่วยงานทางการท่องเที่ยวของรัฐ สมาคม รวมทั้ง บริษัทนำเที่ยวที่เป็นสมาชิกเองมากขึ้น ปัญหานี้ทำให้กลุ่มสมาชิกได้เสนอขอให้กรรมการ สมาคม เจริญกับกรมการbinพล เรือน ขอให้จัดเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราป้องกันอย่างรัดกุม ยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันให้ทางสมาคมพิจารณาลงโทษสมาชิกที่มีพฤติการณ์หลอกหลวงดังกล่าว ด้วย ซึ่งนายประเสริฐ อิศวรชัย อดีตนายกสมาคมในช่วงปี พ.ศ. 2523-2525 ก็ได้ ลงโทษโดยทำหนังสือดักเตือนและไล่ออก สำหรับสมาชิกที่ตรวจสอบแล้วว่ามีพฤติการณ์แน่ชัด แต่การลงโทษดังกล่าวมีผลสะท้อนกลับสู่สมาคม เนื่องจากกลุ่มผู้ถูกลงโทษมีอิทธิพลสูง เช่น นายประเสริฐ เองนั้น ปรากฏว่าได้รับโทรศัพท์ขู่ทำร้ายอยู่เสมอ นอกจากนี้พนักงานของ กลุ่มบริษัทที่ถูกลงโทษเคยมาพบผู้เขียนซึ่งเป็นผู้จัดการสมาคม ณ ที่ทำการสมาคมแนะนำตนเอง ว่า เคยมีอาชีพ เป็นมือปืนรับจ้างแต่ขณะนี้เลิกประกอบอาชีพนั้นแล้วและมา เป็นมัคคุเทศก์ของ บริษัท เมื่อบริษัทถูกลงโทษถูกตัดออกจากสมาชิกภาพ ทำให้ไม่สามารถเข้าไปหาลูกค้าใน บริเวณพื้นที่ของสมาคมหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้าได้ * ตนเองจึงประสบความสำเร็จและได้ เรียกร้องขอความเห็นใจว่า

*

ตามข้อตกลงระหว่างกรมการbinพล เรือนกับสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของสมาคม ได้รับอนุญาตให้ผ่านเข้าออกในบริเวณหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า ซึ่งเป็นเขตหวงห้าม เพื่อทำหน้าที่รับผู้โดยสารนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าของบริษัทสมาชิก แล้ว นำมามอบให้กับมัคคุเทศก์ของบริษัทนั้น ๆ ซึ่งคอยอยู่ในอาคารบริเวณเคาน์เตอร์ของสมาคม ซึ่งตั้งอยู่ในเขตติดต่อกับห้องผู้โดยสารขาเข้าของท่าอากาศยานกรุงเทพ เดิมและที่บริเวณ เขตติดต่อนี้เองที่มีมัคคุเทศก์ของกลุ่มบริษัทที่มีพฤติการณ์มิชอบมายืนคอยชักชวนและหลอกหลวง ให้นักท่องเที่ยวหลงเชื่อ การตัดออกจากสมาชิกภาพจะทำให้ไม่สามารถส่งมัคคุเทศก์ของตน เข้ามาในพื้นที่ได้อีก จะต้องอยู่ภายนอกซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะและ เป็นการยากที่จะทำการ หลอกหลวงได้

ขอให้สมาคมให้โอกาสแก่บริษัทเล็ก ๆ อย่างบริษัทผมท่ามาหากินบ้าง เราไม่มี
 ปัญญาออกไปเซลล์ (sale) เมืองนอกอย่างบริษัทใหญ่ ๆ อย่าให้บริษัทใหญ่สูบ
 เอาไปผู้เดียว ถ้าผมไม่มีที่ท่ามาหากินที่นี้ก็ไม่รู้จะเอาอะไรมาเลี้ยงครอบครัว

ผู้เขียนได้ชี้แจงว่า สมาคมดำเนินการอำนวยความสะดวกเฉพาะนักท่องเที่ยว
 ที่เที่ยวที่เป็นลูกค้าของสมาชิกที่มีการจองรายการนำเที่ยวล่วงหน้าไว้แล้วเท่านั้น นักท่อง
 เที่ยวหรือผู้โดยสารอื่น ๆ ทั่วไป สมาคมไม่เกี่ยวข้อง แต่การที่สมาชิกที่เข้ามาอาศัย
 สมาคมไปทำความเดือดร้อนแก่ลูกค้านักท่องเที่ยวของสมาชิกที่มีการติดต่อกันล่วงหน้า นอก
 จากทำความเสียหายแก่สมาชิกด้วยกันที่ดำเนินการก็อย่างถูกต้องแล้ว ยังทำให้ชื่อเสียงของ
 สมาคมเสียหาย *

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการลงโทษโดยตัดออกจากการเป็นสมาชิก แต่ต่อมากลุ่ม
 มิฉฉาชีพก็ใช้วิธีการแยบคายคือ ทำการเปิดบริษัทใหม่แล้วสมัครเข้าเป็นสมาชิกสมาคมอีก
 กล่าวได้ว่าอิทธิพลของกลุ่มนี้มีมากมาย ทำให้กลุ่มสามารถยังคงก่อพฤติกรรมหลอกลวงนัก
 ท่องเที่ยวอยู่ได้ แม้บางครั้งมีการต่อสู้ด้วยกำลังกับพนักงานของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจบางแห่ง
 ที่ได้รับสัมปทานดำเนินการอยู่ที่นี้ในเรื่องผลประโยชน์ขัดกัน โดยที่พฤติกรรมเหล่านี้
 ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และปัญหาการหลอกล
 วงผู้โดยสารทั่วไปและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของขบวนการมิฉฉาชีพทั้งหลายที่ทำ
 อากาศยานกรุงเทพ ในบริเวณท่องเที่ยวโดยสารขาเข้าเดิมยังคงดำเนินต่อไป แม้ว่าสมาคม
 จะได้นำเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องหรือการ
 นำเข้าพิจารณาใน กรอ. หรือแม้จะมีเสียงเรียกร้องจากสื่อมวลชนที่ตีพิมพ์ขบวนการ
 มิฉฉาชีพดังกล่าวหลายวันติดต่อกันหรือแม้หน่วยงานของรัฐเองที่เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไข
 ปัญหานี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเด็ดขาด แม้จะมี

*

ในจดหมายที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศร้องเรียนมายังการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ตี
 กรมการบินพลเรือน หรือสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวก็ตี มักระบุว่า
 บริษัทที่หลอกลวงนั้นเป็นสมาชิกของสมาคม เนื่องจากมีตราของสมาคม (logo) ในใบ
 เสร็จหรือเอกสารของบริษัทที่ออกให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้กรมการบินพลเรือนแจ้งว่า
 สมาคมไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเนื่องจากพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น

การนำมาตรการแก้ไขบางอย่างมาใช้ เป็นต้นว่า การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวไปประจำ ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ การจัดเจ้าหน้าที่ของกรมการบินพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่สารวัตรทหารอากาศตรวจตราดูแลอย่างเข้มงวดก็ตาม หรือแม้แต่มาตรการที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงคมนาคม ที่จัดให้หน่วยเฉพาะกิจ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย ตำรวจท่องเที่ยว สารวัตรทหารอากาศ บริษัทการบินไทย จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตรวจตราตลอดเวลาในเวลาที่ต่อมาก็ตาม

ต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างตัวอาคารผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศแห่งใหม่เสร็จสิ้นและเปิดใช้ในปี พ.ศ. 2530 ตามโครงสร้างของสถานที่แห่งใหม่นี้ เมื่อผู้โดยสารผ่านกรรมวิธีของศุลกากรและออกจากพื้นที่ห้องผู้โดยสารขาเข้ามาที่บริเวณหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า เพื่อเตรียมเดินทางเข้าตัวเมืองกรุงเทพฯ หรือจุดหมายปลายทางอื่น ๆ พื้นที่แห่งนี้ถือเป็นสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปสามารถผ่านไปมาได้ แต่หลังเปิดใช้เพียง 3 เดือนทางการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยได้ปิดกั้นพื้นที่บางส่วนเป็นเขตหวงห้าม ดังเหตุผลที่ นาวาอากาศเอก จรุง ปีทอง ผู้อำนวยการท่าอากาศยานกรุงเทพ กล่าวไว้²

...ครั้งแรกที่เราได้เปิดอาคารผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศ ด้านหน้าของอาคารนี้เป็นเขตสาธารณะ ผู้โดยสารที่ผ่านกรรมวิธีของศุลกากรออกมาจะเป็นบริเวณที่คนมารับผู้โดยสารนักท่องเที่ยวมากมายบริเวณนั้น ก็ทำให้ผู้โดยสารไม่ได้รับความสะดวกสบาย เนื่องจากมีกลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์ที่จะเข้าไปชักชวนผู้โดยสารหรือว่าขีวของผู้โดยสารนักท่องเที่ยวที่วางไว้ก็ถูกพวกที่มาหากินลักขโมยไป จะเห็นว่าพอเปิดมาได้สักประมาณ 3 เดือน เราทนสู้สภาพนั้นไม่ไหว เนื่องจากผู้โดยสารนักท่องเที่ยวออกมาแล้วจะพบกลุ่มพวกไม่ปรารถนาดีหรือกลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์ที่จะ

²

เขาวลัษณ์ แห่งสภา, "การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเชิงนิเวศ", หน้า 106-107.

ชักชวนผู้โดยสาร หรือว่าผู้โดยสาร หรือนักท่องเที่ยวก็ไม่มีโอกาสเลือกใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่เรามีอยู่บริเวณนั้น ซึ่งมีลิμουซีน (limousine) ธนาคาร เคนันเตอร์สมาคมโรงแรม เป็นต้น ไม่มีโอกาสได้เลือกเลย เพราะว่าผู้เข้ามาติดต่อหรือมาชักจูงนี้ทำให้ผู้โดยสารเกิดความรำคาญมากที่สุด หลังจากนั้นเปิดมา 3 เดือนกว่าเราสู้ไม่ไหวเราก็กินโดยใช้เหล็กสแตนเลสนี้กัน คล้าย ๆ ลักษณะเป็น ร้วแต่เรามอง เห็นทะลุกันคือเราเรียกว่าเป็นเขตหวงห้ามชั้นสอง ซึ่งผ่านจากศุลกากร มาแล้ว ผู้โดยสารก็ออกมาก็สามารถที่จะเรียกใช้บริการได้ก็มีทั้งแลกเงิน มีทั้งรถ เดินทาง เข้ากรุงเทพฯ มีทั้งจองโรงแรม มีหมคนั้น โดยที่ไม่มีกลุ่มผู้แสวงหา ผลประโยชน์เข้าไป

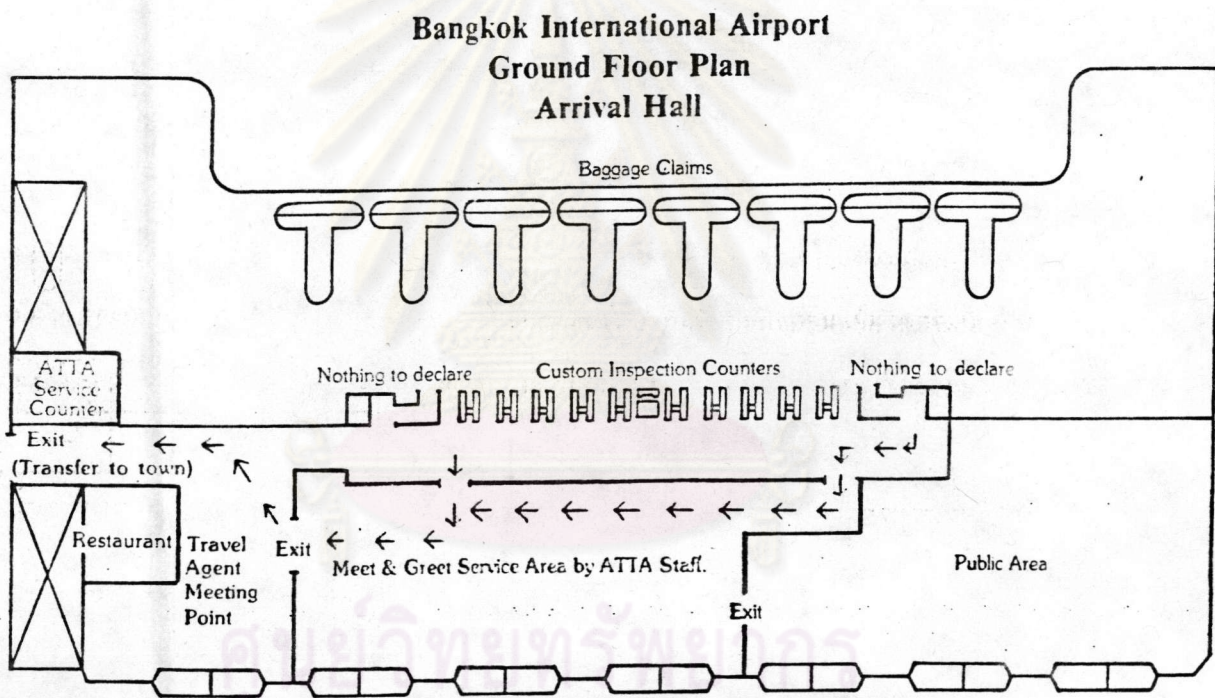
ส่วน เคนันเตอร์บริการของสมาคมนั้น ตามโครงสร้างนี้มีได้ตั้งอยู่ติดกับพื้นที่ ติดต่อระหว่างห้องผู้โดยสารขา เข้ากับบริเวณพื้นที่หน้าห้องผู้โดยสารขา เข้าอีกต่อไป แต่ได้ มาตั้งอยู่ใน เขตสาธารณะซึ่งการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ได้จัดไว้ให้เป็นการเฉพาะ (แผนภาพที่ 3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3

แสดงอาคารบริเวณหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศ
และที่ตั้ง เคาน์เตอร์บริการของสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว

ATTA's Meet & Greet Services at Bangkok International Airport

A chart showing ATTA's service counter located at Bangkok International Airport's Arrival area.

ที่มา : สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว

กล่าวได้ว่าตามโครงสร้างของห้องผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศที่เปิดใช้ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2530 ที่ได้จัดสถานที่ตั้งเคาน์เตอร์บริการของสมาคมไปอยู่ในเขตสาธารณะ จึงทำให้กลุ่มโกคีสี่ที่ตั้งบริษัทนำเที่ยวขึ้นมาแล้วสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม เพื่ออาศัยสิทธิการเป็นสมาชิกของสมาคม เข้ามาทำการหลอกลวงนักท่องเที่ยวนั้น มองไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องเป็นสมาชิกของสมาคมอีกต่อไป จึงมีหลายรายที่บอกเลิกการเป็นสมาชิก และบางรายก็ปิดบริษัทไป และต่อมากลุ่มโกคีสี่เหล่านี้สลายตัวไป เนื่องจากได้มีการจัดตั้งบริษัทนำเที่ยวขึ้นบริษัทหนึ่ง ทำสัมปทานกับการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย โดยเปิดเคาน์เตอร์รับบริการจัดนำเที่ยวแก่ผู้โดยสารโดยปฏิบัติหน้าที่ติดต่อขายบริการภายในบริเวณเขตหวงห้ามขึ้นสองหน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า การสลายตัวของกลุ่มโกคีสี่เกิดขึ้นเพราะผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้นั้นตกไม่ถึงผู้ที่คอยแสวงหาผลประโยชน์อยู่นอกปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นกับกลุ่มรถแท็กซี่ป้ายดำ อันเนื่องจากการที่บริษัทหนึ่งได้รับสัมปทานให้จัดบริการขนส่งผู้โดยสารระหว่างทำอากาศยานฯ กับจุดหมายปลายทางในกรุงเทพฯ ซึ่งทำให้การทำมาหากินของกลุ่มแท็กซี่ป้ายดำประสบปัญหายุ่งยากกว่าเดิม และวิธีการที่ใช้อยู่ก็มีพฤติกรรมหลอกลวงที่รุนแรงกว่าเดิม เช่น กรณีทำร้ายนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นตามที่อ้างแล้ว ก็เกิดขึ้นในช่วงนี้

แต่รูปแบบใหม่ของการดำเนินการของบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับสัมปทาน ยังคงส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่มสมาชิก เนื่องจากลูกค้านักท่องเที่ยวมักจะถูกบริษัทที่ได้รับสัมปทานสวมรอยรับตัวไปอยู่เสมอ ทำให้นักท่องเที่ยวที่ถูกสวมรอยรับตัวไป เมื่อประสบกับพฤติการณ์ที่มีขอบบางประการ เช่น การเน้นให้ไปซื้อสินค้าประเภทเพชรพลอย เครื่องประดับ เพื่อหวังผลประโยชน์ค่าคอมมิชชันจากร้านผู้ขาย เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวพากันร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เป็นต้นว่า การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถานทูตไทยในต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันที่สมาคมได้รับการร้องเรียนจากสมาชิกที่ประสบปัญหาจึงได้แจ้งไปยังการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ขอให้พิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งทางการทำอากาศยานฯ ก็ได้จัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างการทำอากาศยานฯ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และได้มีข้อสรุป

ให้บริษัทนำเที่ยวที่ได้รับสัมปทานปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด ทำให้ปัญหา
ดังกล่าวคลี่คลายลงในเวลาต่อมา

เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2529 การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย มีนโยบายควบคุม
การใช้ยานพาหนะขนส่งผู้โดยสารในเขตทำอากาศยาน โดยจะใช้มาตรการเข้มงวดร่วม
กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการจับและปรับรถที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย * เหตุผลของนโยบายนี้คือ
การปฏิบัติตามข้อกำหนดและการป้องกันกลุ่มแท็กซี่ป้ายดำเข้ามาใช้สถานที่นี้ปฏิบัติมิชอบใน
การหลอกลวงผู้โดยสาร แต่่นโยบายและมาตรการดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสมาชิกของ
สมาคม เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ใช้รถที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายไปรับ-ส่ง ลูกค้านักท่องเที่ยว
ของคนที่ทำอากาศยานกรุงเทพ การที่สมาชิกส่วนใหญ่ใช้รถดังกล่าว เนื่องจากสาเหตุดังค่อ
ไปนี้คือ

1. บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่เป็นบริษัทเล็ก ๆ ไม่มีรถสำหรับขนส่งลูกค้านักท่องเที่ยว
ของตนเอง เป็นการเฉพาะมักนิยมใช้บริการรถเช่าและเจ้าของกิจการรถเช่าส่วนใหญ่มีรถที่
ไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้เช่า

2. การที่เจ้าของรถเช่าส่วนใหญ่รวมทั้งบริษัทนำเที่ยวที่มีรถของตนเองไม่ไปจด
ทะเบียนที่กรมการขนส่งทางบกให้ถูกต้องตามกฎหมาย ก็เนื่องจากเป็นที่เข้าใจว่าระเบียบ
และขั้นตอนในการจดทะเบียนรถให้ถูกต้องนั้น เป็นสิ่งที่ยุ่งยากในทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น
การกำหนดให้ผู้ขอต้องมีพื้นที่สำหรับจอดรถอย่างเพียงพอและพื้นที่นั้นต้องอยู่ในรัศมีใกล้เคียง
กับสถานที่ทำการ ซึ่งการกำหนดเช่นนี้เท่ากับบังคับให้บริษัทรถเช่าจะต้องมีพื้นที่กว้างขวาง
เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนรถเช่าหลายคัน แต่ตามสภาพความเป็นจริงแล้วพื้นที่ในเขตปริมณฑล
กรุงเทพฯ มีราคาแพงจึงเป็นเรื่องยากที่เจ้าของรถจะมีพื้นที่เพียงพอและนำพื้นที่ทั้งหมดมาใช้
เป็นสถานที่จอดรถยนต์ สำหรับบริษัทนำเที่ยวนั้น นอกเหนือจากปัญหาเรื่องสถานที่จอดรถ
ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับบริษัทนำเที่ยว เพราะส่วนใหญ่มีสถานที่ทำการแบบคูหาเดียวในย่าน

*

คือการนำรถยนต์แบบแท็กซี่และรถตู้ที่จดทะเบียนรถยนต์ส่วนบุคคลมาใช้ในการ
ขนส่งผู้โดยสาร

ธุรกิจแล้วโดยทั่วไปเจ้าของบริษัทถ้ามีรถเก๋งเพียงคันเดียวมักจะนิยมใช้เป็นรถเก๋งนั่งส่วนบุคคลมากกว่าที่จะจดทะเบียนเป็นรถรับจ้าง

3. สมาชิกหลายราย เข้าใจว่า การนำรถส่วนบุคคลไปรับลูกค้านักท่องเที่ยวของคนที่ทำอากาศยานกรุงเทพ ไม่น่าจะเป็นการผิดกฎหมาย เพราะมิได้รับจ้างขนส่งผู้โดยสารทั่วไป ลักษณะนี้เหมือนกับบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติที่ใช้รถของบริษัทที่จดทะเบียนเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ไปรับบุคคลสำคัญ (V.I.P.) ที่เป็นพนักงานของบริษัทแม่ที่มาจากต่างประเทศได้โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ข้อนี้ทางกรมการขนส่งทางบกยืนยันใน เวลาต่อมาว่ากรณีของบริษัทนำเที่ยวแตกต่างตรงที่ว่าเป็นการรับผู้โดยสารที่ไม่ใช่เป็นพนักงานของบริษัทหรือบุคคลสำคัญของบริษัท แต่เป็นลูกค้าและได้รับประโยชน์ตอบแทนเป็นรายได้จากค่าโดยสารด้วย

นโยบายของการทำอากาศยานแห่งประเทศไทยในเรื่องนี้ ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นสมาชิกของสมาคม และใช้บริการของสมาคมที่ทำอากาศยานกรุงเทพ ต่างประสบความเดือดร้อน เนื่องจากเกรงว่าอาจถูกจับและปรับ และไม่สามารถหารถที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายมาใช้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและทันการ เพราะในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่รัฐบาลเร่งรัดบังคับโครงการปีท่องเที่ยวไทยจึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เริ่มหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวมากกว่าปีกลาย ปัญหาเมื่อสมาชิกมิได้เรียกร้องเรียนมายังสมาคมอย่างเป็นทางการ แต่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่

* คณะกรรมการสมาคม เข้าพบอธิบดีกรมการขนส่งทางบก เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2533

** ตามสถิติของสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว แจ้งว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลูกค้าของสมาชิกที่เดินทางเข้ามาทางทำอากาศยานกรุงเทพ และผ่านการบริการต้อนรับของสมาคมในปี พ.ศ. 2528 มี 524,590 คน และในปี พ.ศ. 2529 มี 682,833 คน

สมาชิก เมื่อเวลาพบปะกัน ซึ่งต่อมาปัญหาได้ถูกนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมกรรมการและ
ได้มีการเรียกประชุมสมาชิก เฉพาะกลุ่ม คือกลุ่มผู้ใช้บริการของสมาคม ที่ทำอากาศยาน
กรุงเทพ สมาชิกเรียกร้องให้คณะกรรมการไปเจรจากับการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
เพื่อขอมั่นใจออกไประยะเวลาหนึ่ง และให้ไปเจรจากับกรมการขนส่งทางบก เพื่อหาวิธี
การให้การยื่นขอจดทะเบียนรถประเภทต่าง ๆ * สำหรับใช้ขนส่งนักท่องเที่ยวได้รวดเร็วและ
สะดวกยิ่งขึ้น

ต่อมาคณะกรรมการได้นำปัญหานี้เข้าเจรจากับเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของการ
ทำอากาศยานแห่งประเทศไทย คณะกรรมการได้แจ้งให้ทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น
กับสมาชิกและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวม หากการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว จึงได้ขอให้พิจารณาทบทวนมาตรการจับและปรับที่จะปฏิบัติ
กับสมาชิก พร้อมกันนั้นก็ได้อธิบายมาตรการที่จะให้มีการแยกให้เด่นชัดถึงลักษณะรถของบริษัท
สมาชิกกับรถแท็กซี่ป้ายดำ โดยจะจัดทำแผ่นสติ๊กเกอร์ของสมาคมติดไว้ที่รถและให้พนักงาน
ขับรถติดเครื่องหมายบริษัทที่สังกัดอยู่ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการปะปนเข้ามาของแท็กซี่
ป้ายดำ ตามข้ออ้างของการทำอากาศยานฯ ที่ว่าจำเป็นต้องมีมาตรการนี้ออกมาใช้ แต่
ข้อเสนอนี้ปรากฏว่าการทำอากาศยานฯ ได้ปฏิเสธโดยอ้างว่าจำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม
กฎหมายสำหรับยานพาหนะที่เข้ามา รับ-ส่ง ผู้โดยสารในเขตทำอากาศยาน เมื่อเป็นเช่นนี้
คณะกรรมการจึงได้ขอต่อรองโดยขอให้ผ่อนผันการใช้มาตรการดังกล่าวออกไประยะเวลาหนึ่ง
โดยให้เหตุผลในการขอผ่อนผันดังนี้คือ

1. ยานพาหนะของบริษัทสมาชิกที่ใช้ขนส่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่จดทะเบียนรถรับ
จ้างที่ถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าหากมีการจับและปรับ จะทำให้เกิดปัญหาการไม่เพียงพอในการ
ขนส่งนักท่องเที่ยว ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการรณรงค์นักท่องเที่ยวไทยของรัฐบาล

*

รถที่ใช้ในการรับจ้างขนส่ง แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ รถบัสใหญ่
และรถตู้ ใช้ป้ายทะเบียนพื้นสีเหลือง รถแท็กซี่ ใช้ป้ายทะเบียนพื้นสีเขียว

นอกจากนั้นการจับและปรับอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนกตกใจ และเกิดความ
รู้สึกไม่ดีขึ้นได้

2. ถ้าจะใช้ยานพาหนะที่ถูกต้องตามกฎหมายของบริษัทที่ได้รับสัมปทานที่ทำ
อากาศยานกรุงเทพ ก็ยังคงมีปัญหาเรื่องรถไม่เพียงพอ เพราะเท่าที่เป็นอยู่ผู้โดยสาร
ต้องคอยรถเหล่านี้เป็นเวลานาน

3. ในช่วงระยะเวลาการผ่อนผัน ทางสมาคมจะดำเนินการติดต่อกับกรมการ
ขนส่งทางบก เพื่อปรึกษาหารือถึงวิธีการที่จะทำให้การจดทะเบียนรถเป็นไปอย่างสะดวก
รวดเร็วขึ้น จากนั้นจะเร่งรัดให้สมาชิกไปจดทะเบียนรถหรือใช้รถที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

ปรากฏว่า ข้อเสนอนี้ได้รับการพิจารณาและยินยอมจากการทำอากาศยานฯ ใน
เวลาต่อมาก็ได้มีการติดต่อระหว่างสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวกับกรมการขนส่งทางบก
ทั้งทางด้านการประชุมสัมมนาและการประชุมหารือร่วมกัน เพื่อหาสู่ทางการกำหนดมาตรการ
สำหรับการจดทะเบียนรถรับจ้าง เพื่อใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวให้สะดวกยิ่งขึ้น มาตรการ
อย่างหนึ่งที่กรมการขนส่งทางบกยอมรับคือ หนังสือรับรองของสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว
ที่ออกให้แก่สมาชิก เพื่อยืนยันว่าบริษัทสมาชิกผู้นั้นมีตัวเลขนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามา
ท่องเที่ยวในประเทศไทยจริง และมีอัตราเพิ่ม เพื่อยืนยันถึงความจำเป็นต้องใช้รถในการขนส่ง *

ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ได้รื้อฟื้นเรื่องนี้
ขึ้นมาอีก โดยได้มีจดหมายถึงสมาคมเพื่อขอทราบผลว่าเวลาที่ได้ขอผ่อนผันนั้น สมาคม
ได้ดำเนินการเพื่อให้สมาชิกใช้รถที่จดทะเบียนรถรับจ้างอย่างถูกต้องตามกฎหมายไปถึงไหน
ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วได้มีสมาชิกรถไปจดทะเบียนอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นหลายราย ใน
ขณะเดียวกันบริษัทรถเช่าก็ได้ดำเนินการจดทะเบียนรถของตนหลายรายเช่นกัน อย่างไรก็ตาม
ก็มีคำร้องเรียนมาจากสมาชิกถึงความไม่สะดวกในการจดทะเบียนดังกล่าว ซึ่งทางคณะ
กรรมการก็ได้เข้าพบอธิบดีกรมการขนส่งทางบก เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องนี้อีกครั้ง เมื่อ

*

เหตุผลหนึ่งที่กรมการขนส่งทางบกอาจไม่จดทะเบียนรถรับจ้างให้คือ การนำรถ
ที่ได้รับการจดทะเบียนรถรับจ้างอย่างถูกต้องแล้วไปทำประโยชน์อย่างอื่น

วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2533 และได้รับคำยืนยันถึงความร่วมมือที่จะให้ความสะดวกแก่สมาชิกที่มายื่นขอจดทะเบียน หากปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่กำหนดไว้ และต่อมาคณะกรรมการก็ได้เรียกประชุมสมาชิกเป็นการเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ใช้บริการของสมาคม ทำอากาศยานกรุงเทพ โดยที่ประชุมมีมติขอให้ผ่อนผันไปอีก 1 ปี ซึ่งมตินี้คณะกรรมการได้เข้าเจรจากับการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ในเวลาต่อมาและก็ได้รับคำยินยอมแล้ว

การที่สมาคมดำเนินงานบริการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกในการรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เป็นลูกค้า ทำอากาศยานกรุงเทพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์และเป็นการสร้างความประทับใจแรกมาเยือนแก่นักท่องเที่ยวที่ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานบริการนี้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านนโยบายหรือมาตรการหรือระเบียบปฏิบัติใด ๆ ของการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นเจ้าของสถานที่ก็ดี หรือมาจากการแย่งชิงผลประโยชน์โดยมิชอบจากกลุ่มมิชชันนารีหรือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีหน่วยงานอยู่ที่นี้ก็ดี กล่าวได้ว่าส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มบริษัทนำเที่ยวประเภทนำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด เพราะสมาชิกกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องใช้บริการของสมาคม * ที่นี้ อีกทั้งทำอากาศยานกรุงเทพเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามายังประเทศไทยมากที่สุด ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ระดับธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นจากระเบียบปฏิบัติทั่วไป ที่สร้างความไม่สะดวกเล็ก ๆ น้อย ๆ ประจำวันจนถึงระดับนโยบายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

*

บริการของสมาคม ทำอากาศยานกรุงเทพ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการรับนักท่องเที่ยวแก่สมาชิกหลายอย่าง เป็นต้นว่า สถานที่จอดรถ รับ-ส่ง สถานที่สำหรับพักผ่อนนั่งพักระหว่างรอคอยรับนักท่องเที่ยว ระบบการสื่อสาร การจัดพนักงานของสมาคม เข้าไปคอยรับนักท่องเที่ยวในเขตหวงห้าม หน้าห้องผู้โดยสารขาเข้า การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในกรณีกระเป๋าท้าย กรณีมาถึงก่อนเวลา กรณีเปลี่ยนเที่ยวบิน ฯลฯ

หรือจากพฤติกรรมของกลุ่มมีเจตนาซึ่งอาจทำให้ผลประโยชน์ของกลุ่มบริษัทนำเที่ยวที่เป็นสมาชิกต้องสูญเสียไป ดังที่ได้อธิบายไปแล้วในเบื้องต้น เมื่อมาพิจารณาถึงบทบาทในการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวเหล่านี้ จะเห็นได้ชัดเจนว่าปัญหาต่าง ๆ ที่มากระทบต่อกลุ่มนั้น กลุ่มจะแสดงออกโดยผ่านทางสมาคมซึ่งโดยสภาพความเป็นจริงแล้ว คณะกรรมการของสมาคม จะเป็นผู้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วนำหลักฐานต่าง ๆ เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมสมาชิก เฉพาะกลุ่มมากกว่าที่จะเกิดขึ้นโดยสมาชิกรวมกลุ่มกันเรียกร้องเข้ามาอย่างเป็นทางการ และแนวทางในการแก้ไขนั้น มักจะเป็นรูปการเข้าพบปะเพื่อเจรจากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงมากกว่าที่จะติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาล หรือสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ แม้ว่าจะมีบางครั้งที่มีสมาชิกบางราย เสนอให้ติดต่อกับรัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม เพื่อแก้ไขปัญหา แต่ข้อเสนอนี้สมาชิกด้วยกันยังเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่โตเกินไปที่จะดำเนินการเช่นนั้น

2. ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องให้รัฐบาลมีนโยบายทางการบินพาณิชย์แบบเสรี (liberal air policy)

นโยบายการบินพาณิชย์ของรัฐบาล นับว่ามีผลต่อความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้คือ

2.1 ลักษณะการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต จะเดินทางโดยทางอากาศมากยิ่งขึ้น (ตารางที่ 3) เนื่องจากการเดินทางโดยเครื่องบินโดยสารมีความสะดวกสบายและใช้เวลาเดินทางสั้น

ตารางที่ 3

แสดงลักษณะการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ปี พ.ศ.	ทางอากาศ	ทางบก	ทางเรือ
2527	1,710,584	601,832	34,293
2528	1,846,917	559,329	32,024
2529	2,110,800	669,751	37,541
2530	2,653,624	783,074	46,260
2531	3,290,145	895,078	45,514

หน่วย : คน

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ซึ่งเวลาที่ใช้ไปในการเดินทางที่สั้น เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยว เพราะว่ามีส่วนทำให้ค่าใช้จ่ายเบ็ดเสร็จในการเดินทางท่องเที่ยวถูกลงกว่าการเดินทางโดยวิธีอื่น เช่น เรือโดยสาร อีกทั้งสามารถท่องเที่ยวได้หลายประเทศในเวลาที่มีจำกัด เพราะฉะนั้นบริษัทนำเที่ยวจึงนิยมจัดนำเที่ยวโดยใช้เครื่องบินโดยสารเป็นพาหนะ เมื่อเป็นเช่นนี้ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ปัจจัยทางด้านจำนวนที่นั่งของเครื่องบินพาณิชย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือจำนวนสายการบินพาณิชย์ทั้งที่เป็นเที่ยวบินประจำ (scheduled flight) ซึ่งหมายถึงเที่ยวบินปกติของสายการบินพาณิชย์ต่าง ๆ อันเป็นเที่ยวบินที่ทำการบินตามที่กำหนดไว้ในตารางบิน และเที่ยวบินไม่ประจำ (non - scheduled flight) อันเป็นเที่ยวบินไม่ประจำหรือ

พิเศษที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในตารางบิน ซึ่งหมายถึงเที่ยวบินที่ทำการเช่าเหมาลำ (chartered flight) * จะเป็นประการใด ถ้าปัจจัยเหล่านี้มีสภาพที่เอื้ออำนวย ก็จะทำให้สร้างโอกาสให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าปัจจัยเหล่านี้มีสภาพที่ไม่เอื้ออำนวย ก็จะทำให้โอกาสที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมีน้อยลง

2.2 กล่าวได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบประเทศเพื่อนบ้านในแง่ของความเป็นศูนย์กลางการคมนาคมในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ความได้เปรียบในที่นี้หมายถึงคุณสมบัติ 2 ประการ คือ ประการแรก ในแง่ของจำนวนเที่ยวบินสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และประการที่สองในแง่ของความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง (geographic advantage) ของท่าอากาศยาน อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบดังกล่าว ถ้าหากว่าปัจจัยตามข้อ 2.1 มีลักษณะเอื้ออำนวยก็จะทำให้เพิ่มความได้เปรียบยิ่งขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าปัจจัยไม่อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยที่ดี อาจทำให้สูญเสียความได้เปรียบแก่ประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศก็ได้

2.3 สายการบินแห่งชาติ นับว่าเป็นตัวการสำคัญที่ขนส่งนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากเป็นสายการบินแห่งชาติ จึงมีเที่ยวบินที่บินมาลงท่าอากาศยานกรุงเทพ

*
เที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำโดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว ในกรณีที่บริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศทำการเช่าเหมาลำเพื่อขนส่งนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทย จะต้องยื่นขอสิทธิทางการบินแบบไม่ประจำ โดยยื่นเสนอต่อกรมการคมนาคม ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตหรือให้สิทธิการบินแก่บริษัทผู้จัดเป็นรายกรณีไป เที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำมีความแตกต่างกับเที่ยวบินประจำ ซึ่งหมายถึงสายการบินต่างประเทศ คือไม่อาจแวะรับผู้โดยสารระหว่างทางหรือผู้โดยสารที่ไม่ได้มากับเที่ยวบินตั้งแต่จุดต้น (origin) และทางด้านสิทธิทางการบินซึ่งเป็นผลมาจากความตกลงสองฝ่าย (bilateral agreement) ซึ่งหมายถึงรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนสิทธิทางการบินระหว่างกัน สำหรับเที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำนั้น เป็นการมอบสิทธิให้แก่เพียงฝ่ายเดียว

มากกว่าสายการบินอื่น ๆ และเครือข่ายที่จะบินต่อไปจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในประเทศได้สะดวกกว่า เพราะฉะนั้น จำนวนที่นั่งของสายการบินแห่งชาติหรืออภินายหนึ่ง จำนวนเครื่องบิน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเช่นกัน ข้อสนับสนุนนี้เห็นได้จากการที่เคยมีปัญหาจำนวนที่นั่งของสายการบินแห่งชาติไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ดังมีคำถามจากผู้บริหารของบริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศแห่งหนึ่งที่จัดส่งนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ที่ได้รับเชิญมาร่วมในกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาดที่จัดขึ้นร่วมกันของหน่วยงานทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนว่า *

*

“การส่งเสริมดังกล่าวจะมีประโยชน์อันใดในเมื่อไม่มีที่นั่งบนเครื่องบินเพียงพอ”³

ประเด็นเรื่องนี้มีให้เห็นแตกต่างกันสองฝ่าย ระหว่างฝ่ายผู้บริหารของสายการบินแห่งชาติกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว ประเด็นที่มองเห็นข้อแตกต่างก็คือเรื่องผลประโยชน์นั่นเอง โดยที่ฝ่ายสายการบินแห่งชาติชี้ว่า นโยบายเปิดน่านฟ้า (open sky policy) หรือนโยบายการบินพาณิชย์แบบเสรี (liberal air policy) นั้นทำให้ประเทศสูญเสียศักดิ์ศรี และเป็นสิ่งที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะในแต่ละประเทศนั้นต่างมีกฎระเบียบในเรื่องสิทธิทางการบินระหว่างประเทศอยู่แล้ว อีกทั้งยังปกป้องผลประโยชน์ของสายการบินแห่งชาติด้วย นอกจากนี้ การปล่อยให้มีการนโยบายดังกล่าว ประเทศชาติจะได้รับผลประโยชน์ที่ไม่คุ้ม เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวโดยใช้บริการแบบเช่าเหมาลำนั้น มักเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ (low yield)

แต่ฝ่ายผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว มีความเห็นโต้แย้งในประการแรกเกี่ยวกับศักดิ์ศรีว่า พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในขั้นพัฒนา ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจเทียบไม่ได้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน

*

กิจกรรมส่งเสริมทางการขายเรียกว่า "Thailand Travel Scene in Paris" จัดขึ้นที่กรุงปารีส ระหว่างวันที่ 4-5 กรกฎาคม 2528

³

เยาวลักษณ์ แห่งสภา, "การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเชิงนิเวศ", หน้า 81.

เป็นต้น เพราะฉะนั้น เราควรคำนึงถึงผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่จะได้รับเป็นอันดับแรกก่อน และในทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่อง ประเทศไทยเราจัดอยู่ในสถานะประเทศฝ่ายรับ (receptive country) จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่พึงได้รับมากกว่าอื่นใดทั้งสิ้น ผลประโยชน์ในที่นี้หมายถึง รายได้ที่จะกระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง อันเป็นคุณลักษณะพิเศษของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในประเด็นต่อไปเกี่ยวกับสิ่งที่กระทำได้ยากในทางปฏิบัตินั้น ข้อนี้อาจอ้างอิงประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นคู่แข่งกับประเทศไทยในการครองความเป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์ในภูมิภาคแห่งนี้ ซึ่งประเทศนั้นยินยอมที่จะเอื้ออำนวยและเปิดกว้างสำหรับสายการบินต่าง ๆ ทั่วโลกไปลง รวมทั้งการเอื้ออำนวยต่อเที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำ ผลจึงปรากฏว่าทั้ง ๆ ที่ศักยภาพทั้งสองประการคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวกับศักยภาพของความเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ที่สู่ประเทศไทยไม่ได้แต่กลับสามารถก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยได้ ส่วนประเด็นสุดท้ายในเรื่องลักษณะนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการเที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำมักไม่มีคุณภาพ ซึ่งในที่นี้หมายถึงความถึงอำนาจในการใช้จ่ายใช้สอยค่านั้น ฝ่ายกลุ่มผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ครัวเรือนที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศ นั้นหมายถึงจะต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ซึ่งผลประโยชน์จะมากหรือน้อยก็ตกอยู่กับประชาชนในประเทศนั่นเอง

ประเด็นสำคัญของความคิดแตกต่าง น่าจะอยู่ที่ประโยชน์ขั้นสุดท้ายว่าจะตกอยู่ที่ส่วนไหนของชาติ ซึ่งหมายถึงว่าถ้ารัฐบาลมีนโยบายเปิดน่านฟ้าหรือการบินพาณิชย์แบบเสรีหรือเอื้ออำนวยให้สายการบินต่างประเทศบินเข้ามาลงในกรุงเทพฯ ก็หมายถึงสายการบินแห่งชาติจะต้องต่อสู้กับการแข่งขันเพิ่มขึ้นและอาจทำให้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาดไปไม่มากนัก จะทำให้กระทบถึงผลประโยชน์ที่มีต่อสายการบินแห่งชาติโดยตรง แต่ฝ่ายกลุ่มผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ถึงแม้จะกระทบต่อผลประโยชน์ของสายการบินแห่งชาติก็เป็นการสละผลประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อรับผลประโยชน์ส่วนใหญ่ เพราะผลประโยชน์ขั้นสุดท้ายที่พึงได้รับจากนโยบายดังกล่าวจะมีจำนวนมหาศาลอันเกิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และผลประโยชน์นี้จะกระจายตกสู่มือของประชาชนอย่างกว้างขวาง ฉะนั้น ในแง่พื้นฐานที่กิจการการบินพาณิชย์เป็นปัจจัยพื้นฐาน (infrastructure) ให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับการบินพาณิชย์ ดังเช่น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเช่นนี้แล้วความผิดพลาดของการตัดสินใจในนโยบาย

การบินพาณิชย์ ย่อมส่งผลเสียหายต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน⁴

ถ้าจะเน้นถึงจุดประสงค์ของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่แท้จริงในทางปฏิบัติเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าอยู่ที่ความต้องการ 2 ประการ คือประการแรกให้รัฐบาลมีนโยบายทางการเมืองพาณิชย์แบบเสรี ที่มีแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าไม่กีดกันสายการบินต่างประเทศที่ประสงค์จะทำการบินเข้ามาในกรุงเทพฯ ทั้งเที่ยวบินประจำและเที่ยวบินไม่ประจำในส่วนของเที่ยวบินไม่ประจำนั้น ขั้นตอนการขออนุญาตควรได้รับการแก้ไขให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น เพื่อให้บริษัทผู้จัดในต่างประเทศมั่นใจได้ว่าสามารถดำเนินการได้ทันการภายหลังที่ได้เสนอขายบริการท่องเที่ยวออกสู่ตลาดแล้ว เพราะที่ผ่านมาก็มีข้อสงสัยว่าหน่วยงานของรัฐสร้างเงื่อนไขบางประการที่ทำให้ขั้นตอนการอนุญาตล่าช้า ทำให้ผู้จัดดำเนินการไม่ทันการและต้องยกเลิกการจัดรายการนำเที่ยวมายังประเทศไทยในที่สุด ส่วนประการที่สองคือ ความต้องการให้สายการบินแห่งชาติมีจำนวนเครื่องบินมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยว ที่จะเดินทางเข้ามามีมากขึ้นไปในตัว

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยว ที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลมีนโยบายดังกล่าว ดูเหมือนว่าบทบาทในทางการเมืองที่กลุ่มจะกระทำได้มีจำกัดและวิธีการใช้คือการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ซึ่งกลุ่มมองเห็นว่าจะเป็นช่องทางที่ค่อนข้างหนึ่ง ที่ทำให้ผู้มีอำนาจได้รับทราบ แทนการที่จะเข้าพบและเรียกร้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจโดยตรง ซึ่งการที่กลุ่มมาใช้วิธีการดังกล่าวนี้ นายอนันต์ ลิริสันต์ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ในช่วงนั้นกล่าวว่า⁵ "เราต้องอาศัยสื่อมวลชนช่วยลงข่าว เพื่อแสดงข้อคิดเห็นของเราให้ชัดเจนว่า ถ้าดำเนินนโยบายการบินพาณิชย์ตามที่เราเรียกร้องแล้ว ผลดีทางเศรษฐกิจที่จะตกอยู่กับส่วนรวมจะมีมากกว่าผลเสีย"

4

ธวัช วิชัยดิษฐ, "นโยบายการบินพาณิชย์ของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีความเป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์ของท่าอากาศยานกรุงเทพ", เอกสารวิจัยเสนอต่อกระทรวงท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สิงหาคม 2526, หน้า 49.

5

สัมภาษณ์ อนันต์ ลิริสันต์, กรรมการผู้จัดการบริษัท อีสท์ เวสต์ ทัวร์ จำกัด, 28 ธันวาคม 2533.

ในเอกสารที่แสดงถึงข้อคิดเห็นจากเอกชนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เกี่ยวกับนโยบายการbinพาณิชย์ของไทย ซึ่งนายอนันต์ สิริสันต์ นำออกมาเผยแพร่⁶ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ 2 ประการ ดังนี้คือ

1. ควรให้มีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เปรียบเทียบผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายพึงได้รับจากการใช้นโยบายในปัจจุบัน กับผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายพึงได้รับหากมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อหาข้อสรุปที่นำไปสู่การตัดสินใจ ทั้งนี้ควรให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการโดยมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการศึกษาวิจัยไปทำการการศึกษาวิจัย

2. รัฐควรปรับเงื่อนไขบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้สายการบินต่างชาติหันมาส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องพะวงในเรื่องเงื่อนไขที่เป็นภาระต้องปฏิบัติ

อีกแนวหนึ่งที่กลุ่มดำเนินการคือ การจัดการสัมมนา โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมสัมมนา ซึ่งผู้ประสานงานคือ นายณรงค์ ทองศรีนุ่น ผู้ประกอบการbinท่องเที่ยวที่กล่าวได้ว่า เป็นตัวตั้งตัวตีรายหนึ่ง ในการเรียกร้องให้รัฐบาลมีนโยบายการbinพาณิชย์แบบเสรี โดย นายณรงค์ ได้ประสานงานกับคณะกรรมการของสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ เพื่อขอให้สมาคมนี้เป็นผู้จัดสัมมนาแทนสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่ง นายเสงี่ยม เอกโชติ นายกสมาคมมัคคุเทศก์ในขณะนั้นกล่าวว่า⁷

...เราทราบว่ามัคคุเทศก์ที่สังกัดกับสมาชิกของสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ไม่มีงานทำเป็นจำนวนมาก เนื่องจากว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามายังไม่มากและถ้าสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ เป็นผู้จัดการสัมมนา ก็คงไม่ทำให้สมาคมไทยธุรกิจ

⁶ อนันต์ สิริสันต์, "ข้อคิดเห็นจากเอกชนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับนโยบายการbinพาณิชย์ของไทย", เอกสารอัดสำเนา

⁷ สัมภาษณ์ เสงี่ยม เอกโชติ, รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท เอเชียนทัวร์เซ็นเตอร์ จำกัด, 11 ธันวาคม 2533.

การท่องเที่ยวเกิดการขัดแย้งกับผู้บริหารสายการบินแห่งชาติ เนื่องจากคณะกรรมการสมาคมมัคคุเทศก์ มิได้มีส่วนได้ส่วนเสียจากส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เป็นผู้ขายตั๋ว เครื่องบิน ไม่ได้ เป็นเจ้าของโรงแรม ถ้าสมมุติว่าสมาคมที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัด ฝ่ายสายการบินแห่งชาติหรือว่าผู้บริหารสายการบินแห่งชาติ อาจจะมองว่าบริษัทนำเที่ยวคือคู่แข่งกับสายการบินแห่งชาติ ฉะนั้น สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพในฐานะเป็นคนกลาง จึงขอรับอาสาจัดการสัมมนาเรื่องนี้ขึ้นมา

กล่าวได้ว่าที่บทบาทในทางการเมืองของกลุ่มในการเรียกร้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีจำกัดนั้น พิจารณาได้จากเหตุผล 2 ประการคือ ประการแรก เป็นที่เข้าใจว่าผู้บริหารระดับสูงคนหนึ่งของสายการบินแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้มีแนวความคิดคัดค้านนโยบายเปิดน่านฟ้าหรือนโยบายการบินพาณิชย์แบบเสรี เป็นผู้มีอิทธิพลสูงในการตัดสินใจนโยบายการบินพาณิชย์ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงของสายการบินแห่งชาติผู้นี้ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการของหน่วยงานของรัฐที่พิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับการบินพาณิชย์ จึงทำให้เป็นที่เชื่อว่ามีอิทธิพลในการตัดสินใจ ซึ่งอิทธิพลนี้กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากความชำนาญงาน (expertise) ในกิจการการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศแต่เพียงองค์การเดียวในประเทศไทย รวมถึงการเป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐย่อมทำให้เกิดความได้เปรียบต่อองค์การของรัฐบาลหรือเอกชนอื่น ๆ ในการที่จะเข้าไปมีอิทธิพลดังกล่าวในการกำหนดนโยบายการบินพาณิชย์⁸ ส่วนเหตุผลประการที่สอง นับว่ามีความสำคัญยิ่งคือ สืบเนื่องมาจากอิทธิพลที่ได้กล่าวถึงไปนั้น ได้มีส่วนทำให้บทบาทของกลุ่มจำกัดลงใน 2 กรณี คือ กรณีแรก สำหรับกลุ่มบริษัทนำเที่ยวประเภทที่นำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่นั่งของสายการบินแห่งชาติ ทั้งในเที่ยวบินขาเข้าและออกไปจากประเทศไทย รวมทั้งรายการนำเที่ยวพิเศษที่เสนอต่อผู้โดยสารของสายการบินดังกล่าว และมอบหมายให้บริษัทนำเที่ยว เป็นผู้รับดำเนินการไปนั้น นับว่ามีความหมายอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวประเภทนี้ และการที่จำนวนที่นั่งมีจำกัด จึงทำให้เกิดภาวะความไม่สมดุลย์

8

ธวัช วิชัยดิษฐ, "นโยบายการบินพาณิชย์ของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีความเป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์ของท่าอากาศยานกรุงเทพ", หน้า 159.

ในเชิงอุปสงค์และอุปทาน จึงเป็นเหตุให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ได้รับผลประโยชน์มากกว่ารายอื่น อาจมีความผูกพันต่อสายการบินแห่งชาติและไม่อาจที่จะร่วมแสดงพลังสนับสนุนใด ๆ อย่างเปิดเผยต่อการเรียกร้องนั้นได้ ส่วนในกรณีที่สองอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวประเภทจำหน่ายตั๋วเครื่องบินโดยสารและนักนำท่องเที่ยวชาวไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ สำหรับกลุ่มนี้ นักนำของอิทธิพลดูเหมือนจะมีมากกว่ากลุ่มแรก เพราะอาจกล่าวได้ว่าขอบข่ายการดำเนินธุรกิจของคนแทบทั้งหมดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับสายการบิน เพราะฉะนั้น การเคลื่อนไหวหรือการแสดงปฏิกิริยาอะไรในเชิงสนับสนุนการเรียกร้องอาจนำไปสู่ความสูญเสียทางธุรกิจก็ได้ นอกจากนี้อิทธิพลเหล่านี้ยังปรากฏให้เห็นได้จากการที่ได้มีการก่อตั้งองค์กรขึ้นมาที่เรียกว่า "Board of Airlines Representatives" ซึ่งมีสมาชิกอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มสายการบินต่าง ๆ และกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวประเภทจำหน่ายตั๋วเครื่องบินโดยสารและนักนำท่องเที่ยวชาวไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ ตำแหน่งประธานขององค์กรนี้คือ ผู้แทนจากสายการบินแห่งชาติ และปรากฏว่าได้มีการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดโดยฝ่ายสายการบินมาใช้บังคับหรือลงโทษ * สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว โดยที่กลุ่มนี้ไม่สามารถรวมกลุ่มอย่างเหนียวแน่น เพื่อสร้างพลังต่อรองได้เลย แม้ว่าบางครั้งกลุ่มเคยจัดประชุมเฉพาะ เพื่อพิจารณาถึงมาตรการหรือกฎระเบียบบางอย่างที่ฝ่ายสายการบินเสนอเพื่อนำมาใช้บังคับ โดยที่มติของกลุ่มออกมาในลักษณะที่คัดค้านข้อเสนอดังกล่าวและได้มีการเรียกร้องให้ต่อสู้เพื่อมิให้ข้อเสนอนั้นมีผลออกมาบังคับใช้ แต่ว่าเมื่อถึงเวลาประชุมร่วมกลับปรากฏว่ากลุ่มผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวไม่สามารถรวมกันสร้างพลังต่อรองเพื่อโต้แย้งหรือเรียกร้องตามที่ ได้มีมติออกมาก่อนหน้านี้ ซึ่งการที่กลุ่มขาดความสามัคคีและความเป็นเอกภาพนั้น นายมานพ สงค์อ้อม อดีตอุปนายกสมาคมผู้แทนจำหน่ายบัตรโดยสารและปัจจุบัน เป็นกรรมการ

*

โทษของการฝ่าฝืนกฎหรือระเบียบที่วางไว้ คือการริบเงินประกันและอาจถูกห้ามจำหน่ายตั๋วเครื่องบินโดยสารในระยะเวลาหนึ่ง

สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ให้ความเห็นว่า⁹

...ผมคิดว่าจะหนักกำลังให้แน่นหนาคงยาก เนื่องจากสภาพเป็นแบบไทย ๆ คือการที่ว่าบริษัทใดบริษัทหนึ่งมี condition ดี ๆ อยู่แล้ว และไม่ลำบากมากนัก เรื่องอะไรจะไปหาหาใส่หัว มันคงเป็นลักษณะของไทย ๆ การที่จะหนักกำลังกันต่อผู้แบบประเทศอื่น ๆ อย่างเช่นถ้าเป็นสิงคโปร์มันก็คงพูดกันปาว ๆ หน้าดำหน้าแดง ของเราเห็นว่าอยากจะเข้ามาพูดจากันดี ๆ มากกว่า แล้วเรื่องการที่เห็นผลประโยชน์ว่าเราจะไปรูปแบบไหนก็เป็นส่วนที่มีจุดอ่อนอย่างมากสำหรับสมาคมท่องเที่ยวของเรา เพราะว่าสมาคมท่องเที่ยวของเราไม่มีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางที่จะดำเนินการอย่างค่อ เนื่องจากที่แน่นชัด

๓. ปัญหารัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อคณะรัฐมนตรี และต่อมาได้นำเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ความจำเป็นที่จะออกกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการจำหน่ายเที่ยวและมัคคุเทศก์ ดังนั้น ในการดำเนินงานด้านธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งในปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่ง ผู้ประกอบการจำหน่ายเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่ดำเนินการโดยสุจริต มักได้รับการเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลบางกลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น การโฆษณา การจัดนำเที่ยวแล้วไม่ปฏิบัติตามที่โฆษณา หรือตกลงกับผู้ให้บริการ การแอบอ้างเป็นมัคคุเทศก์เพื่อประกอบอาชีพการหรือประพฤติตนเป็นมิชฉอาชีพ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เชื่อมโยงไปถึงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ จึงเห็นสมควรที่จะให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีหน้าที่รับผิดชอบคุ้มครองการประกอบการจำหน่ายเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้เป็นไปในระบบและวิธี

⁹ สัมภาษณ์ บานพ สงค์อ้อม, ผู้จัดการใหญ่ บริษัท แปซิฟิค เลเซอร์

ดำเนินการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อป้องกันและคุ้มครองผู้ประกอบการจำหน่ายเที่ยว
มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวผู้ใช้บริการให้ได้รับความ เป็นธรรมและได้รับประโยชน์ในการ
ท่องเที่ยวที่ถูกต้อง¹⁰

สุนทร อัฒพงค์¹¹ อดีตกรรมการสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว เล่าถึง
ความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

...ช่วงนั้นเป็นช่วงที่อดีตรัฐมนตรี คุณิศ ศิริวรรณ เป็นผู้ดูแลงานทางด้าน
ท่องเที่ยว ท่านประสงค์จะหามาตรการคุ้มครองกับภาคเอกชน ต้องการรู้
ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยว จึงได้จัดให้มีการพบปะรับประทานอาหาร
ร่วมกัน รวมทั้งให้เดินทางไปทำการส่งเสริมการขายในต่างประเทศด้วยกัน
พวกเราจึงมีโอกาสร้องเรียนถึงปัญหาต่าง ๆ เช่น การตัดราคาค่าทัวร์ เรา
เสนอแนวความคิดว่า น่าจะให้ อ.ส.ท. ขยับขึ้นเป็นการท่องเที่ยว เพื่อให้มี
อำนาจในการควบคุมดูแลอุตสาหกรรมมากขึ้น และควรมีกฎหมายท่องเที่ยวออก
มาเพื่อปกป้องผู้ที่ประกอบอาชีพด้านนี้อย่างจริงจัง จากนั้นจึงได้มีแนวความคิด
ให้การประชุมระหว่างสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวกับ อ.ส.ท. เพื่อสรุปปัญหา
ต่าง ๆ แล้วนำเสนอต่อท่านรัฐมนตรี ซึ่งจะมาร่วมประชุมในปลายเดือน สรุป
แล้วก็คือ จะให้มีการร่าง พ.ร.บ. แล้วนำเสนอต่อรัฐบาลแต่จะต้องมาปรึกษ
กับสมาคมก่อน

แต่ทวนที่ก่อให้เกิดความ เคลื่อนไหวครั้งใหญ่ของกลุ่มผลประโยชน์ทางการ
ท่องเที่ยวเพื่อประท้วงต่อหน่วยงานของรัฐ เกี่ยวกับร่างกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้น เมื่อได้มี
การร่างกฎหมายแล้วและนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐบาลและได้มีมติรับหลักการไปแล้ว

¹⁰ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, "บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่าง
พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.....", เอกสารประกอบร่างพระราช
บัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ..... (อัดสำเนา)

¹¹ สัมภาษณ์ สุนทร อัฒพงค์, ผู้อำนวยการฝ่ายขาย โรงแรมสิบลพ พลาซ่า,
1 พฤศจิกายน 2533.

โดยที่กลุ่มผลประโยชน์มาทราบภายหลัง ดังที่สุนทร อัมพงค์ กล่าวเพิ่มเติมว่า¹²

...วันหนึ่ง เราได้มีการพบปะรับประทานอาหารกันที่โรงแรมมณเฑียร ได้มีการพูดคุยกันเรื่องนี้ มีข่าวออกมาว่า ผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งมี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วและร่าง พ.ร.บ. นี้ฝ่ายเอกชนผู้ประกอบการท่องเที่ยวเห็นชอบด้วยแล้ว ต่อมาคุณอากร* โทรมาหาผมบอกว่า รู้ไหม ร่าง พ.ร.บ. ผ่านวาระแรกแล้ว ผมตอบว่า ไม่รู้ ก็โทรบอกว่าจะให้พวกเราดูก่อน จากนั้น คุณอากร ก็ถ่ายสำเนามาให้พวกเราพออ่านแล้วเห็นว่ากระทบกระเทือนต่อพวกเราแน่ ๆ เพราะมีบทกำหนดโทษถึงจำคุก

สาเหตุที่กลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้คือ

1. กำหนดให้ผู้ประกอบการจมน้ำเที่ยว กำหนดราคาค่าบริการนำเที่ยวในอัตราสูงเป็นมาตรฐาน แทนที่จะกำหนดราคาต่ำสุด
2. รายการนำเที่ยวจะต้องได้รับการอนุมัติจากนายทะเบียน ก่อนที่จะเสนอต่อลูกค้า
3. ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างกว้างขวาง ในการเข้ามาตรวจตราถึงที่ทำการ
4. มีบทกำหนดโทษรุนแรงถึงจำคุก

จากสาเหตุดังกล่าว จึงได้มีการเคลื่อนไหวในกลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว โดยใช้สมาคมทั้งสองเป็นแกนนำประชุมร่วมกัน สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวและสมาคมโรงแรมไทย ได้เรียกประชุมสมาชิกเป็นการด่วน ในเดือนมีนาคม

12

สัมภาษณ์ สุนทร อัมพงค์, ผู้อำนวยการฝ่ายขาย โรงแรมสีลม พลาซ่า,
1 พฤศจิกายน 2533.

*

อากร สุนทรระกูล, กรรมการผู้จัดการโรงแรมอิมพีเรียล

พ.ศ. 2522 ซึ่งปรากฏว่าสมาชิกให้ความสนใจมาร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก เพื่อพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว ซึ่งได้มีการถ่ายสำเนาออกแจกจ่ายโดยทั่วไป ซึ่งที่ประชุมใน
ครั้งนั้น ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการผสมขึ้นชุดหนึ่งซึ่งประกอบด้วย กรรมการของสมาคม
ทั้งสอง มีหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว และเสนอแก้ไขมาตราต่าง ๆ ที่เห็นว่า
ปฏิบัติไม่ได้ และให้มีหน้าที่ในการดำเนินการติดต่อเจรจา หรือกระทำการใด ๆ ที่ให้
ร่างกฎหมายฉบับนี้ตกไป

สุนทร อัมพงค์¹³ กล่าวถึงการทำหน้าที่ของกรรมการชุดนี้ว่า

...พวกเราตั้งกองบัญชาการกันที่โรงแรมอิมพีเรียลของคุณอากร ทำงานกัน
7 วัน ทุกวัน ทำถึงตี 3 ตี 4 ทุกคืน เราเอาของเดิมมาพิจารณาและแก้ไข
ที่เห็นว่าสามารถปฏิบัติได้ในความเป็นจริง ระหว่างนั้นเราก็ให้ข่าวหนังสือพิมพ์
เพื่อให้กระจายข่าวนี้ออกไปอย่างกว้างขวางให้ผู้มีอำนาจได้รับรู้ อย่างไรก็ตาม
เราไม่มีการติดต่อหรือลอบบี้ (lobby) พรรคการเมืองใด หรือนักการเมือง
คนใด เพราะเราคิดว่าเราไม่ยุ่งการเมือง ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้
ทราบข่าว คุณมิชัย ฤชุพันธุ์ ได้เรียกพวกเราไปชี้แจง ผมพูดว่า ร่าง พ.ร.บ.
นี้ ถ้าผ่านออกใช้เป็นกฎหมายจะมีปัญหาในการประกอบอาชีพธุรกิจท่องเที่ยวอย่าง
แน่นอน ยกตัวอย่าง บริษัทท่องเที่ยวในต่างประเทศส่ง telex ถึงผมขอให้
จัดรายการนำเที่ยวแก่ลูกค้าและกำหนดราคามาด้วย เพราะเขาจะจัดส่งมาด่วน
ให้เราคอยรับเข้าที่สนามบินและพาไปเที่ยว ตอนเช้าส่งออกอย่างนี้ผมคงทำราย
การเสนอต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาก่อนคงไม่ทันแน่ อีกประการหนึ่ง การที่
จะกำหนดราคามาตรฐานก็คิดว่าทำไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น เบียร์ตราสิงห์ ทำไม
ขายที่สถานแห่งหนึ่งในราคาอย่างหนึ่ง แต่ขายอีกสถานที่หนึ่ง ราคาเปลี่ยนไป
ทั้ง ๆ ที่สินค้าอย่างเดียวกัน

ในช่วงของการทำหน้าที่ในการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ในเรื่องนี้ นอกจากการ
ให้สัมภาษณ์และออกข่าวอย่างกว้างขวางแก่สื่อมวลชนแล้ว กลุ่มยังได้มีการติดต่อกับบุคคล

13

สัมภาษณ์ สุนทร อัมพงค์, ผู้อำนวยการฝ่ายขาย โรงแรมลีลม พลาซ่า,

30 พฤศจิกายน 2533.

สำคัญของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง โดยการอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวทำการลอบบี้ เพื่อให้ร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านและในวันที่มีการพิจารณาร่างนี้ ในวาระที่ 2 และ 3 นั้น ร่างฉบับนี้ได้ถูกนำเข้าสู่วาระการประชุมอยู่ในอันดับที่ 7 ซึ่งกลุ่มพยายามที่จะให้มีการถ่วงเวลาเพื่อให้พิจารณาร่างที่ 1-6 เน้นนานออกไป เพื่อให้มีเวลาพอที่จะพิจารณา วาระที่ 7 ในวันที่ สุนทร อัดพงส์¹⁴ เล่าว่า

...ในวันประชุม พวกเราประมาณ 10 คน ไปพบ ดร.สมภพ ไทตระกิตย์ ในฐานะท่านเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเป็นประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาด้วย เมื่อเวลาประมาณ 6 โมงเช้า ท่านเห็นพวกเราท่านตกใจถามว่ามาทำไม พวกเราบอกว่าขอชี้แจงให้ท่านทราบว่าร่างกฎหมายฉบับนี้หากผ่านออกใช้เป็นกฎหมาย จะมีปัญหาในทางปฏิบัติและจะทำให้ผู้ประกอบการต้องเที่ยวประจบความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพสำหรับการพิจารณา ร่างกฎหมายต่าง ๆ ของสภาวันนี้ ปรากฏว่าหมดเวลาจะพิจารณาถึงวาระที่ 7 จากนั้นสภานิติบัญญัติประชุม จึงทำให้ร่างกฎหมายฉบับนี้ตกไปโดยปริยาย

กล่าวได้ว่า ประเด็นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก่อให้เกิดการรวมตัว ความสามัคคีในหมู่ธุรกิจท่องเที่ยวอย่างไม่เคยมีมาก่อน และนักธุรกิจได้แสดงถึงบทบาทในทางการเมืองที่ซัดแซงที่สุดเท่าที่เคยเป็นมา จากการตั้งคณะทำงานดำเนินงานเฉพาะกิจนี้ได้ปลุกพลังกลุ่มให้ดำเนินการทางการเมืองอย่างจริงจัง แม้ว่าแนวทางของกลุ่มไม่ต้องการมุ่งกับการเมือง แต่วิธีการที่กลุ่มได้กระทำเป็นต้นว่า การให้ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน การเข้าพบบุคคลสำคัญของรัฐบาลแสดงให้เห็นชัดเจนว่ากลุ่มได้มีบทบาทในทางการเมืองอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าระบบอุปถัมภ์ยังคงมีอยู่ในกลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยว

สิ่งที่น่าพิจารณาในเรื่องนี้คือ ทุกคนตระหนักถึงสิ่งที่มีผลกระทบในการดำเนินธุรกิจของตนอย่างพร้อมเพรียงกัน และเป็นการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเป็นครั้งแรกระหว่างกลุ่มจาก

สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว และกลุ่มจากสมาคมโรงแรมไทย และสิ่งกระทบนี้ค่อนข้างที่จะรุนแรง

ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2526 ได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้มีกฎหมายจัดระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีก อันเนื่องมาจากความจำเป็นดังเหตุที่ได้กล่าวไว้ เบื้องต้นผนวกกับกระแสการเรียกร้องจากกลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวที่ต้องการให้มีมาตรการทางกฎหมายมาปกป้องธุรกิจนี้จากกลุ่มที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้อย่างสุกเอาเผากิน ทำให้เกิดความเสียหายโดยส่วนรวม โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงทำให้กลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยว ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มจากสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวก็ดี หรือจากสมาคมโรงแรมไทยก็ดีต่างได้แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเป็นการภายในขึ้น เพื่อศึกษาในรายละเอียด และได้มีการพิจารณาเตรียมแนวทางแก้ไขมาตราต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม และได้นำเสนอต่อที่ประชุมของคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

กล่าวได้ว่า ประเด็นสำคัญที่กลุ่มต้องการและเรียกร้องให้มีการแก้ไขจนประสบความสำเร็จ มีดังต่อไปนี้คือ

1. ขอให้เพิ่มสัดส่วนกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ที่มาจากภาคเอกชน
*
ให้ใกล้เคียงกับภาครัฐบาล
2. แยกพระราชบัญญัติออกเป็น 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และฉบับหลังเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม

*

คณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติชุดเดิม มีสัดส่วนดังนี้ คือผู้แทนจากภาครัฐบาล 12 นาย ผู้แทนจากภาคเอกชน 3 นาย ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นภาครัฐบาล 9 นาย ภาคเอกชน 6 นาย

๓. แก้ไขบทลงโทษในมาตราที่เคยกำหนดโทษให้จำคุก ให้เปลี่ยนเป็นโทษปรับ

นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นที่เสนอ เป็นเอกเทศจากผู้แทนของสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่ง นายเฉลิมชัย มโนเวชพันธ์ อดีตอุปนายกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาคมให้เป็นผู้แทนเข้าร่วม เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เปิดเผยว่า

15

...เรามาพูดถึงในแง่ที่นายทะเบียนผู้ออกใบอนุญาต ซึ่งตามร่างเดิมกำหนดให้เป็นผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่บางคนต้องการให้เป็นผู้อื่นหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เราต้องการอย่างนั้น เพราะเรารู้ว่าผู้ว่าฯ เข้าใจเรื่องธุรกิจท่องเที่ยวกว่าผู้อื่น อีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องอายุของใบอนุญาต ซึ่งเป็นเรื่องที่พูดกันนาน เขาต้องการ 1 ปี แต่ตามลักษณะอาชีพของเราแล้ว เราเห็นว่าควรจะเป็น 3 ปี เรื่องนี้ได้มีการต่อรอง ซึ่งในที่สุดได้กำหนดให้เป็น 2 ปี

ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้รับการแก้ไขเสร็จสิ้น และได้้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว และมีมติ เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2528 รับหลักการและจะได้นำเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

กล่าวสรุปได้ว่า การต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในเรื่องนี้ โดยแท้จริงแล้วมิได้คัดค้านในหลักการที่จะให้มีกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว เพราะเป็นความประสงค์ของกลุ่มที่จะให้มีกฎหมายดังกล่าว เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์อยู่แล้ว แต่เป็นการต่อสู้เพื่อคัดค้านในรายละเอียดของข้อกำหนด ดังที่ นายวิจิตร ฅ ระนอง นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ประธานสมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนภูมิภาค และ

15

สัมภาษณ์ เฉลิมชัย มโนเวชพันธ์, ผู้อำนวยการฝ่ายขาย โรงแรม แอมบาสเคอร์, 7 พฤศจิกายน 2533.

16
 เป็นนักธุรกิจท่องเที่ยวผู้ที่หนึ่งที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นวุฒิสมาชิกได้ให้ข้อคิดเห็นว่า

...ผมคิดว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของการขัดแย้งในเรื่องหลักการ แต่เป็นการขัดแย้งในรายละเอียด คือว่าในหลักการแล้วทุกท่านที่อยู่ในธุรกิจท่องเที่ยวไม่มีข้อขัดแย้งในการที่จะให้มีกฎหมายมาดูแลควบคุม เพราะว่าถ้าเราไม่มีการควบคุม เราก็ไม่สามารถมีมาตรฐานที่ดีได้ เพราะว่าเราต้องมีความเชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ทุกคนที่ทำงานอยู่ในวงการธุรกิจท่องเที่ยวที่กว้างขวางออกไปย่อมมีการแข่งขันกันมากขึ้น แต่ถ้าเราไม่มีกติกากฎหมายมาควบคุม เราก็ไม่สามารถที่จะกำจัดคนไม่มีจรรยาของวงการออกไปได้ และจะทำให้ภาพพจน์ของวงการเราเสื่อม ฉะนั้น จึงเป็นการต่อสู้กันในเรื่องขอรายละเอียด อย่างเช่น เรื่องของข้อบังคับ บทลงโทษ เขาพูดว่าเจ้าหน้าที่สามารถมาค้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง แม้กระทั่งพระอาทิตย์ตกดินแล้วก็ตาม แม้กระทั่งการจับผู้จัดการที่ทำผิดเข้าคุกหรืออะไรนี่ มันเป็นเรื่องของความรุนแรงของบทลงโทษ เป็นเรื่องขอรายละเอียด แต่ในแง่ของหลักการและวัตถุประสงค์และเหตุผลทางกฎหมาย อันนี้คิดว่าไม่น่าจะคัดค้านในแง่

ส่วนบทบาทของกลุ่มในการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษบางประการในการแสดงออกของกลุ่มคือ

1. กลุ่มได้มีการรวมตัวอย่างแข็งขัน มีการแสดงออกซึ่งความสามัคคีและความเป็นเอกภาพอย่างไม่เคยมีมาก่อน
2. กลุ่มได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการต่อสู้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชน หรือการเข้าพบกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเจรจาทันที หรือการชี้แจงข้อเท็จจริงไปจนถึงการติดต่อกับนักการเมือง หรือผู้มีอำนาจของรัฐโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว
3. ชี้ให้เห็นถึงการเข้าถึง (access) อย่างชัดเจนต่อหน่วยงานของรัฐก็ดี หรือสถาบันการเมืองก็ดี

4. ประเด็นปัญหาการขึ้นราคาห้องพักของโรงแรม

สืบเนื่องจากความสำเร็จของปีท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2530) ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สภาพเช่นนี้ทำให้เกิดการขาดแคลนห้องพักในโรงแรมชั้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ จึงทำให้กลุ่มโรงแรมได้ปรับปรุงราคาห้องพักสูงขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะมีการปรับราคาแล้วก็ตาม ภาวะที่อุปสงค์มีมากกว่าอุปทานยังคงมีอยู่ จึงเป็นเหตุให้มีการขึ้นราคาอย่างต่อเนื่องภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งการขึ้นราคาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบ 3 ประการคือ

ประการแรก ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยส่วนรวม เพราะการขึ้นราคาห้องพักมีผลทำให้ราคาค่านำเที่ยวในประเทศไทยสูงขึ้นไปด้วย ผลกระทบนี้มีต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะต้องพักอยู่ในกรุงเทพฯ ก่อนจะเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในภูมิภาค ดังนั้น ราคาค่านำเที่ยวที่สูงย่อมไม่เป็นผลดีในแง่ของการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้ การขึ้นราคาห้องพักยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง เป็นต้นว่า ในธุรกิจการบินที่ประสบปัญหาในกรณีที่เที่ยวบินขาดข้องต้องให้ผู้โดยสารเข้าพักโรงแรม หรือกรณีลูกเรือมีกำหนดเปลี่ยนผลัดและพักอยู่ในกรุงเทพฯ ในธุรกิจการจัดประชุมนานาชาติ ราคาค่าห้องพักที่สูงอาจจะเป็นเงื่อนไขที่ทำให้พลาดจากการประกวดราคาเพื่อการเป็นเจ้าภาพจัดประชุม ในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ที่นักธุรกิจเดินทางมาติดต่อธุรกิจและปัญหาค่าที่พักสูงกว่าเท่าที่ควร ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่เป็นปัญหาโดยตรง แต่อย่างน้อยนักธุรกิจเหล่านี้ อาจมีทัศนคติบางประการในเชิงลบ

17

เยาวลักษณ์ แห่งสภา, "การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบเชิงนิเสธ", หน้า 118-120.

ประการที่สอง การขึ้นราคาค่าห้องพัก มีผลกระทบต่อบริษัทนำเที่ยวในประเทศ ที่เป็นตลาดหลักทางการท่องเที่ยวของไทย ที่ส่งนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และบริษัทเหล่านี้ดำเนินการติดต่อทำสัญญาจองห้องพักกับทางโรงแรมโดยตรง โดยไม่ผ่านบริษัทนำเที่ยวในประเทศไทย สัญญาดังกล่าวที่ทำได้เป็นการล่วงหน้าว่าจะกันห้องไว้จำนวนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง ตามราคาที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่าราคาตามสัญญาต่อกัน^{*} (contract rate) ผลประโยชน์ที่ได้จากการขึ้นราคาค่าห้องพัก ทำให้โรงแรมบางแห่งบอกเลิกสัญญาที่ทำได้ โดยบอกว่าจะทำสัญญาใหม่ อัตราค่าห้องพักจะต้องตกลงกันใหม่ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าต้องสูงกว่าเดิมและอาจไม่มีห้องให้ก็ได้ เนื่องจากโรงแรมย่อมมุ่งหวังแขกประเภททั่วไปที่สามารถคิดค่าห้องได้ในราคาปกติ (rack rate) ซึ่งสูงกว่าราคาตามสัญญา เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้บริษัทนำเที่ยวเหล่านี้ประสบปัญหา เนื่องจากราคาขายที่ประกาศในแผ่นพับ หรือใบโฆษณา ได้จัดทำไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรืออาจมีการขายรายการนำเที่ยวตามราคาที่กำหนดไว้แล้วแก่ลูกค้านักท่องเที่ยวก็ได้ ซึ่งบริษัทจะคิดราคาเพิ่มเติมเอาที่ลูกค้าก็ไม่ได้เพราะขัดต่อกฎหมายซึ่งให้การคุ้มครองผู้บริโภค จึงทำให้บริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจโดยตรงกับโรงแรมในกรุงเทพฯ บางแห่งกล่าวหาว่าโรงแรมไม่ปฏิบัติตามพันธะในสัญญา และตั้งข้อสังเกตว่าโรงแรมเหล่านี้ไม่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจในการดำเนินธุรกิจต่อกัน

ประการที่สาม การขึ้นราคาค่าห้องพัก มีผลกระทบต่อบริษัทนำเที่ยวในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทนำเที่ยวประเภทที่นำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบริษัทเหล่านี้ กล่าวได้ว่าเป็นไปอย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้คือ

*
ราคาตามสัญญาต่อกันนี้ เป็นราคาพิเศษที่โรงแรม เสนอให้กับบริษัทนำเที่ยวที่ส่งนักท่องเที่ยวเข้าพักเป็นประจำ เป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราสำหรับแขกทั่วไป (walk-in guest) เนื่องจากบริษัทนำเที่ยวกับโรงแรมต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันในการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- ภาวะการขึ้นราคาหลายครั้งติดต่อกันในช่วงระยะเวลาอันสั้น โดยมีได้มีการแจ้งล่วงหน้าให้ปรับตัวได้ทัน ทำให้บริษัทนำเข้าเที่ยวมีปัญหาในการทำรายการเสนอราคาคำนำเที่ยว (quotation) ในลักษณะเบ็ดเสร็จไปยังบริษัทนำเข้าเที่ยวในต่างประเทศ ที่อาจดำเนินธุรกิจด้วยกันอยู่แล้ว หรือในการหาตัวแทนใหม่ ๆ เพราะรายการเสนอราคาคำนำเที่ยวมักกระทำล่วงหน้า เมื่อราคาเป็นที่ตกลงกันแล้วจะต้องยึดถือราคานี้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงเป็นการเสี่ยงอย่างมากที่จะแบกภาระค่าใช้จ่ายอันเกิดจากราคาค่าห้องพักที่เพิ่มขึ้นหลังจากการเสนอราคาคำนำเที่ยวได้เป็นที่ตกลงกันแล้ว

- บริษัทนำเข้าเที่ยวขนาดเล็กที่มีอำนาจต่อรองต่ำ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากประสบความเดือดร้อน เนื่องจากไม่สามารถหาห้องพักให้กับลูกค้านักท่องเที่ยวของตนได้ในราคาที่ควรจะเป็น ทำให้ต้องแจ้งการยกเลิกไปยังบริษัทนำเข้าเที่ยวในต่างประเทศที่ตกลงกันไว้ว่าจะส่งนักท่องเที่ยวมาให้

- บริษัทนำเข้าเที่ยวถูกกำหนดเงื่อนไขให้จ่ายเงินสด เป็นค่ามัดจำค่าห้องพักล่วงหน้าเป็นเวลานานเกินควร * รวมทั้งเงื่อนไขให้นักท่องเที่ยวต้องรับประทานอาหารบางมื้อในโรงแรมที่พักอีกด้วย

ภาวะเช่นนี้ จึงทำให้กลุ่มบริษัทนำเข้าเที่ยวชั้นนำจำนวนหนึ่ง ได้ทำจดหมายถึงหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและขอให้หาทางดำเนินการแก้ไขเป็นการด่วน เนื่องจากวิตกว่า ปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่การทำลายอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยในอนาคต และในช่วงเวลานี้ เช่นกันที่สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวได้เรียกประชุมสมาชิกเป็นการด่วน เพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นและวางแนวทางแก้ไข

ในช่วงนี้เองที่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบริษัทนำเข้าเที่ยวและกลุ่มโรงแรมปรากฏชัดขึ้น

*

ประมาณ 45 วัน ก่อนการเข้าพัก

และต่างฝ่ายต่างหาข้อมูลมาแสดงว่าฝ่ายของตนถูกต้อง * เพราะช่วงนี้ปัญหาถกกล่าว เป็นที่สนใจของประชาชนและผู้มีอำนาจ เนื่องจากสื่อมวลชนได้เสนอข่าวและบทวิจารณ์ติดต่อกันหลายวัน และส่วนใหญ่พากันให้ทัศนะว่า กลุ่มโรงแรมเป็นผู้ฉวยโอกาส และอาจนำไปสู่การทำลายอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยและได้เรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาดำเนินการแก้ไขเป็นการเร่งด่วน

จากการเรียกร้องของกลุ่มบริษัทนำเที่ยวและสื่อมวลชน ที่ขอให้รัฐบาลพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างรีบด่วน ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานชุดหนึ่งซึ่งมีผู้แทนของกลุ่มโรงแรมและบริษัทนำเที่ยวรวมอยู่ด้วย ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปอันจะเป็นแนวทางให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจแก้ไขปัญหา คณะทำงานได้สรุปการศึกษาไว้บางประการดังนี้คือ ¹⁸

ประการแรก การขึ้นราคาค่าที่พักในอัตราสูง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง โดยพิจารณาเฉพาะการขึ้นราคาของ contract rate สำหรับห้องแบบ standard ^{**} doubled พบว่ามีโรงแรม 15 แห่ง ที่ขึ้นราคาเกินกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป โดยอัตราการขึ้นราคาที่พักสูงสุดประมาณร้อยละ 86

*

เช่น กลุ่มบริษัทนำเที่ยวนำข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้นว่า เอกสารการติดต่อระหว่างบริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศที่ส่งนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทย ร้องเรียนว่าราคาค่าห้องพักโรงแรมในกรุงเทพฯ แพง บริษัทอาจส่งนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทย บทความหรือข่าวสารต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ในหนังสือหรือนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของต่างประเทศที่ลงว่าราคาห้องพักของโรงแรมในกรุงเทพฯ แพง เป็นต้น ส่วนกลุ่มโรงแรมก็ได้ลงประกาศแถลงข่าวจากสมาคมโรงแรมไทยในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับต่าง ๆ ทั้งภาคภาษาไทย และอังกฤษ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและแก้ข้อกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายฉวยโอกาสขึ้นราคาห้องพักสูงเกินความเป็นจริง และไม่รักษาสัญญากับบริษัทนำเที่ยว

¹⁸

เยาวลักษณ์ แห่งสภา, "การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเชิงนิเวศ", หน้า 121.

**

หมายถึงห้องธรรมดาเตียงคู่

ประการที่สอง จากการพิจารณาการขึ้นราคาห้องพักโรงแรม 22 แห่ง พบว่ามีอัตราค่าการเพิ่มขึ้นทั้งหมดเฉลี่ยประมาณร้อยละ 35.48 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ แล้ว ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันมาก

ประการที่สาม โรงแรมจะให้ราคา contract rate แก่บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ *
ต่าง กันมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นห้องพักระดับเดียวกัน

ประการที่สี่ เมื่อพิจารณาอัตราค่าการเพิ่มราคาที่พักโรงแรม เทียบกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ โดยคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยการลงทุนและดัชนีราคาผู้บริโภค การเพิ่มราคา rack rate และ contract rate ก็เพิ่มสูงกว่าทุกประเทศ ยกเว้น ประเทศออสเตรเลีย

ปัญหาดังกล่าวแม้ว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พยายามหาทางแก้ไข แต่ปรากฏว่ามีได้คลี่คลายลง จึงทำให้มีท่าทีว่าจะใช้มาตรการทางกฎหมายมาแก้ไขแต่อย่างไรก็ดี มาตรการดังกล่าวมิได้ถูกนำมาใช้ เพราะปัญหานี้กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก เนื่องจากไทยมีระบบการค้าแบบเสรี ซึ่งราคาของสินค้าและบริการถูกกำหนดโดยกลไกของตลาดและภาวะของอุปสงค์และอุปทาน

ต่อมาได้มีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างสองกลุ่ม เพื่อหาทางคลี่คลายปัญหาให้กระจายออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น และพร้อมกันนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้จัดทำร่างสัตยาบัน (code of understanding) และเสนอให้สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวและสมาคมโรงแรมไทยพิจารณา ซึ่งร่างดังกล่าวจะใช้เป็นข้อตกลงสองฝ่ายในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการบิดพลิ้วข้อสัญญาของฝ่ายโรงแรม และปัญหาการยกเลิกการจองห้องพักของฝ่ายบริษัทนำเที่ยว แต่อย่างไรก็ดีร่างสัตยาบันนี้มิได้ถูกนำมาใช้ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายเห็นว่าขัดข้องในทางปฏิบัติ ประกอบกับในช่วงระยะเวลาต่อมา ภาวะการขาดแคลนห้องพักโรงแรมในกรุงเทพฯ คลี่คลายในช่วงปลายปี พ.ศ. 2533 เนื่องจากมีการลงทุนก่อสร้างโรงแรมใหญ่ ๆ และ เปิดบริการ

*
ที่เป็นเช่นนี้เพราะขึ้นอยู่กับความมากน้อยของผลประโยชน์ที่มีต่อกัน

**
พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด

หลายแห่งในกรุงเทพฯ ซึ่งกลับกลายเป็นประเด็นการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มโรงแรม ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

กล่าวสรุปได้ว่า ปัญหาการขึ้นราคาค่าห้องพักโรงแรม เป็นประเด็นปัญหาที่มีลักษณะแตกต่างจากประเด็นปัญหาอื่นๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วคือ มิได้เกิดจากการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐออกกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับใดๆ ที่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว แต่เป็นการขัดแย้งกันเองระหว่างกลุ่มบริษัทนำเที่ยวกับกลุ่มโรงแรม และเป็นบทบาทในทางการเมืองของกลุ่มบริษัทนำเที่ยว ที่เรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาล ดำเนินการแก้ไขปัญหา บทบาทที่ว่าเป็นแสดงออกทั้งโดยการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชน เพื่อผลักดันให้ผู้มีอำนาจได้ทราบและแก้ไขปัญหา

บทบาทในทางการเมืองของนักธุรกิจ โรงแรมที่แสดงออกโดยผ่านทางสมาคมโรงแรมไทย

ประเด็นปัญหาสำคัญที่กระทบผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งยกมาเป็นกรณีศึกษาอยู่ 5 กรณีคือ

1. ปัญหาหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุน เปิดให้มีการยื่นขอการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม ในช่วงเวลาที่กลุ่มนักธุรกิจโรงแรมเห็นว่าจำนวนห้องพักเกินความต้องการของตลาด

2. ปัญหาภาษีโรงแรม

3. ปัญหาอัตราค่ากระแสไฟฟ้าสำหรับธุรกิจโรงแรมมีอัตราสูงและไม่เป็นธรรม

4. ปัญหาภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรมมีอัตราสูง

5. ประเด็นปัญหารัฐบาล เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1. ประเด็นปัญหาหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุน เปิดให้มีการยื่นขอการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม ในช่วงเวลาที่กลุ่มเห็นว่าจำนวนห้องพักเกินความต้องการของตลาด

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 เป็นต้นมา ที่รัฐได้ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2479" ให้สิทธิและประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจแก่กิจการที่รัฐเห็นว่า

สำคัญและจำเป็นแก่เศรษฐกิจของประเทศ และในเวลาต่อมา ก็ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ หรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ มาแทนที่ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการออกกฎหมายใหม่เรียกว่า "พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520" เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนโดยให้สิทธิและผลประโยชน์แก่ผู้ลงทุนกว้างขวางกว่าเดิม เพื่อเป็นการจูงใจแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ สิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้ลงทุนจะได้รับคือสิทธิและผลประโยชน์ทางด้านภาษีอากร

สำหรับกิจการโรงแรมนั้น ก็อยู่ในประเภทของกิจการด้านบริการที่รัฐให้การส่งเสริมการลงทุนด้วย และปรากฏว่า ได้มีผู้ยื่นขอการส่งเสริมลงทุนหลายราย ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2524 ที่ภาวะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อการเดินทางท่องเที่ยว ทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสู่ประเทศไทยลดลง แต่ในขณะเดียวกันที่อัตราเพิ่มของโรงแรมเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ มีการขยายการก่อสร้างและต่อเติมห้องพักเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งเกิดปัญหาห้องพักโรงแรมในกรุงเทพมหานคร และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ เป็นต้นว่า พัทยา เชียงใหม่ มีจำนวนมากเกินความต้องการ ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมต่างประสบความเดือดร้อนในการดำเนินกิจการ ในช่วงนี้กลุ่มได้เรียกร้องให้รัฐบาลเปิดการส่งเสริมการลงทุน การเรียกร้องนี้กระทำโดยใช้สมาคมโรงแรมเป็นองค์กรที่นำข้อเรียกร้องเข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว โดยผ่านทางหอการค้าไทย ซึ่งสมาคมโรงแรมไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ข้อเรียกร้องดังกล่าวได้รับการพิจารณาแก้ไข โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาให้กำหนดมาตรการชะลอการก่อสร้างโรงแรมและขยายห้องพักในโรงแรมขึ้น เพื่อใช้ควบคุมการขยายจำนวนห้องพักเป็นการชั่วคราวในเขตกรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต หาดใหญ่ ซึ่งเท่ากับเป็นการงดให้การส่งเสริมการลงทุนเป็นการชั่วคราว

19

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, สำนักนายกรัฐมนตรี, สิ่งควรรู้
เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน (กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, 2533), หน้า 1-2.

แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2532 ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหลังไหลเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ ทำให้เกิดปัญหาท้องพักขาดแคลนในเขตกรุงเทพมหานคร จึงได้มีการเปิดให้มีการส่งเสริมการลงทุนด้านธุรกิจโรงแรมอีก การเปิดการส่งเสริมการลงทุนดังกล่าวประจวบกับการที่ผู้ขอรับการลงทุนไว้ก่อนแต่ยังไม่ได้สร้างหรือขยายโรงแรมเนื่องจากมาตรการชะลอการก่อสร้างหรือขยาย จึงทำให้ช่วงนี้ได้มีการก่อสร้างโรงแรมเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ทำให้กลุ่มนักธุรกิจโรงแรมมองเห็นปัญหาท้องพักสั้น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ดังที่เคยเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2524-2526 ซึ่งปัญหาเรื่องนี้ นายจตุพร สิหนาทกฤตกุล ในฐานะนายกสมาคมโรงแรมไทย ได้เรียกร้องให้รัฐบาลพิจารณาปัญหาเรื่องนี้ และพร้อมกันนั้นก็ให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตลอดจนนับแต่เข้ามาดำรงตำแหน่งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533 อีกแนวทางหนึ่งที่สมาคมโรงแรมไทยได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ การจัดทำมีการสัมมนาและอภิปรายโดยได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้แทนจากภาคเอกชนมาร่วมด้วย เพื่อให้มีการถกถึงปัญหาและการชี้แจงข้อมูลทางด้านตัวเลขให้เป็นที่ยอมรับกัน นายจตุพร ได้กล่าวถึงปัญหาของการที่หน่วยงานของรัฐเปิดให้มีการส่งเสริมการลงทุนด้านธุรกิจโรงแรมว่า

...ในขณะที่ธุรกิจโรงแรมมีปัญหา เนื่องจากผลพวงของทางรัฐบาลที่ไม่ได้ให้ข้อมูลที่ละเอียด ไม่มีการคำนึงถึงว่าอนาคตธุรกิจโรงแรมจะเป็นอย่างไรต่อไป เนื่องจากได้เปิดโอกาสให้มีการยื่นขอการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม ความจริงคือรัฐบาลแต่ก่อนนั้น ให้การส่งเสริมธุรกิจทางด้านโรงแรม พอมาปี พ.ศ. 2524 รัฐบาลมีความเห็นว่าโรงแรมมีมากพอแล้ว ต่อมาจนถึงต้นปี พ.ศ. 2532 ก็มาเปิดอีกที โดยขาดข้อมูลที่ละเอียด คือข้อมูลนั้นควรจะมีว่าการส่งเสริมนี้เป็นเรื่องดี แต่ควรจะมีการบ่งบอกว่าขณะนี้โรงแรมขนาดไหนขาดเท่าไร เช่น กทม. ขาดเท่าไร ควรจะมีตัวเลข

*

สมาคมโรงแรมไทยจัดสัมมนาเรื่อง "ท้องพักโรงแรมจะสั้นจริงหรือ" ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2533.

20

สัมภาษณ์ จตุพร สิหนาทกฤตกุล, นายกสมาคมโรงแรมไทย, 27 พฤศจิกายน

ชั้นนำสำหรับผู้ที่จะมาลงทุน คือที่เปิดอยู่นั้น เปิดโดยที่ไม่มีรายละเอียดประกอบ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ว่า ความต้องการตัวนี้มีอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ก็เลยมากขึ้นใหญ่ ในที่สุดถ้าหากเกิดสร้างกันมาก ๆ เกินความต้องการไม่ว่าจะเป็นทางกรุงเทพฯ กิตติ หรือในต่างจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ รวมทั้งหัวหินด้วย ถ้าสร้างกันมากเข้าไปอีก ผลเสียหายเกิดตามมาไม่ใช่เฉพาะผู้ที่ลงทุนทางด้านธุรกิจโรงแรมต้องประสบปัญหาทางด้านภาวะขาดทุน ในสิ่งที่จะตามมาคือภาวะเศรษฐกิจการคลังมันมากขึ้น เพราะว่าโครงการแต่ละโครงการที่มีห้องประมาณ 400 ห้อง จะต้องใช้เงินลงทุน 1,000 พันล้านบาทขึ้นไป และการลงทุนของพวกนี้ส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ในการสร้างโรงแรมที่ลงทุนสูงถึงขนาดนี้ประมาณ 80% มาจากการกู้ยืม ส่วนจากผู้ลงทุนจากการจดทะเบียนประมาณ 20% เพราะฉะนั้น โดยทั่วเฉลี่ยแล้วแต่ละแห่งจะต้องกู้เงินประมาณเกือบ 1,000 ล้านบาท ถ้าเกิดสร้างโดยพร้อม ๆ กัน ทั้ง กทม. และต่างจังหวัด เป็น 40 ถึง 50 แห่ง จะใช้เงินเท่าไร หลายน ๆ หมื่นล้านไปอยู่กับธุรกิจที่มีปัญหา ในที่สุดผลที่จะตามมาคือ สภาพคล่องของสถาบันการเงินที่ให้อำนาจ เพราะสถาบันทางการเงินที่ให้อำนาจเงินที่ให้อำนาจไม่ว่าจะเป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือธนาคาร ก็หวังว่าลูกหนี้ก็จะต้องนำเงินมาชำระหรือค่อย ๆ ผ่อนชำระ หลังจากที่เขาคำเนินกิจการแล้ว แต่ในทางตรงกันข้าม ถึงเวลาแล้วแทนที่จะนำเงินมาชำระไม่มีปัญญามาชำระแถมยังจะไปกู้เพิ่มอีก เพราะจะต้องกู้มาเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการมันเท่ากับรับศึก 2 ด้าน แล้วเงินหลายหมื่นล้านมาติดกับธุรกิจอย่างเดียว มันจะทำให้สภาพคล่องของทางด้านการเงินเป็นปัญหาขึ้นมาได้

ปัญหาห้องพักของโรงแรมโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร มีมากเกินความต้องการของตลาดนั้น มีมาก่อนช่วงปีท่องเที่ยวไทย คือก่อนปี พ.ศ. 2530 ซึ่งสภาวะก่อนหน้านั้นกล่าวได้ว่ากลุ่มนักธุรกิจโรงแรมประสบความเดือดร้อนในการดำเนินกิจการของตนเอง จำเป็นต้องเสนอราคาค่าห้องพักให้แก่กลุ่มบริษัทนำเที่ยวในราคาต่ำ ดังที่นาย กัมพล เตชะทรวิจิตร อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทยกล่าวว่า²¹

21

สัมภาษณ์ กัมพล เตชะทรวิจิตร, กรรมการผู้จัดการ โรงแรมเอเซีย,

29 พฤศจิกายน 2533.

...โรงแรมที่แล้ว ๆ มา ก่อนที่ผมจะมาเป็นนายกสมาคม เราขายให้
เอเยนต์ในราคาขาดทุนทุกโรงแรม ยกเว้นโรงแรมใหญ่ ๆ เช่น
โอเรียลเต็ล พุดได้เลยอย่าง เอเชีย แมนคาร์นิ อินทรา แม้
แต่นำรายณ์ ส่วนที่ขายให้เอเยนต์ขาดทุน ที่นี้จะได้กำไรก็จากแขกจร
ก็นำมาเจือกัน มันก็เสมอทุนหรือขาดทุนน้อย ทุกคนถามว่าขาดทุนแล้ว
ทำไมอยู่ได้ ก็ไม่อยู่แล้วจะไปไหน

ส่วนวิธีการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐแก้ไขปัญหา
ทางกลุ่มใช้สมาคม เป็นหัวทอกในการดำเนินการและเป็นที่น่าสังเกตุว่า ก่อนหน้านี้กลุ่ม
ใช้สถาบัน กรอ. เป็นช่องทางในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ แต่หลังจาก
รัฐบาลของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สถาบันดังกล่าวมิได้
มีบทบาทเช่นเดิม กลุ่มจึงใช้วิธีการชี้แจง ไม่ว่าจะ เป็นการชี้แจงแก่หน่วยงานของรัฐ
ที่เกี่ยวข้องหรือสื่อมวลชน นายจตุพร ลิขนาทกถากุล ได้กล่าวถึงการที่กลุ่มใช้วิธีการ
ดังกล่าวว่า²²

...ในขณะที่ทางสมาคมใช้อยู่จะเป็นการชี้แจง คือยังมองว่าจะต้องใช้สื่อ
มวลชน เพราะในบรรยากาศในระยะนี้ ต้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้ง
เหตุผลประกอบว่าอะไรคืออะไร อะไรถูกต้อง อะไรไม่ถูกต้อง แม้
กระทั่งวิธีการที่จะเข้าชี้แจงโดยตรงต่อสถาบันหรือบุคคลที่เราคิดว่าเขามี
หน้าที่ดูแลรับผิดชอบอยู่ เรายังมองไม่เห็นหรือไม่ได้อยู่ในความคิดที่จะ
ต้องไปต่อสู้ถึงขั้นเดินขบวน ซึ่งดูแล้วมันคล้าย ๆ กับว่าขัดกับวิสัยของผู้
ประกอบธุรกิจ จริง ๆ แล้วผู้ประกอบการคืออยู่อย่างเดียวว่า ยังไง
ถ้าเกิดปัญหาขึ้นจริง ๆ ก็ต้องพยายามชี้แจงว่าทำไมถึงเป็นอย่างนั้นออกมา
ก็ต้องหาหนทางชี้แจงและก็หาทางต่อสู้ในทางที่ถูกที่ควร

สำหรับปฏิภริยาของสมาชิกกลุ่มต่อประเด็นปัญหาเรื่องนี้ กล่าวได้ว่ายังไม่มี
ความเคลื่อนไหวใด ๆ ในลักษณะการรวมพลังสามัคคี เพื่อหนุนการต่อสู้ในเรื่องนี้อย่าง
เข้มแข็งและจริงจัง ที่ผ่านมาเป็นการให้ผู้นำกลุ่มใช้สถาบันของกลุ่มแสดงบทบาทในการ

เรียกร้องหรือชี้แจงต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐให้เกิดความเข้าใจในปัญหาและแก้ไข
ตามข้อเรียกร้องเท่านั้น

2. ประเด็นปัญหาเรื่องภาษีโรงแรม

ประเด็นปัญหาเรื่องภาษีโรงแรมเกิดขึ้นในช่วงที่ คุณหญิงชนัดดี ปิยะอุย ดำรง
ตำแหน่งนายกสมาคมโรงแรมไทย ในสมัยปี พ.ศ. 2526-2529 ในช่วงก่อนหน้านั้น
รัฐบาลได้เรียกเก็บภาษีการค้าจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในอัตราร้อยละ 16.5 ซึ่งอัตรา
ดังกล่าว กลุ่มมีความเห็นว่าอยู่ในอัตราสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้
ไม่เป็นผลดีต่อการแข่งขันรวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วยและกลุ่ม
ยังมองเห็นว่าเป็นการทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

คุณหญิงชนัดดี ปิยะอุย อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย ให้ความเห็นว่า ²³

...แขกผู้มาพักและใช้บริการของเรา เขาไม่เข้าใจ เพราะเหตุว่า เราจะ
ผนวกภาษีนี้เข้าไปในใบเสร็จรับเงินด้วย เมื่อเขาเห็นแล้วก็สร้างปฏิกิริยาเป็นอย่าง
มาก เพราะว่ายอดค่าใช้จ่ายของเขาต่าง ๆ ในแต่ละรายการ ต้องนำมาผนวก
ภาษี คุณด้วยยอดภาษีอีกทีหนึ่ง เราได้รับการต่อว่าต่อขานมาก ซึ่งมันเป็นต้น
เหตุอันหนึ่ง ซึ่งเราคาดการณ์ว่าจะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเราไม่
สามารถเจริญเติบโตไปได้ในสองทาง ทางที่หนึ่ง สร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้มา
ใช้บริการ อันที่สอง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเราสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ ทำให้เรา
ไม่สามารถจะสู้คู่ต่อสู้ ขณะนั้นก็คงจำได้ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการ
ขายการท่องเที่ยวของไทย โอกาสเดียวกัน ประเทศเพื่อนบ้านเขาก็ทำการ
โฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเขาเช่นกัน ตลาดบางแห่งมันก็เป็นแห่ง
เดียวกัน เราต้องเข้าไปแย่งเขา เราสู้คู่ต่อสู้ไม่ได้เพราะเรามีต้นทุนการ
ผลิตสูง

*

อัตรานี้รวมภาษีของกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 1.5 ด้วย

²³

สัมภาษณ์ คุณหญิงชนัดดี ปิยะอุย, กรรมการผู้จัดการ โรงแรมดุสิตธานี.

ประเด็นปัญหาดังกล่าว ได้ถูกรวบรวมและนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว และต่อมาได้มีการมอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังพิจารณาและแก้ไข ซึ่งปรากฏผลการดำเนินการว่าได้มีการลดอัตราภาษีการค้าจากเดิมร้อยละ 15.0 ของรายรับ เป็นร้อยละ 10.0 ของรายรับ ส่วนที่เกิน 30,000 บาท นับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2526 เป็นต้นไป ตามประกาศของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการลดภาษีการค้า (ฉบับที่ 135) พ.ศ. 2526 ซึ่งมีผลทำให้อัตราภาษีการค้ารวมกับภาษีเทศบาลลดลงจากเดิมร้อยละ 16.5 ของรายรับเป็นร้อยละ 11.0 ของรายรับด้วย

24

3. ประเด็นปัญหาอัตราค่ากระแสไฟฟ้าสำหรับธุรกิจโรงแรมมีอัตราสูงและไม่เป็นธรรม

ประเด็นปัญหานี้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มมองเห็นว่ากิจการโรงแรมถูกเรียกเก็บค่ากระแสไฟฟ้าในประเภทธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้เสียค่าไฟฟ้าในอัตราสูง เป็นการเพิ่มต้นทุนในการดำเนินธุรกิจโรงแรมและไม่เป็นธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น เนื่องจากกลุ่มเสียค่ากระแสไฟฟ้าในอัตราก้าวหน้า คือยิ่งใช้มากก็ต้องจ่ายมาก ซึ่งปกติกิจการโรงแรมต้องใช้กระแสไฟฟ้าในปริมาณมากอยู่แล้วในทุก ๆ แขนง การที่กลุ่มมองเห็นว่าไม่เป็นธรรม เพราะอุตสาหกรรมอื่นนั้น จ่ายค่ากระแสไฟฟ้าในอัตราค่าลดลง ถ้าใช้กระแสไฟฟ้ามากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล แต่กลุ่มมีความเห็นว่าธุรกิจท่องเที่ยวก็เป็นอุตสาหกรรมและก็ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลเช่นกัน กลุ่มจึงได้นำเรื่องนี้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ซึ่งได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้หลายครั้ง และเห็นว่าโรงแรมที่ควรได้รับการผ่อนปรนควรจะเป็นโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยว จึงได้มอบหมายให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยว จากนั้นได้นำให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงค่าไฟฟ้า ผลการพิจารณาได้

24

ชาคริต จุลกะเสรี, 5 ปี ก.ร.อ. ทนทางแห่งความสำเร็จของเศรษฐกิจไทย, หน้า 72.

มีมติให้รอการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่ากระแสไฟฟ้าทั่วประเทศ

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2529 มีมติอนุมัติในหลักการให้ลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าเป็นการชั่วคราว โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 จนกว่าจะมีการประกาศใช้โครงสร้างอัตราค่ากระแสไฟฟ้าใหม่ ตามมติดังกล่าว โรงแรมทุกแห่งจะได้รับการลดค่ากระแสไฟฟ้าในฐานะธุรกิจขนาดใหญ่ หน่วยละ 4 สตางค์ และโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณามาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวจะอยู่ในข่ายได้รับการลดค่ากระแสไฟฟ้าด้วย โดยได้ลดจำนวนอัตราร้อยละของการคิดค่าธรรมเนียมการใช้ไฟฟ้ามาก (surcharge) จากเดิมร้อยละ 15 เหลือเพียงร้อยละ 9 โดยมีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 25 2528

4. ประเด็นปัญหาภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรมมีอัตราสูง

ประเด็นปัญหานี้เกิดขึ้น เมื่อผู้ประกอบการโรงแรมมองเห็นว่า อัตราค่าภาษีโรงเรือนนั้นสูงมากและไม่เป็นธรรม เมื่อคำนึงถึงโครงสร้างในการคำนวณภาษี กลุ่มจึงได้ร้องเรียนต่อคณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเพื่อขอให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงวิธีการประเมินภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรมอย่างเป็นธรรม ซึ่งต่อมาได้มีการมอบหมายให้ผู้แทนกรุงเทพมหานครและสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพิจารณาหาทางผ่อนคลายภาระต้นทุนของโรงแรมในเรื่องนี้ลง และได้ติดตามเร่งรัดการพิจารณากำหนดวิธีการประเมินภาษีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์วิธีการประเมินภาษีสุราและอาหาร ตลอดจนภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรม อย่างไรก็ตาม ที่กลุ่มได้ขอให้พิจารณาผ่อนปรนการจัดเก็บภาษีโรงเรือนนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้

25

คณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว, "รายงานผลการดำเนินงานระหว่าง 23 สิงหาคม 2525 - 13 มิถุนายน 2529", เอกสารอัครสำเนา, หน้า 26.

เคยเสนอวิธีการประเมินภาษีทั่วประเทศ รวมทั้งภาษีร้านค้า ที่ดิน โรงงาน แต่ คณะรัฐมนตรีไม่เห็นชอบด้วย และให้นำกลับมาพิจารณาใหม่ ซึ่งคณะอนุกรรมการร่วม ภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท้องเที่ยว พิจารณาเห็นว่า การจัดเก็บ ภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพฯ เป็นอำนาจของกรุงเทพมหานคร (กทม.) ที่จะดำเนินการเองได้ จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานพิจารณาปรับปรุงการจัดเก็บภาษี 26 โรงเรือนจากธุรกิจโรงแรมในกรุงเทพฯ รับเรื่องไปพิจารณาคำเนินการ

อย่างไรก็ดี ปรากฏว่าการเรียกร้องของกลุ่มในการขอให้มีการพิจารณาผ่อน ปรนการจัดเก็บภาษีโรงเรือนที่กลุ่ม เห็นว่ามีอัตราสูงนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหาเรื่องค่าภาษีการค้าก็ดี ปัญหาค่ากระแสไฟฟ้าก็ดี และปัญหาค่าภาษีโรงเรือนก็ดี ทางกลุ่มได้ทำการเรียกร้องโดยผ่านช่องทางคณะอนุกรรมการ ร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท้องเที่ยวแทนการร้องเรียนโดยตรงต่อหน่วย งานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือการชี้แจงหรือให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชน ดังที่เคยปฏิบัติมา ทั้ง นี้เนื่องจาก ก.ร.อ. เป็นช่องทางใหม่ที่กลุ่มผลประโยชน์ทางการท้องเที่ยวมองเห็นว่า สามารถเรียกร้องและต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้

5. ประเด็นปัญหา รัฐบาล เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมท้องเที่ยว

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วถึงความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งได้ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท้องเที่ยวหลายฝ่าย สำหรับในส่วนของ ผู้ประกอบการโรงแรมนั้น คุณหญิงชนัดดี บิยะอุย อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย ได้ให้ 27 ความเห็นว่า

26
เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

27
สัมภาษณ์ คุณหญิงชนัดดี บิยะอุย, กรรมการผู้จัดการ โรงแรมดุสิตธานี,

30 พฤศจิกายน 2533.

...สาระสำคัญในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ พวกเรามีความรู้สึกว่าจะออกมาไม่เป็นการสร้างสรรค์เลยทีเดียว ออกมาเป็นกฎ เป็นระเบียบ ซึ่งจะบีบคั้นเรามากเข้าไปอีก แทนที่จะไปคิดแก้กฎหมายซึ่งล้าหลังหรือล้าสมัย* ให้ตรงกับสภาพปัจจุบัน ร่างกฎหมายฉบับนี้ มีบางมาตราระบุว่า เจ้าหน้าที่คือนายทะเบียนของทางการท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงานหรือกิจการหรือตรวจสอบบัญชี หรืออะไรก็ไม่ทราบนี้ ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกได้ ซึ่งหมายความว่าตลอดในการเดินทางของนาฬิกา ซึ่งอันนี้ทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ซึ่งถ้าหากเราทำผิดบัญชี เราหลีกเลี่ยงภาษีหรืออะไร ไม่ว่าจะ เป็นสรรพากร หรือสรรพสามิตก็ดี แต่ที่เราไม่ทราบว่า นายทะเบียนจะตรวจอะไร ด้วยเหตุนี้เราก็เลยมองไม่เห็นว่าการกฎหมายฉบับนี้สร้างสรรค์อะไรบ้าง ก็จะมาสสร้างสิทธิและอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งสิทธิและอำนาจเจ้าหน้าที่นี้มีมากมายมหาศาลเลย จนกระทั่งเราขiongใจว่าเขาสร้างความเป็นธรรมให้เราได้หรือไม่ ถ้าเขาไร้คุณธรรม ไม่มีมนุษยธรรม เราก็ต้องเป็นผู้เดือดร้อน ก็ไม่เอื้ออำนวยในการที่จะให้เราประกอบธุรกิจให้เป็นประโยชน์กับส่วนรวมได้

กล่าวได้ว่ายังมีอีกประเด็นหนึ่ง ที่กลุ่มนักธุรกิจโรงแรมมีความเห็นพ้องต้องกันว่าจะส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจ หากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลออกมาบังคับใช้คือ บทกำหนดโทษ ซึ่งระบุโทษจำคุกบุคคลระดับบริหาร ในกรณีทำผิดกฎหมาย

หลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตกไป ต่อมาเมื่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เสนอให้มีร่างพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ ทางกลุ่มก็ได้เรียกร้องให้แยกร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโรงแรมออกไปเป็นเอกเทศ โดยให้เหตุผลถึงความแตกต่างของลักษณะธุรกิจระหว่างโรงแรมกับธุรกิจนำเที่ยวและมีคุณค่า ซึ่งข้อเรียกร้องนี้ได้ประสบความสำเร็จ โดยที่ประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2527 มีมติให้แยกพระราชบัญญัติโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นเอกเทศ จากร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับ

*

หมายถึงพระราชบัญญัติโรงแรมพุทธศักราช 2478 ซึ่งยังคงบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

**

มีหลายมาตราที่ระบุโทษจำคุก

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมอบให้สมาคมโรงแรมไทยรับไปพิจารณากราบพระราชบัญญัติ
 28
 ดังกล่าว

สาระสำคัญอีกประการหนึ่งที่กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมต้องการให้แยกร่าง
 พระราชบัญญัติดังกล่าวออกไปเป็นเอกเทศ คือต้องการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงแรมให้ทันสมัย
 สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบัน เพราะพระราชบัญญัติโรงแรมพุทธศักราช 2478 ที่ใช้
 อยู่ในปัจจุบันทางกลุ่มเห็นว่าล้าสมัย เช่น บุคคลผู้ควบคุมและจัดการโรงแรม เรียกว่า
 "เจ้าสำนัก" ²⁹ และที่สำคัญคือปัญหาเรื่องเกสเฮาส์ (guest house) ซึ่งเป็นกิจการ
 ที่เกิดขึ้นแพร่หลายและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอีกกลุ่มหนึ่งและกิจการ
 เกสเฮาส์ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมในแง่ของการแย่งผลประโยชน์ไป ดังที่ นาย
 สุรินทร์ มณีดุลย์ ผู้จัดการใหญ่โรงแรมเวียงใต้ และอดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย
 30
 กล่าวว่า

...พวกเราเองตระหนักว่า พ.ร.บ. โรงแรมใช้มาหลายปี ตั้งแต่ปี 2478
 ถ้าผมจำไม่ผิด แล้วก็ไม่ได้แก้ไขในจุดสำคัญอะไรต่าง ๆ ปัญหาแรกที่เรา
 ประสบอยู่คือปัญหาเกสเฮาส์ ซึ่งเราเองได้ต่อสู้มาตลอดว่าอย่างน้อยที่สุดทำ
 อย่างไม่ถึงจะให้เกสเฮาส์มีกฎหมายรองรับ เพื่อสะดวกในการควบคุมแยก
 ออกมาให้เด่นชัดจากโรงแรม เพราะว่าในเรื่องปฏิบัติการในการประกอบธุรกิจ
 แล้ว เกสเฮาส์ก็คือโรงแรมนี้เอง แต่ว่าไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่ง

28

คณะอนุกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว,
 "รายงานผลการดำเนินงานระหว่าง 23 สิงหาคม พ.ศ. 2525 - 13 มิถุนายน พ.ศ. 2529",
 หน้า 15.

29

ร้อยตำรวจโท เสถียร วิชัยลักษณ์ และพันตำรวจเอก สิบวงษ์ วิชัยลักษณ์,
 พระราชบัญญัติโรงแรมพุทธศักราช 2478 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติเวช, 2527),
 หน้า 2.

30

สัมภาษณ์ สุรินทร์ มณีดุลย์, ผู้จัดการใหญ่ โรงแรมเวียงใต้, 6 ธันวาคม
 2533.

ทางเราก็เรียกร้องให้รัฐบาลจัดระเบียบว่าเกสเฮาส์จะอยู่ส่วนไหน จะเป็น บ้านพัก แบบหอพัก หรือจะเป็นโรงแรม เพราะว่าถ้ามองในส่วนของความปลอดภัยต่าง ๆ เราก็เป็นห่วงในส่วนนี้ และภาพพจน์ของโรงแรมจะเสียไปด้วย.....ถ้าพูดถึงผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมก็มีพอสมควร คือถ้านักท่องเที่ยวสามารถที่จะไปใช้จ่ายเงินพักในโรงแรมได้ เขาก็คงไป แต่ที่มีสิ่งรองรับพวก เขาอยู่ เขาก็ต้องเลือกไปพักที่นั่น

ความคิด เห็นทางการเมืองของผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยว

ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทในทางการเมืองในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม การแสดงบทบาทในทางการเมืองต่อประเด็นปัญหาที่มากระทบนั้น กล่าวได้ว่า แม้จะเป็นการดำเนินการโดยองค์การของกลุ่มก็ตาม แต่แท้จริงแล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกนั้น เป็นกิจกรรมในแวดวงของผู้นำหรือคณะบุคคล (elite group) ที่เข้ามาบริหารองค์การของกลุ่มผลประโยชน์นั่นเอง ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากการนิ่งเฉยของสมาชิกกลุ่มต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรประการหนึ่ง และการที่พวกเขา มองเห็นว่าเมื่อได้เลือกผู้นำในการบริหารองค์การแล้วก็ถือว่า กิจกรรมขององค์กรนั้น เป็นเรื่องของกลุ่มผู้นำที่จะดำเนินการไปตามที่ได้อาสาเข้ามาบริหาร และโดยสภาพการเป็นนักธุรกิจนั้น พวกเขา คงไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการศึกษาหรือติดตามประเด็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีความยากง่ายหรือสลับซับซ้อนแตกต่างกันไป

เมื่อสภาพการณ์เป็นไปเช่นนี้ จึงอาจกล่าวในเชิงตรรกะได้ว่า บทบาทในทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยวจะมีแบบแผน เป็นรูปลักษณะประการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้นำซึ่งเป็นคณะบุคคลที่ผลัดเปลี่ยนกัน เข้ามาบริหารองค์การของกลุ่มซึ่งหมายถึงสมาคมนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ การศึกษาถึงความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มผู้นำ ย่อมจะช่วยอธิบายได้ว่า เหตุใดบทบาทในทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยวในแง่ของการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่จึงมีแบบแผน และลักษณะเป็นเช่นนั้น อีกทั้งยังอาจคาดคะเนต่อไปได้ว่า ในอนาคตแบบแผนและลักษณะของ

บทบาทจะเป็นเช่นไร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะเป็นการช่วยเสริมให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาถึงบทบาทในทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ความคิดนั้นเป็นปฐมเหตุของการกระทำ เป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมของมนุษย์ ความคิดอาจสั่งสมมาจากกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสังคมประภคิต (socialization) ฯลฯ

ด้วยเหตุที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และสังคมนั้นก็เก่าแก่เท่า ๆ กับการเมือง เพราะฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นชุมชน มนุษย์จะต้องยอมรับกฎระเบียบข้อบังคับพฤติกรรมของเขาบางประการ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของชุมชนและความดำรงอยู่ของชุมชนนั้นและจริง ๆ แล้วกฎระเบียบหรือกติกาของสังคมนั้น ถูกกำหนดมาจากการเมืองนั่นเอง เพราะฉะนั้น การเมืองหรือ เรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองจึงสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์มาก การเมืองจึงมีทุกแห่งแม้บางคนจะหลีกเลี่ยงการเมืองแต่การเมืองก็ยังเข้ามาเกี่ยวข้องกับคนได้ ดังที่มีคำกล่าวว่า "ถ้าท่านไม่เล่นการเมือง การเมืองจะเล่นท่าน" หรือ "ถ้าท่านไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การเมืองจะยุ่งกับท่าน"

* หมายถึง วิธีการที่สังคมส่งผ่านความโน้มเอียงต่าง ๆ อันได้แก่ความรู้ทัศนคติ ปทัศฐาน (norm) และค่านิยม (value) จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และตัวการในการอบรมกล่อมเกลายของสังคมในกระบวนการสังคมประภคิตที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และประสบการณ์ตรงจากการปฏิสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ

³¹ สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดทางการเมืองและสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523), หน้า 1.

³² บรรพต วีระสัย, สุรพล ราชภัฏทวารักษ์ และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, รัฐศาสตร์ทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด, 2528), หน้า 465.

แต่การ เมืองกับผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันอย่างใกล้ชิด เพราะโดยธรรมชาติ
 ของประชาชนหรือบุคคลทั่วไป มักจะสนใจในสิ่งที่ตนจะได้รับตอบแทนมากกว่าการเสียสละ
 และก็เป็นหลักการขั้นมูลฐานอย่างหนึ่งว่า การเมืองมักเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่เป็นไป
 เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนของบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มและผลประโยชน์เหล่านั้น³³
 ก็หมายถึงคุณประโยชน์หรือคุณค่า (value) ที่บุคคลเห็นความสำคัญ ฉะนั้น ในกิจกรรม
 ทางการเมือง กลุ่มต่าง ๆ หรือบุคคลที่มุ่งมันแสวงหาผลประโยชน์นั้น อาจจะร่วมมือกัน³⁴
 หรือขัดแย้งกันได้ เพื่อการแบ่งปันคุณค่าต่าง ๆ หรือเพื่อที่จะได้รับคุณค่าใด ๆ

ความคิดเห็นทางการเมืองนั้น มักถูกกำหนดโดยสภาพสังคม เป็นระบบความ
 คิดที่เป็นแนวทางปฏิบัติ ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองใช้เป็นเครื่องมือในการโจมตีหรือสนับสนุน
 สถานสถาบันใดสถาบันหนึ่งและต้องการแพร่ขยายให้มวลชนรับรู้และปฏิบัติตาม³⁵

การที่กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองท่องเที่ยว เป็นกลุ่มหนึ่งในสังคมและผู้นำของ
 กลุ่มซึ่งเป็นนายกสมาคมกิติหรือกรรมการสมาคมกิติ ต่างก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่จะต้อง
 เกี่ยวข้องกับการเมืองในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเหตุผลที่กล่าวไปแล้ว
 ฉะนั้น โดยสภาพของสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้นำเหล่านี้ เขาไม่
 อาจปฏิเสธได้ว่าเขาไม่มีความคิดในทางการเมือง เพราะเขาย่อมจะต้องรู้ว่าเขามีฐานะ
 (position) อย่างไรในสังคมและการที่เขาอยู่ในฐานะอย่างนั้น ในสภาพการณ์อย่างนั้น
 เขาจะต้องคิดอย่างไรต่อสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่มากระทบต่อผลประโยชน์ของเขาหรือ
 ของกลุ่ม เขาจะจัดการอย่างไรในการเรียกร้อง ต่อรองหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ เขา
 จะใช้วิธีใดในการแสดงบทบาทดังกล่าว เช่น การเจรจา การบีบบังคับ ฯลฯ กับผู้มี

33

จรรยา สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย : เผด็จการ)
และหลักวิเคราะห์การเมืองแผนใหม่ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,
 หน้า 185.

34

เรื่องเดียวกัน, หน้า 187.

35

สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ความคิดเห็นทางการเมืองและ
สังคมไทย, หน้า 4.

อำนาจหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและเหตุใด เขาจึงมีความคิดเช่นนั้น

ในการศึกษาถึงความคิดทางการเมืองของผู้นำกลุ่มทั้งสอง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์ ผู้นำกลุ่มจำนวน ๑ คน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเพียงพอต่อการประเมินความคิดทางการเมืองของผู้นำกลุ่ม เนื่องจากที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ความสนใจของสมาชิกกลุ่มในการติดตามการดำเนินงานของสมาคมหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาคมโดยทั่วไปยังมีน้อย จึงทำให้ผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมหรือกรรมการ มักเป็นกลุ่มเก่าที่สลับการเข้ามาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการของสมาคมทั้งสองในอดีตที่ผ่านมา สำหรับเนื้อหาและสาระของการสัมภาษณ์จะเน้นในประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการเมืองว่าผู้นำเหล่านี้มีความรู้สึกอย่างไร เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในเชิงลบ เช่นมองการเมืองว่าเป็นเรื่องไม่ดี เป็นเรื่องสกปรก เป็นเรื่องของผู้นำที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เกินกว่าที่นักธุรกิจ เช่นผู้นำเหล่านี้ ที่มีภาระกิจทางธุรกิจมากมายจะเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หรือ เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในเชิงบวกที่เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้องและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ กัน นอกจากนี้คำถามจะครอบคลุมถึงความรู้สึกต่อระบบการเมือง กระบวนการทางการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ทางการเมืองว่ามีความรู้สึกอย่างไร ต่อโครงสร้างทางการเมืองเหล่านี้

ส่วนคำถามสัมภาษณ์ในประเด็นที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ว่าผู้นำเหล่านี้มีความคิดเห็นต่อหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นนักธุรกิจท่องเที่ยวว่าจะแสดงบทบาทตามที่เฉพาะของตนอย่างไร จะเรียกร้องอย่างไรและวิธีใดต่อกลุ่มอื่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมจะมีอำนาจต่อรองอย่างไร จะชักจูงใครหรือสนับสนุนใคร เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของข้อสัมภาษณ์ในประเด็นที่หนึ่งนั้น ก็เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำกลุ่มว่าเป็นอย่างไร เพราะความคิดทางการเมืองที่ออกมาในเชิงบวกและการที่มีความรู้ความเข้าใจต่อโครงสร้างทางการเมืองโดยพื้นฐานนั้น ย่อมสร้างความโน้มเอียงให้ผู้นำกลุ่มมีพฤติกรรมในทางการเมืองในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ได้สูงกว่าผู้ที่มีความรู้สึกต่อการเมืองในเชิงลบ ส่วนข้อสัมภาษณ์ในประเด็นที่สองนั้น เป็นแนวทางที่จะบ่งบอกว่า

การเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มนั้นจะมีแบบแผนและวิธีการอย่างไร

สำหรับผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ที่ผู้ที่วิจัยทำการสัมภาษณ์ มีรายชื่อ
ดังต่อไปนี้คือ

1. คุณหญิงชนัดดี ปิยะอุย อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย
2. นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา วุฒิสมาชิก อดีตนายกสมาคมไทยธุรกิจการ
ท่องเที่ยว
3. นายวิจิตร ฅ ระนอง วุฒิสมาชิก นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว
จังหวัดภูเก็ต
4. นายกุสะ บันยารุณ ผู้ก่อตั้งสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวและ
นายกสมาคมคนแรก
5. นายจตุพร สิหนาทกถากุล นายกสมาคมโรงแรมไทย คนปัจจุบัน
6. นายกำพล เศรษฐวิจิตร อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย
7. นายเอนก ศรีชีวะชาติ อุปนายกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว
คนปัจจุบัน
8. นายมานพ สงค์อ้อม กรรมการสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว
9. นายเฉลิมพล มหุดติการ อดีตเลขาธิการสมาคมโรงแรม

1. สำหรับคำถามในประเด็นแรกข้อที่ 1 ที่ว่า "ท่านมีความรู้สึกต่อการเมืองอย่างไร
ในแง่ที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องสกปรก ที่เขาพูดกัน หรือการเมืองเป็นเรื่องที่
ประชาชนทุกคนต้องสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ กัน"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ³⁶ ได้ให้ความเห็นว่า

...ประชาชนทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจ แต่ไม่ต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในทุกระดับ นอกจากบุคคลที่พอจะมีความรู้และแนวทางที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยจากประเทศที่เจริญแล้ว แต่เมื่อนักการเมืองพอได้มีตำแหน่ง หน้าที่ มีอำนาจ มีอภิสิทธิ์ ก็เลยมาสร้างสถาบันนั้น ๆ ให้เกิดความสกปรก มีการใช้เล่ห์ เพทุบาย เอาพวกพ้องเข้ามาที่จะมาในตำแหน่งหน้าที่ หรือผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้การเมืองเป็นเรื่องสกปรก เนื่องจากผลประโยชน์จึงทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ตั้งแต่หัวจรดท้าย

37

นายกุสะ บันยารชุน ผู้ก่อตั้งสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว และอดีตนายกสมาคมหลายสมัย ได้ให้ความคิดเห็นว่า

...ผมว่าที่แล้วมาการเมืองใช้ไม่ได้ เนื่องจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาได้ ส.ส. ความรู้น้อย และก็ได้คนไม่ดีพอ เข้ามาแทนที่จะบูรณะประเทศชาติ แต่กลับเข้ามาโดยหาทางให้มีการคอร์รัปชันผ่านการเมือง ทำให้ฐานะผู้ที่มาเป็น ส.ส. ไม่เป็นที่นับถือต่อประชาชนเลย และมาทำบทบาทในฐานะที่พรรคการเมืองมีอิทธิพลมากเกินไป ไม่ได้เลือกคนดีเข้ามา คนดีก็มี แต่คนดีไม่มีโอกาสที่จะมาแสดงท่าไร คนที่ไม่ดีเนื่องจากพรรคอยากได้เงิน ก็พยายามกอบโกยซึ่งมีตัวอย่างแยะที่ผ่านมารัฐบาล ส่วนการที่ประชาชนเข้ามาร่วม เพราะได้เงิน เขามาแล้ว ไม่ใช่เพราะประชาชนมีความรู้สึกจะมีส่วนร่วม แต่เพราะคนให้เงินซื้อเสียง เขาถึงมา ซึ่งข้อนี้ผมคิดว่าคงอีกนานนอกจากรัฐบาลใหม่ มีวิธีการป้องกันการซื้อเสียง

38

นายจตุพร ลิขณาตถากุล นายกสมาคมโรงแรมไทย ได้ให้ความเห็นว่า

...เรื่องการเมืองเราต้องยอมรับว่า การเมืองคือเรื่องที่เราต้องเข้าไปรับรู้ รับเห็น ในฐานะที่เราเป็นประเทศที่ฝึกไม่ระบอบประชาธิปไตย

37

สัมภาษณ์ กุสะ บันยารชุน, กรรมการผู้จัดการบริษัท เวล แทรเวล เซอร์วิส จำกัด, 28 มีนาคม 2534.

38

สัมภาษณ์ จตุพร ลิขณาตถากุล, นายกสมาคมโรงแรมไทย, 28 มีนาคม 2534.

เพราะฉะนั้น ในเมื่อเรามีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประเทศเราเป็นประเทศ
ประชาธิปไตย ก็คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้าไปรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรม
ต่าง ๆ ทางด้านการเมือง รวมทั้งการที่ได้มีโอกาสเข้าไปร่วมเสนอข้อ
คิดเห็นต่าง ๆ ที่แล้วมาโดยทั่วไปธุรกิจก็สามารถที่จะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม
ใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ กลุ่มแรก มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น เข้า
ไปร่วมกิจกรรมทางด้านการเมืองอย่างมาก จนกระทั่งเข้าไปมีบทบาท
หรือว่าเป็นตัวกระตุก แม้กระทั่งเข้าไปสนับสนุนนักการเมืองหรือตัวเอง
เข้าไปแสดงเอง เข้าไปสมัครเป็นผู้แทนราษฎร แม้กระทั่งที่จะเข้าไป
เป็นรัฐมนตรี บริหารบ้านเมือง อีกกลุ่มหนึ่งก็คือ สนใจการเมืองแต่
ไม่กระตือรือร้นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมือง หรือกระทั่งสมัคร ส.ส.
หรือต้องการที่จะเข้าไปเป็นรัฐมนตรี แต่สนใจอาจช่วยเหลือพรรคการเมือง
สนับสนุนการเมืองอยู่ข้างหลัง ไม่ออกนอกหน้า ขณะเดียวกัน
ก็ทำตัวเป็นกลางไม่ถึงกับเข้าไปสนับสนุนหรือเสียเงินเข้าไปผลักดันการเมือง
แต่ก็ให้ความสนใจติดตามความเคลื่อนไหวของการเมืองทั่ว ๆ ไป
อาจจะมีพรรคพวกเพื่อนพ้องกัน อาจไม่เฉพาะเจาะจงว่าพรรคไหนพรรค
นี้ อาจจะมีความสัมพันธ์ทั่วไป อีกกลุ่มหนึ่ง หันหลังเลย คือมองการเมือง
เป็นเรื่องที่น่ากลัว พวกนี้อาจเคยถูกการเมืองกระทบกระเทือนเดือดร้อน
จนทำให้เกิดความกลัวว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ
ไม่ควรสนใจเพราะการเมืองเป็นเรื่องก่อให้เกิดความเดือดร้อน เขาอยู่
ของเขาเฉย ๆ ไม่ยุ่งเกี่ยวอะไร บางทีจะเห็นว่า พวกพ่อค่านักธุรกิจพอ
ใกล้ ๆ จะมีการเลือกตั้งก็หนีไปเลย จนกว่าเลือกตั้งเสร็จแล้วก็ค่อยกลับมา

...มาพักหลังนักธุรกิจมาเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น จนมีคำกล่าวว่าเป็น
เป็นเรื่องของธุรกิจการเมืองขึ้นมา เพราะมองว่าการเมืองสามารถทำให้เกิด
เกิดผลประโยชน์ต่อธุรกิจของตัวเองได้ก็เป็นที่พูดคุยกัน จนกระทั่งเกิด
ปัญหาขึ้นมาว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ เล็งเห็นแต่ผลประโยชน์ของธุรกิจ
ที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ จนทำให้มีการครหาหรือถูกมองว่า มีการคอร์รัปชันกัน
อย่างขนาดใหญ่ ซึ่งทั้งหมดก็คือความเกี่ยวข้องกับธุรกิจการเมืองในอดีตที่
ผ่านมา จนกระทั่งเป็นเหตุอย่างหนึ่งให้เกิดการรัฐประหารเมื่อไม่นานนี้

39

นายกำพล เตชะทรวิจิตร อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย ได้ให้ความเห็น

ว่า

39

สัมภาษณ์ กำพล เตชะทรวิจิตร, กรรมการผู้จัดการโรงแรมเอเชีย,

27 มีนาคม 2534.

...ความจริงที่ เขาพูดกันว่า การเมืองเป็นเรื่องสกปรกหรือสะอาด มันอยู่ที่กลุ่มของผู้ปฏิบัติต่างหากว่าจะทำให้สะอาดหรือสกปรก อันนี้ข้อหนึ่ง และมันก็ไม่เชิงว่าทุกคนจะต้องสนใจรอยเปอร์เซ็นต์ ผู้ที่สนใจก็คือ ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว คือบรรลุนิติภาวะ และทำมาหากินมีอาชีพแล้ว ส่วนถ้าหากว่าพูดถึงทุกคนเราหมายถึงเด็กเล็กก็ต้องสนใจหมด เด็กเล็กควรสนใจ แต่ไม่ควรจะมีปฏิกริยาออกมา เพราะยังอยู่ในวัยศึกษาวัยเรียน

40

นาย เอนก ศรีชีวะชาติ อุปนายกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ได้ให้

ความเห็นดังนี้

...ความจริงผมว่าถูกต้องทั้งสองอย่าง เท่าที่ผ่านมา การเมืองถ้าจะถือว่าสกปรกก็ค่อนข้างสกปรก เริ่มจากการเลือกตั้ง ก็มีการซื้อเสียง หาเสียงกัน นี่ปฏิเสธไม่ได้ว่าซื้อเสียงกัน เพราะซื้อเสียงกันแล้วเพื่อประโยชน์ของเขาเอง คือพอได้รับเลือกแล้ว อาจได้เป็นรัฐมนตรี ทำให้อาจมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับหรือมีอิทธิพลเกี่ยวข้องในด้านการค้าก็ได้ หรือในด้านการเมืองอะไรต่าง ๆ ก็ได้ เพราะฉะนั้นควรถือเป็นเรื่องสกปรกที่ผ่านมา ผู้ได้รับเลือกตั้งแล้วก็อาศัยอำนาจหรือสิทธิประโยชน์ที่ตนมีอยู่ใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่นใช้บีบบังคับข้าราชการประจำหรือหาทางกลั่นแกล้งหรือใช้เรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง ขู่เท็จจริงส่วนใหญ่ก็รู้จักอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นถ้านำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องหรือใช้ในทางเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ก็จะทำให้การเมืองออกมาในรูปแบบไม่บริสุทธิ์ ที่นี้ประชาชนทั่วไปหรือพวกเราควรจะเข้ามายุ่งกับการเมืองหรือไม่ คือสมมุติโดยทั่วไป เราไม่เข้าไปมีส่วนร่วมก็ปล่อยให้เฉพาะผู้มีผลประโยชน์เข้ามาร่วม ก็จะเป็นอย่างนี้เรื่อย ๆ ไปและยังรู้สึกเข้าไปมากขึ้นไปอีกด้วย ผมว่าเรามีส่วนเข้าไปรักษาหรือปกป้องผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ที่เข้ามาแบบบริสุทธิ์ยุติธรรมเข้ามาอาจแก้ภาพพจน์หรือความรู้สึกต่าง ๆ ไปได้พอสมควร โดยเฉพาะตอนนี้ปัญหาในปัจจุบัน คณะปฏิวัติเข้ามามีแนวความคิดว่าพยายามจะแก้ไขเรื่องการซื้อเสียง ซึ่งจริง ๆ แล้วก็จะออกมาเป็นกฎหมายหรืออะไรก็ตาม ไม่สามารถจะแก้ได้ แต่วิธีการแก้ของเขาก็คือไม่ให้ผู้แทนหรือ ส.ส. เป็น

40

สัมภาษณ์ เอนก ศรีชีวะชาติ, กรรมการผู้จัดการ บริษัทไทยลีน เอ็กซ์เพรส,
26 มีนาคม 2534.

รัฐมนตรีได้ ผมคิดว่ามันเป็นจุดตรงประเด็นพอสมควร ที่ว่าอย่างน้อยที่สุด พวกที่เข้ามาจะมีหน้าที่ทางนิติบัญญัติ ก็จะรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โดยแท้จริง เพราะจะไม่มีผลประโยชน์โดยตรงอะไรจากส่วนนั้น เช่น สมมติว่า จะออกกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ก็ต้องพยายามศึกษาว่า ผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวควรจะเป็นอย่างไร เช่น ชาวต่างชาติ ควรจะเข้ามาประกอบกิจการได้หรือไม่ จะใส่ข้อนี้ลงไปหรือเปล่า เพราะ ถ้าเราไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว ไม่เข้าไปรู้ แล้วก็ปล่อยให้ไป เพราะว่าบางคน ที่เขาทำอยู่เขาไม่รู้ เขาก็ปล่อยให้ไปเรื่อย ๆ ผลที่ออกมาอาจเสียหายได้

41

นายเฉลิมพล มหุตติการ อดีตอุปนายกและเลขาธิการสมาคมโรงแรมไทย
ได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

...การเมืองเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนเข้ามาร่วม ในระดับไหน ก็คิดว่าคงจะต้องดูว่าอยู่ในสถานะไหน ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี คงจะไม่ใช่การเมืองเป็นสิ่งที่ไม่ดี อันนี้มันขึ้นอยู่กับตัวบุคคล อยู่กับความ พร้อม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในช่วงนั้น ๆ

2. สำหรับคำถามในประเด็นแรกข้อที่ 2 ที่ว่า "ถ้าท่านไม่เล่นการเมือง การเมืองจะ เล่นท่าน" นั้น ท่านคิดว่าจริงหรือไม่ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้นำกลุ่ม หรืออาจจะ ในฐานะท่านเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว และถ้าไม่เกี่ยวข้อง ท่านจะอยู่ในสถานะ ใด อย่างไร ถ้าการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับท่าน"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...ข้อนี้จริง เช่น เรามีฐานทางธุรกิจของเราจะมีสินค้าหลักที่มีคุณภาพสูง หรือเป็นที่รู้จัก แต่ถ้าเราไม่รู้จัดการเมือง เราก็ไม่สามารถขายสินค้า ให้กับราชการได้ หรือไม่สามารถนำสินค้าที่ผลิตได้ส่งออกจำหน่ายในต่าง ประเทศ ถ้าไม่รู้จักนักการเมืองระดับสูง เราจะโดนข้าราชการระดับ ล่างลิกโก้ พยายามที่จะใช้เล่ห์กลต่าง ๆ นานา ๆ ที่จะให้เราไม่สามารถ

41

สัมภาษณ์ เฉลิมพล มหุตติการ, ผู้จัดการใหญ่โรงแรมรอยัลริเวอร์, 29

ส่งสินค้าได้ตรงไปตรงมา แม้จะเสียภาษีอย่างถูกต้อง เนื่องจากผู้น้อยชอบเอาหนักการเมืองผู้ใหญ่มากอ้าง นักธุรกิจก็ต้องมีนักการเมืองชั้นผู้ใหญ่มาค้ำกัน จึงเป็นระบบที่นักธุรกิจหวาดผวา ต้องวิ่งหาเกาะหลักทางการเมืองไว้ ซึ่งความจริงนักธุรกิจอาจกลัวไปเองก็ได้ เพราะระบบนี้มีมานาน เพราะฉะนั้น เราต้องเล่นการเมือง

นายฤๅษะ บันยารชุน ให้ความเห็นในข้อนี้ว่า

...ผมตั้งบริษัทมา 40 ปีแล้ว ตราบใดที่ผมต้องขอทางราชการในบางเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การจดทะเบียนรถยนต์ป้ายเหลืองกับป้ายเขียว ผมเป็นบริษัทเดียวที่ไม่ได้ให้เงินแก่ใครทั้งนั้น ผมไม่เคยเสียเงินให้ใครเลย ผมคิดว่าเหตุใดจึงต้องไปอุดหนุนในทางฉ้อราษฎร์บังหลวง ผมขอมอดทน ถึงแม้ว่าต้องใช้เวลาให้เป็นไปตามขั้นตอน ในที่สุดผมก็ได้มาในชีวิตผมที่ผ่านมาทางธุรกิจจะอะไรที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐแล้ว ผมระอาที่สุด

นายกำพล เตชะทรวิจิตร กล่าวว่า

...ตามธรรมดาในฐานะพ่อค้า ถ้ามีฐานะ มีชื่อเสียงพอสมควรหรือว่าทำมาหากินมีธุรกิจใหญ่พอสมควร จริงอยู่ ถ้าหากว่าเราไม่เล่นการเมืองการเมืองก็จะมาเกี่ยวข้องกับเรา แต่อย่างไรก็แล้วแต่ มันขึ้นอยู่กับความใจแข็งของเราว่าเราจะโน้มตามเขาหรือเปล่า แล้วก็อีกอย่างหนึ่งคือจะไม่โน้มตามเขา เขาอาจมีการกดดันเข้ามาบ้าง เราจะทนความกดดันได้หรือเปล่า ถ้าเราทนความกดดันได้ เราก็อยู่ได้ ไม่ต้องไปยุ่งกับเขา

3. สำหรับคำถามในประเด็นแรกข้อที่ 3 ที่ว่า "ท่านคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์หรือไม่"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...คิดว่าเป็นเรื่องผลประโยชน์อย่างมหาศาล แล้วแต่จะนำไปปรุงแต่ง แล้วก็ใส่เครื่องกลไกต่าง ๆ หรืออาจใส่ภาชนะที่ทรูทราขึ้นมาหนึ่งรับประทาน

แต่สมัยนี้อาหารที่ปรุงมาตามนี้โดยมากมักจะมีก้างติดคอ เพราะฉะนั้นถ้าใครคิดว่าจะใช้การเมืองเป็นผลประโยชน์ บุคคลนั้นต้องเป็นนักกฎหมายที่เรียกว่ากึ่งได้ จนใครจับไม่ได้

นายฤๅษะ มั่นยารชุน ให้ความเห็นว่า

...แน่นอน ผู้ที่จะเข้ามาเล่นการเมืองต้องการผลประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์ให้กับพรรค ซึ่งผมคิดว่าเป็นเรื่องน่าละอายมากและแสดงว่าพรรคการเมือง ที่เป็นรัฐบาลออกจะมีบั้นประชาชนมากเกินไป

4. สำหรับคำถามประเด็นแรกในข้อที่ 4 ที่ถามว่า "ท่านมีความเห็นต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างไร"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...ประชาชนทั่วไปยังไม่รู้จักคำว่า ประชาธิปไตย เพราะไม่เคยศึกษาว่าสากลประชาธิปไตยเขาอยู่กันได้อย่างไรสงบสุขเช่นไร คนที่รู้จักประชาธิปไตย จะต้องรู้จักนาย รู้จักบ่าว รู้จักผิด รู้จักถูก รู้จักว่าผลประโยชน์ของชาติแค่ไหน และประชาชนต้องทำอะไรเพื่อประเทศ หรือเพื่อประชาชนด้วยกัน คนส่วนใหญ่ไปเข้าใจว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยที่คนยากจนต้องการ จึงเป็นโอกาสที่นักการเมืองที่มีปากกล้า เจ้าถ้อยหมอความนำเอามาหาเสียงและปลุกระดม จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เล็งเห็นว่า คนที่มีปากกล้าคำรัฐบาล นั่นคือคนที่กล้า แต่คนจำพวกนี้ในที่สุดไม่ได้เป็นนักการเมืองที่จะปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

นายเฉลิมพล มหุทธิการ ตอบว่า

...ทุกคนควรจะชอบ แม้ว่าจะบอบประชาธิปไตยไม่ใช่ระบอบที่ดีที่สุด แต่ว่ามีข้อเสียน้อยที่สุด แต่การที่จะมีประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้น พื้นฐานของประชาชนจะต้องถึงด้วย โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา ความคิดความอ่านในปัจจุบัน ทุกคนเรียกร้องประชาธิปไตยแต่โดยรูปธรรมจริง ๆ แล้ว มันเป็นประชาธิปไตยแต่เพียงคำพูด ถึงแม้ผู้ที่เป็น

ส.ส.พวกที่เล่นการเมือง เข้าไปแล้วก็เป็นเผด็จการทางการเมือง คือว่า จะพูดถึง ส.ส. ที่เข้าไปอยู่ในสภา ก็เป็นเผด็จการทางรัฐสภาไป นั่นก็ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา เป็นเรื่องผลประโยชน์มากกว่าคำนึงถึงความเป็น ประชาธิปไตย

5. สำหรับคำถามในประเด็นแรกข้อที่ 5 ที่ว่า "ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสถาบันต่าง ๆ ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันฝ่ายบริหาร พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ได้ให้ความเห็นดังนี้

...สภาผู้แทนราษฎรนั้น ที่เข้ามาจริงๆ ประมาณ 20 เปอร์เซนต์ นอกนั้นเข้ามาวุฒิสภา ทาง หลู่ทาง ใช้จิตวิทยา เสแสร้ง ในขณะที่เดียวกันก็ลืมตัว ถ้าบังเอิญพรรคของตัวเองได้เป็นรัฐบาลหรือพรรคของตัวเองเป็นหัวหน้ารัฐบาล ก็จะทำอะไรที่ผิดเพี้ยนไปจากกฎระเบียบในการปกครองแบบประชาธิปไตย

...คณะรัฐมนตรี ส่วนมากจะฉลาดรอบรู้ มาระยะหลัง ๆ การจะทำอะไรสักอย่าง มักจะมีหลักการที่ดีกว่าเก่า เช่น การใช้เงินในหน้าที่ราชการ มักรู้จักกฎเกณฑ์ว่าได้ผ่านการอนุมัติถูกต้องขั้นตอน แต่ในขณะที่เดียวกัน รัฐมนตรีทั้งคณะก็รู้จักกัน ไม่ขัดกัน เนื่องจากใครใหญ่ในกระทรวง ไทน์ ขออนุมัติอะไรมา ก็ร่วมกันสนับสนุน ก็มีทั้งดีและไม่ดีแล้วแต่โครงการ แต่โดยทั่ว ๆ ไป รัฐบาลที่หัง ๆ และอยู่กันไม่ครบเทอมก็เพราะโครงการต่าง ๆ นั้นเอง

...สำหรับพรรคการเมือง พูดกัน 1 ปี ก็ไม่จบ เพราะไส้พรรคการเมือง แต่ละพรรคไม่เหมือนกัน ฐานะไม่เหมือนกัน พรรคการเมืองสามารถยุบ และเปลี่ยนแปลงพรรคไปเข้ากับพรรคอื่นได้และในพรรคการเมืองเดียวกันเอง ก็ทะเลาะกันเกือบทุก ๆ วัน ไม่พอใจในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค เพียงแต่แย่งกัน ทะเลาะกันในตำแหน่งจะมีเวลาอะไรมาบริหารประเทศชาติ ช่วยเหลือประชาชนได้ ไม่เหมือนกับพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนยอมรับ พรรคการเมืองไทยเรามักจะมีข่าวประหลาด ๆ ออกมาจากตัวบุคคล เป็นเรื่องส่วนตัวเสียมากกว่าไม่ใช่เรื่อง

ส่วนรวม

...ส่วนกลุ่มผลประโยชน์นั้น ส่วนใหญ่มองแต่ผลประโยชน์อย่างเดียว อะไรที่เป็นผลประโยชน์ทุกทั้งนั้น เผลอ ๆ อาจล้มเสียภาษี เพราะลงทุนสูง และอาจได้ไม่คุ้ม มีการแข่งขันทางธุรกิจกัน ชนิดใครดีกว่าไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี กลุ่มผลประโยชน์ทำให้เศรษฐกิจของชาติเจริญอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่มีกลุ่มนี้รัฐบาลจะหงอยเหงา ประเทศชาติขบเซา กลุ่มผลประโยชน์จะขยายงานเครือข่ายออกไปเก่งมาก สามารถดึงเงินต่างประเทศมาลงทุน สร้างตลาดการค้า ทำชื่อเสียงให้กับประเทศให้เป็นที่รู้จัก และเด่นที่สุดในภาคอาเซียน

นายจตุพร สิทธาทกถากุล ให้ความเห็นว่า

...ด้านสภาผู้แทนราษฎรนั้น แน่นนอน ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะต้องมี เพราะเป็นตัวแทนของปวงชน ซึ่งเข้ามาตรากฎหมาย เข้ามาควบคุมกำกับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า คุณภาพของผู้แทนที่เข้ามามีมากน้อยเพียงไร ถ้าหากว่าเราสามารถไปได้ผู้แทนที่มีคุณภาพ เข้ามานั่งในสภามีจำนวนมากกว่าผู้แทนที่ไม่มีคุณภาพ ก็มองว่าน่าเลื่อมใสเป็นสภาที่มีประสิทธิภาพ

...ทางด้านฝ่ายบริหาร ก็คือรัฐบาล ถ้ามองในแง่ระบอบประชาธิปไตยนั้น คณะรัฐบาลก็ต้องมาจากเสียงสนับสนุนของสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่คำนึงว่าจะแยกแยะออกจาก ส.ส. เป็นรัฐมนตรีได้ หรือไม่ได้ แต่เสียงสนับสนุนต้องมาจากสภาผู้แทนราษฎร จึงจะสามารถบริหารประเทศชาติได้ในระบอบประชาธิปไตย

...ส่วนพรรคการเมือง คือสถาบันที่ส่งตัวแทนเข้าไปเลือกตั้ง พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความจำเป็นต้องมี ถ้าไม่มีพรรคการเมือง ต่างคนต่างไปสมัครในนามส่วนตัวเบ็ดเสร็จแล้ว เรามีผู้แทน 300 กว่าคน คงมาจาก 300 กว่าตัวแทนหรือหน่วยงาน ถ้าเรามีพรรคการเมืองส่งเข้าไป วันดีคืนดี ระบอบประชาธิปไตยสามารถพัฒนาถึงจุดที่มีพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งสามารถจะได้เสียงข้างมากหรือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนราษฎรที่เรา มีอยู่ ประการที่หนึ่งสามารถที่จะจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาได้ เพราะพรรคการเมืองนั้น ๆ ทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ ถ้าเผื่อว่ามีอุดมการณ์ที่ดี ทำในสิ่งที่ถูกต้องแล้วก็จะสามารถได้ผู้แทนในทางที่ถูกต้องได้ พรรคการเมืองในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้เงินไปซื้อผู้แทนหรือไปซื้อ

คะแนนเสียงมาให้กับผู้แทนของคนที่ตั้งเข้าไปสมัครเลือกตั้ง ในเมื่อเป็นลักษณะแบบนี้ ก็เกิดการที่มองว่าการใช้เงินทุ่มซื้อเสียงอย่างนั้นเพื่ออะไร เพราะลำพังเป็นผู้แทนเข้ามาจะเอาเงินที่โหมมาทุ่มได้ ก็มองในด้านผลประโยชน์จะต้องตามมา ในเมื่อลงทุนไปแล้วก็หวังทุนคืน เผลอ ๆ คืนกำไรด้วย

...ส่วนกลุ่มผลประโยชน์รู้สึกว่าจะตูดิบมาประกอบเป็นสินค้าปล่อยให้เขาผลิตกันขึ้นมาเสร็จ ซื้อสำเร็จรูปมาเลยก็ถือว่าซื้อผู้แทนมาในลักษณะนี้คือมองว่าเงินทองที่เอามาใช้ก็มาจากกลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ข้างหลัง

นายเอนก ศรีชีวะชาติ กล่าวว่า

...สถาบันเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผมคิดว่ามันมีความเกี่ยวโยง ซึ่งจริง ๆ แล้ว อำนาจของระบอบประชาธิปไตยเราแยกเป็น 3 สถาบันคือ อำนาจอธิปไตย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

...อำนาจอธิปไตย ความจริงเป็นอำนาจเอกเทศ ทุกอำนาจก็เอกเทศ อำนาจบริหารก็เป็นอำนาจในการบริหารประเทศ โดยที่ว่ำนิติบัญญัติเป็นผู้ร่างกฎหมาย เป็นผู้พิจารณาเกี่ยวกับการตรวจสอบเรื่องกฎหมาย เมื่อออกมา อำนาจตุลาการ ก็ทำหน้าที่ควบคุม ส่วนอำนาจบริหาร ก็นำออกไปใช้ ในเวลานี้การแยกอำนาจยังคลุมเครือ โดยเฉพาะการปฏิบัติที่ผ่านมา เพราะว่าอำนาจบริหารเข้าไปก้าวก่ายอำนาจอธิปไตย เช่นจะผ่านกฎหมายข้อใดก็ผ่านได้แน่ ๆ เนื่องจากเขาควบคุมเสียงซึ่งเป็นโทษอยู่แล้ว ส.ส. ไม่ได้รักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง คือรัฐบาลจะเอาอย่างไรก็ผ่านอยู่แล้ว ถ้าฝ่ายอำนาจบริหารก้าวก่ายอำนาจอธิปไตยได้ ก็สามารถก้าวก่ายอำนาจตุลาการได้เช่นกัน

...สำหรับพรรคการเมืองของเรา คิดว่ายังไม่เข้ามามาตรฐานเหมือนต่างประเทศที่ทำขึ้นมาก็คือเพื่อผลประโยชน์ในลักษณะส่วนตัวมากกว่า ถ้ามีพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเข้ามาเพื่อประเทศชาติมันก็น่าจะดี

...ส่วนกลุ่มผลประโยชน์ แม้ไม่ใช่พนักงานการเมืองก็สามารถเข้าไปเกาะหรือเกี่ยวโยงกับพนักงานการเมือง เข้าไปมีอิทธิพลกับพนักงานการเมืองได้ไม่ยาก สมมุติว่าพนักงานการเมืองคนไหนที่คิดว่าคนนี้ปากมาก คนนี้มีอิทธิพลหน่อยก็จับคนนี้ไว้มีผลประโยชน์ได้เสีย มันก็มีส่วนที่จะใช้พนักงานการเมือง หรือว่าเกี่ยวโยงกับพนักงานการเมืองและใช้

อำนาจทางการเมืองนั้นมาทำประโยชน์ส่วนตัวหรือทำประโยชน์ของ

นายเฉลิมพล มหุดติการ กล่าวว่

...สภานิติบัญญัติที่ผ่านมาอย่างที่เราทราบกันดีว่า ไม่ใช่ไม่พัฒนาเลยก็พัฒนาได้มากพอสมควร แต่ในระยะหลัง เนื่องจากผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง แล้วพวกที่เข้ามาล้วนแต่มีผลประโยชน์ มีการซื้อเสียง มีอะไรกันเข้ามา เมื่อเข้ามาแล้วก็มาสร้างกลุ่ม สร้างอิทธิพล ก็ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องนี้ ส่วนสถาบันทางรัฐบาลก็ควรจะเกี่ยวโยงกับสถาบันนิติบัญญัติซึ่งผู้ที่ขึ้นมาเป็นรัฐบาล รัฐมนตรี ก็มาจากผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เรานั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงก็คิดว่ารัฐบาลที่ผ่านมา คุณภาพผู้ที่เป็นรัฐบาลหรือรัฐบาลนั้นส่วนหนึ่งก็ดี แต่อีกส่วนหนึ่งคิดว่าไม่เหมาะสม ก็เข้าไปในลักษณะมีความสามารถหรือจะด้วยการที่ตัวเองมีฐานะที่ดีแล้วก็สามารถที่จะมีส่วนสนับสนุน เป็นการใช้จ่ายเงินเอาไปซื้อหรือแลกเปลี่ยน โดยที่ตัวเองไม่มีคุณสมบัติที่จะเข้าไปถึงระดับนั้นได้ เมื่อเข้าไปแล้ว การที่จะพัฒนาประเทศชาติ หรือสร้างสิ่งที่ดีใหม่ ๆ ก็เลยกลายเป็นว่า เข้าไปเพื่อใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการที่จะสร้างฐานอำนาจและผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ตัวเองกับพวกพ้อง

...สถาบันพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ดั่งขึ้นมา ถ้าจะพูดแล้วมันสามารถเกี่ยวโยงกันไปหมด ทุกคนที่เข้าไปสู่พรรคการเมืองก็จะมองว่า พรรคการเมืองนั้นมีโอกาสมากน้อยเพียงไร ในที่สุดจะมีการยกตัวอย่างพรรคใหญ่ที่สุดหลังสุดนี้ใคร ๆ ก็จะไป เพราะเป็นเสียงข้างมากและมีโอกาสที่จะเป็นรัฐบาลมาก เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากการเมืองนั้นก็มาก แต่อย่างไรก็ดีก็ยังมียพรรคการเมืองอื่น ๆ ซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลก็มีโอกาสเหมือนกัน เพราะฉะนั้นการเล่นการเมือง การเข้าสู่พรรคก็อย่างที่ทราบ ถ้าเราจะพูดถึงทางด้านความคิดก็โอเค ทุกคนมีความตั้งใจเมื่อทุกคนได้รับเลือกเข้ามาแล้วมาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ผมหมายถึงผู้ที่ได้รับเลือกไม่ได้เป็นสมาชิก ใคร ๆ ก็สมัครเข้าไปได้เมื่อมีคุณสมบัติ ในที่สุดก็จะมาคำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวเอง และพวกพ้องเช่นเดียวกันก็ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ มองแล้วอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ก็ก็เป็นเพียงลายลักษณ์อักษร แต่ว่าไม่มีใครคำนึงถึง ซึ่งก็เป็นสิ่งที่หลาย ๆ คนเกิดความเบื่อหน่าย โดยเฉพาะพวกที่ต้องเสียประโยชน์ พวกที่เห็นสังคมไม่เป็นธรรม

ก็ไม่สนุกไปด้วย

... ส่วนกลุ่มผลประโยชน์ ในระยะหลังจะเห็นว่าองค์กรใหญ่ ๆ กิติ หรือ ฐานขององค์กรใหญ่ซึ่งมีเงินพอสมควรหรือว่ามีฐานะดีอยู่แล้ว และอยู่ในทางธุรกิจที่ใหญ่โต ยังเข้าไปมีบทบาททางด้านการเมืองมากขึ้น เราจะเห็นว่าทุกคนที่มีผลประโยชน์จากการที่เข้าไปสู่การเมือง จะถือโอกาสนั้นเข้าไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าบางครั้งก็มีปัญหาในทางลบ เพราะว่าการเข้าไปก็คงจะถูกขูดค้ำเรื่องต่าง ๆ แต่เขาเมื่อเข้าไปแล้ว และตัวเองสามารถเข้าไปสู่ในสิ่งที่ตัวเองต้องการก็สามารถที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตัวเองได้และก็สามารถทำผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตัวเองเช่นกัน

6. สำหรับคำถามในประเด็นแรกข้อที่ 6 ที่ว่า "ท่านมีความคิดเห็นว่า ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเป็นระบอบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองหรือไม่"

นายเอนก ศรีวิชะชาติ ให้ความเห็นว่า

...จริง ๆ แล้ว ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ประชาชนเลือกผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรก็ทำหน้าที่แทนประชาชน อย่างเช่น จะออกกฎหมายอะไรอย่างไร ก็คือตัวแทนที่จะเข้าไปดูแลรักษาผลประโยชน์ให้อย่างสมมุติว่าจะออกกฎหมายควบคุมการก่อสร้าง ก็ต้องมีฝ่ายที่เกี่ยวข้องรู้เห็นเกี่ยวกับการก่อสร้าง ว่าทำได้หรือเปล่า หรือว่ากระทบกระเทือนอะไรหรือเปล่า สำหรับทางด้านการท้องเกี่ยวก็จะต้องมีผู้แทนทางด้านท้องเกี่ยวเขาไปดูแล รู้เห็นว่าสมควรหรือไม่สมควร ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ควรจะแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แต่เท่าที่ผ่านมาก็ไม่ได้เป็นอย่างที่ว่ามีพอสมควร เพราะว่าเท่าที่เป็นมา วุฒิสมาชิกก็ ส.ส. กิติ ที่เข้ามาส่วนใหญ่อย่างที่ว่า ถ้าเป็นผู้แทนจะเป็น ส.ส. ที่ได้รับเลือกมา ส่วนใหญ่เวลาจะโหวตเสียง ก็จะเป็นโผ ออกมาก่อน อ่านโดยไม่ได้ตรวจเช็คหรือไม่ได้มีการพิจารณา ไม่ได้รักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างถ่องแท้

7. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 1 ที่ว่า "ในฐานะที่เป็นนักธุรกิจท้องเกี่ยวและเป็นผู้นำของสถาบันกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่ง ท่านคิดว่า ท่านมีหน้าที่อะไรบ้างและจะแสดงบทบาทตามหน้าที่นี้อย่างไร"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...มีหน้าที่ต้องสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันให้มั่นคง เป็นที่ยอมรับทั้งภาครัฐและเอกชน และในต่างประเทศ การแสดงบทบาทอยู่ที่คณะกรรมการว่ามีความคิดสร้างสรรค์และแนวทางระดับชาติหรือไม่และอยู่ที่สมาชิกด้วยว่าจะเข้าใจและให้ความร่วมมือหรือไม่

นายฤๅษะ บันยารชุน ได้ให้ความเห็นว่า

...ผมยินดีที่จะเข้าไปร่วมให้คำแนะนำแก่รัฐบาล ที่ผ่านมาในช่วงที่ คุณจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและดูแลงานทางด้านการท่องเที่ยว และคุณมีชัย วีระไวทยะ เข้ามาช่วยงานทางด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ตอนนั้นผมคิดว่ามีนักการเมืองที่สนใจและรู้เรื่องการท่องเที่ยว พวกเราอยากจะสนับสนุนให้ความคิดเห็นและชี้แนะ แต่ระยะเวลาที่สองท่านนี้อยู่ในตำแหน่งสั้นมาก จึงทำให้ขาดความต่อเนื่อง

นายจตุพร สิหนาทกถากุล ให้ความเห็นว่า

...ในฐานะที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ของธุรกิจโรงแรม โดยมีสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสามัญของสมาคมก็เป็นผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมทั้งนั้น สำหรับสมาคมโรงแรม ในฐานะที่ผมเป็นนายกสมาคมอยู่ คือ เราก็มักมีหน้าที่จะต้องคอยดูแลปกป้องรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นสมาชิกที่ในทางที่ถูกที่ควร หากมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะเข้ามากระทบกระเทือนต่อกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม สมาคมโรงแรมก็จะต้องมีหน้าที่คอยหาทางแก้ไข หรือคอยสะท้อนความคิดเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจะเป็นรัฐบาลก็ดีหรืออาจจะ เป็น กระทรวง กรม กอง กิติ เป็นหน้าที่ของสมาคม โดยเฉพาะคนที่ทำหน้าที่บริหารสมาคม ต้องคอยหาโอกาสสะท้อนความคิดเห็นโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีเพื่อให้รับทราบปัญหาต่าง ๆ พร้อมเสนอข้อคิดเห็นในทางที่ถูกที่ควร เพื่อความถูกต้องเพื่อผลประโยชน์ของทุก ๆ ฝ่าย

นายกำพล เตชะทรวิจิตร ตอบว่า

...อันนี้ก็เป็นหน้าที่ของกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว คือพยายามให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาล ที่เราเห็นว่าเหมาะสมให้มากที่สุดและก็พยายามแม้แต่ว่าบางครั้งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งของเรา อาจด้อยไปหน่อยก็ไม่ควรตีโพยตีพายหรือตีตนไปก่อนไข้

นายเอนก ศรีชีวะชาติ ให้ความเห็นว่า

...ประการสำคัญ อย่างน้อยว่าเราก็เป็นประชาชนคนไทย เราก็ควรจะรักษาผลประโยชน์เพื่อคนไทย เพื่อประเทศไทย ประการแรกทุกคนจะต้องเพิ่งเล็งและนึกถึง โดยเฉพาะทางการค้าค่อนข้างจะเสรี ชาวต่างประเทศเข้ามามากพอสมควร โดยเข้ามาในคราวหลายอย่าง และถ้าเราไม่มีกฎหมาย หรือมีกฎหมายแต่ไม่มีผู้ที่หยิบยกขึ้นมา ไม่มีผู้ที่ไปอ้างอิง มันก็ไม่มีคนเข้ามาดำเนินการ มันก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ที่จริงเราไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของเราเอง แต่เราทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและคนไทยทุกคน เราควรรักษาผลประโยชน์อย่างกรณีธุรกิจท่องเที่ยว เราพบว่าบริษัทต่างชาติ เข้ามาในคราวของบริษัทคนไทย หรือว่ามีัคคุเทศก์ต่างชาติ เข้ามาทำหน้าที่มีัคคุเทศก์ก็ดี ซึ่งกฎหมายของเราก็มีบังคับอยู่ว่า อาชีพต่าง ๆ พวกนี้ ควรเป็นอาชีพที่สงวนสำหรับคนไทย ในการเข้ามาประกอบอาชีพของคนต่างชาติ ผมว่าจุดยืนและความคิดต่างกัน คนไทยเราเพื่อประเทศไทย เพื่อลูกเพื่อหลาน แต่ชาวต่างชาติไม่ใช่ เขาอาจเข้ามาทอมไทย และเมื่อหมดผลประโยชน์แล้ว เขาก็กลับไป เพราะฉะนั้น พวกนี้ผมถือว่าควรจะต้องระมัดระวังและพิจารณาให้ดี มีปัญหาเช่น มีัคคุเทศก์ชาวไต้หวัน เข้ามาประกอบอาชีพซึ่งเป็นสิ่งไม่ควร แต่เราควรมีมีัคคุเทศก์ชาวไทยให้พร้อม เวลานี้บริษัทนำเที่ยวเขาอ้างว่า มีมีัคคุเทศก์ชาวไทยไม่เพียงพอ เราก็ควรหาทางเปิดอบรมให้เพียงพอ เพราะเมื่อเพียงพอแล้ว เราสามารถที่จะอ้างว่าถึงเวลาแล้วที่มีัคคุเทศก์ต่างชาติต้องออกไป

นายเฉลิมพล มหุตติการ ให้ความคิดเห็นว่า

...ในทางธุรกิจนั้น วัตถุประสงค์และเป้าหมายสำคัญที่สุด ถือว่าทำแล้วให้ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้น สิ่งที่ได้โดยเฉพาะธุรกิจทางภาคเอกชน

แน่นอนที่สุดว่าเป้าหมายอันนี้ก็คงจะต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ นั่นคือหน้าที่ที่เราจะต้องทำ ในส่วนไหนก็ตาม เพื่อให้บรรลุซึ่งความสำเร็จ ถ้าจะตอบง่าย ๆ ก็เป็นอย่างนี้ ส่วนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับโชค ความสามารถ และก็สภาพแวดล้อม บทบาทในฐานะผู้นำก็จะต้องรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมให้มากที่สุด

8. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 2 ที่ว่า "ท่านคิดว่าการรวบรวมกลุ่มของธุรกิจต่าง ๆ ในรูปของสมาคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการมีบทบาทในทางการเมือง ในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือไม่"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ได้ตอบว่า

...ถูกต้อง ถ้าเป็นไปได้ ควรจัดรูปแบบเดียวกับสภาหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรม ซึ่งผู้นำขององค์กรเหล่านี้ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะที่ปรึกษาของภาครัฐบาลทุกสมัย ดังนั้น จึงสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และองค์กรเหล่านี้ มีข้อมูลพร้อม มีเงินถึงมีประสบการณ์ในสาขาอาชีพของตน รัฐบาลจึงต้องฟัง

นายจตุพร สีหนาทกถากุล กล่าวว่า

...ในฐานะที่เป็นสมาคมของธุรกิจ ถือว่าเป็นสมาคมการค้าสมาคมหนึ่ง เพราะฉะนั้นในการที่รวมกลุ่ม เราเพียงแต่หวังว่าหากมีปัญหาอะไรขึ้นมา เราจะสามารถสะท้อนความคิด ความอ่านได้เป็นเสียงเดียวกัน และสามารถที่จะเรียกความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับทราบ ว่าปัญหานั้นเป็นปัญหาของส่วนรวมของผู้ประกอบธุรกิจนั้น ๆ เราไม่ได้หวังว่าเรารวมกลุ่มหรือการมีสมาคมนั้น จะไปสร้างฐานการเมืองหรืออะไรอย่างนั้น

นายเอนก ศรีชีวะชาติ ตอบว่า

...ผมคิดว่ามีส่วน ถ้ากลุ่มหรือสมาคมนั้น มีกิจกรรมในการทำงานถูกต้อง และสมาชิกให้ความสนใจและสนับสนุน ไม่ใช่ว่าตั้งขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของคนใดคนหนึ่ง

๑. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ ๑ ที่ว่า "ถ้าท่านมีความรู้สึกไม่พอใจ หรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายบางประการของหน่วยงานรัฐหรือรัฐบาล ซึ่งคิดว่าอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจของกลุ่ม ท่านจะต้องหาทางต่อสู้เพื่อยับยั้งนโยบายดังกล่าวหรือไม่"

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...การต่อสู้หรือยับยั้ง ต้องไม่เป็นการปลุกปั่น ยั่วยุ พุดจาพยายคาย ทำให้หน่วยงานของรัฐ ได้รับความเสียหายหรือไปให้ข่าวที่ปลุกปั่นแก่ สื่อมวลชน ที่กระจายข่าวออกไป ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียหาย การต่อสู้ต้องทำเป็นระบบ เป็นลายลักษณ์อักษร มีข้อเสนอแนะที่เป็นจริงและมีข้อเปรียบเทียบถึงผลดีผลเสีย ถ้าไม่เป็นผลสำเร็จ เอกสารต่าง ๆ หลักฐานต่าง ๆ ก็สามารถส่งต่อไปสู่มวลชนให้เป็นผู้ตัดสินใจ นี่เป็นวิธีที่ละมุนละม่อมที่สุดที่ควรปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เกิดความปั่นป่วนแก่บ้านเมืองและวิธีนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนด้วย

นายกุศะ บันยารชุน ให้ความเห็นว่า

...แน่นอน ผมต้องหาทางต่อสู้เพื่อยับยั้ง แต่ในทางหนึ่งจะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการเมืองมากหรือเปล่านั้น เพราะมีปัญหาต่าง ๆ เยอะแยะ

นายเอนก ศรีชีวะชาติ ให้ความเห็นว่า

...จริง ๆ แล้ว ก็ควรทำ ในเวลานี้เราคิดว่าเราก็ก่อนอยู่เหมือนกัน โดยที่ว่าการดำเนินการเช่นนั้นเราจะทำอย่างไร เราไม่สามารถที่จะไปพูดตะโกนอยู่คนเดียว มันก็อาจไม่มีเสียงเท่าไร เพราะทางที่ดีที่สุดก็คือพูดผ่านทางสมาคม สมาคมก็เป็นหน่วยงานที่ตั้งโดยกลุ่มคณะ เพราะฉะนั้นถ้าสมาคมเห็นด้วยที่เราเสนอไป ก็อาจมีการเรียกประชุม มีการพิจารณาหยิบยกปัญหาขึ้นมาพิจารณาและดำเนินการไปในวิธีทางที่ถูกต้อง โดยอาจนำปัญหาไปว่ากับหน่วยงานของราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานของรัฐทางการท่องเที่ยว เมื่อมีปัญหาที่อาจเสนอต่อหน่วยงานนี้ ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้ เราก็เสนอต่อระดับสูงต่อไป

นายเฉลิมพล มหุดติการ ตอบว่า

...แน่นอนที่สุด ถ้าเราเป็นบุคคลที่อยู่ในหน้าที่และก็อยู่ในกลุ่มที่มีพลังต่อรองสามารถที่จะแก้ไขเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มได้ แน่แน่นอนคงจะต้องหาวิธีใดทางหนึ่งที่จะมีบทบาทเข้าไปแก้ไขในส่วนนั้น แต่ที่ผ่านมาก็อย่างที่ว่า ความเป็นไทยระบบราชการบริหารของไทยก็เพียงแต่พูด ๆ กัน แต่ในทางปฏิบัติมันก็ไม่ค่อยมีอะไรเป็นสิ่งที่ย้อนกลับมาตามที่เราต้องการ ยกตัวอย่างเช่นเดียวกับโรงแรมซึ่งบางครั้ง เราจะต้องการปกป้องผลประโยชน์ของเราหรือต้องการที่จะทำอะไรขึ้นมา เราอาจจะผ่านทาง ททท. ก็ได้ ทาง ททท. ก็เพียงแต่ผู้รับฟัง แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำอะไรออกมาเป็นรูปธรรมได้ ตามที่ต้องการ และระบบราชการและหลายหน่วยงานที่ซ้ำซ้อน แล้วต่างฝ่ายต่างถือว่าประโยชน์ของตนเป็นหลัก เช่น กรณีเราจะก่อสร้างโรงแรมแห่งหนึ่ง จะมีขั้นตอนยุ่งยากลำบากมากกว่าจะได้ใบอนุญาต อย่างรัฐบาลชุดนี้ก็ได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ ในการที่จะเข้ามาควบคุมในธุรกิจต่าง ๆ นโยบายนี้คงต้องเลิกไปกลายมาเป็นกำกับดูแลซึ่งในความเข้าใจของผมมันน่าจะเป็นแบบนี้

10. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 4 ที่ว่า "การต่อสู้เพื่อยับยั้งนโยบายดังกล่าว นั้น ควรกระทำวิธีใด"

นายฤๅษะ บินยารชุน กล่าวว่า

...ถ้าเป็นประชาธิปไตยจริง ประชาชนควรไปหา ส.ส. ที่เป็นผู้แทนให้กับประชาชนแต่ละจังหวัด ตามธรรมนูญ ส.ส. เป็นผู้มีบทบาทในฐานะผู้แทนราษฎร เรามีอะไรควรไปบอกให้เขาทราบ เขาต้องหาโอกาสที่จะเสนอรัฐบาล

นายวิจิตร ณ ระนอง⁴² ให้ความเห็นว่า

...มันต้องทำทุกรูปแบบ ก่อนอื่นการที่เราคิดว่าการต่อสู้ในที่นี้บางครั้งอาจจะต้องแบ่งปัญหาออกเป็น 2 ลักษณะ ประการแรกคือ ปัญหาความคิดเห็น

42

สัมภาษณ์ วิจิตร ณ ระนอง, วุฒิสมาชิก, 13 ธันวาคม 2533.

ไม่ตรงกันกับ เรื่องนโยบายกิติหรือ เกี่ยวกับ เรื่องของหลักการและทฤษฎีกิติ ซึ่งเมื่อลักษณะของการขัดแย้งในลักษณะนี้เป็นลักษณะของความเชื่อ อย่าง ลัทธิต่าง ๆ ลักษณะเช่นนี้แก้ไขยาก ซึ่งจะใช้วิธีไหนก็ตามมันเป็นลักษณะ ปัญหาค่อนข้างจะเป็นปรัชญากันมาก แต่ถ้าเพื่อลักษณะปัญหาที่เราพูดอยู่ ในปัจจุบัน ทำการประกอบธุรกิจโดยตรงและสืบเนื่อง มักจะไม่ค่อยมี ลักษณะปัญหาอย่างนี้ แต่จะเป็นลักษณะปัญหาการที่ไม่เข้าใจกัน เป็นปัญหา ของการสื่อข้อความที่ไม่มีต่อกันเท่าที่ควร เป็นลักษณะของการค้าหลังที่สมัย ก่อนกิจการต่าง ๆ ที่ทำอยู่ยังไม่ได้ควบคุมมาถึงกิจการที่เราทำ อย่างเช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น ก็เลยทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหา ใน ปัจจุบันนี้ เพราะ 3 สิ่ง ซึ่งมันไม่ใช่เป็นสาเหตุของปรัชญาการ เรียกร้อง ความก้าวหน้าของสังคมของเทคโนโลยี เป็นความล้ำหลังของกฎหมาย เป็นการสื่อความหมาย ซึ่งข้อความการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่มี ประสิทธิภาพหรือไม่มีเลยมากกว่า เพราะฉะนั้นในรูปแบบของการที่แก้ไข เหล่านี้ เราก็พยายามทำในทุกรูปแบบ เพราะว่าในลักษณะของการ ดำเนินงานของข้าราชการกิติหรือว่าในภาคของการ เมืองกิติหรือว่าภาค เอกชนกิติมักจำเป็นจะต้องใช้วิธีการทุกอย่างโดยเฉพาะ เช่น การ ลอบบี้ การประสานนักการเมือง ทั้งภาคข้าราชการประจำ และผู้ที่ เป็นเจ้าของเรื่อง และผู้ที่ประสานนโยบาย พวกรัฐมนตรีคณะรัฐบาล ต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงเรื่องของสมาชิกของสภาเอง แม้กระทั่งกรรมมา ธิการเองซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการลอบบี้และการที่ให้ความคิดและ ก็ความกระจ่างในแง่ของข้อมูลต่าง ๆ ในการที่จะช่วยทำให้การณรงค์ ปัญหานั้นเข้าไปแก้ไขในช่องทางที่ถูกต้อง อย่างเช่นไปสู่คณะกรรมาธิการ ในแง่ของสู่กรรมาธิการที่เกี่ยวข้องโดยตรงและอาจจะ เชิญหน่วยงานของ ภาคราชการที่เกี่ยวข้องมาทำความเข้าใจมาชี้แจงให้รับทราบข้อมูลไม่ใช่ เป็นการสั่งงาน แต่เป็นการรับทราบข้อมูลในแง่ของการปฏิบัติกับกรรมา ธิการได้อีกทางหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อเราคิดถึงลักษณะปัญหาอย่างนี้ เราคิด ว่าไม่เป็นการตอบโต้แบบลัทธิ ยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัด เพราะฉะนั้น เมื่อเราสื่อข้อความกันเข้าใจดีแล้ว เป็นพื้นฐานเดียวกันโดยความ เจตนารมณ์ ของทุกฝ่ายเท่าที่ हम เห็นมานี้ก็มีความตั้งใจที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ในแนวเดียวกันทั้งนั้น เมื่อเข้าใจต่อกันแล้วการแก้ปัญหาก็ง่ายมาก จะมี ดิถีค้อยู่ที่ว่าที่แก้ไขไม่ได้ก็อย่างว่ากฎหมายเก่าที่เรามีความจำเป็นต้องแก้ไข ซึ่งอันนี้ต้องใช้เวลา แต่ว่ากฎหมายของเรามีจำนวนมากที่ไม่สามารถผ่าน สภาได้ เวลาของการทำงานมันไม่พอกับปริมาณ

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ให้ความเห็นว่า

...เราไม่ควรยุ่งกับนักการเมือง เพื่อให้เป็นบุญคุณติดต่อกัน เพราะเมื่อมีการเลือกตั้ง เขาจะมาทวงบุญคุณไม่จบสิ้นและเมื่อเราพ้นจากตำแหน่งในสถาบันกลุ่มผลประโยชน์ บุญคุณอาจติดอยู่ เจอหน้ากันก็อาจทวงได้ เราไม่ควรลอบมีข้าราชการ แต่ควรชี้แจงขั้นแรกในหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อน แต่ในข้อความต้องมีการตอกย้ำว่า ถ้าไม่รีบดำเนินการก็จะส่งเป็นขั้นตอนถึงผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และต้องเอาจริงเอาจัง กำหนดเวลาให้ตอบ ถ้าไม่ทำตามกำหนดก็จะส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีในลำดับสุดท้าย ถ้านายกรัฐมนตรีไม่สนใจก็ต้องใช้เงินลงโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์

นายจตุพร สิหนาทกถากุล ให้ความเห็นว่า

...คือที่จริงในขณะนี้ทางสมาคมไข้อยู่จะเป็นการชี้แจงไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกรงว่าท้องพักจะล้ม ชี้แจงเพื่อที่จะให้เตรียมหาหนทางก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น แม้กระทั่งทางด้านมลภาวะก็ดี ทางด้านจราจร เราจะเน้นไปทางด้านการศึกษา ส่วนปัญหาทางด้านบุคลากรทางด้านโรงแรมที่ขาดแคลน นอกจากเราจะชี้แจงแล้ว เราจะเข้าไปมีบทบาททางด้านที่จะเสนอตัวโดยจะร่วมกับสถาบันการศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลาย ๆ แห่งหรือทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเจ้าของสถาบันศึกษา ธุรกิจโรงแรมที่บางแสนที่เสนอตัวว่าให้เข้าไปช่วยปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างของสถาบันที่บางแสน ให้สามารถที่จะฝึกสอนนักเรียนให้ได้จำนวนมากขึ้นกว่าปัจจุบัน ให้สามารถสอนในระดับสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทางด้านนี้เราก็พยายาม เข้าไปลงมือทำเองหรือร่วมมือกับสถาบันการศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งเราคิดว่ามีความจำเป็น ซึ่งถ้าปล่อยไว้นับวันปัญหาจะเกิดมากขึ้น

นายมานพ สงค์อิม ⁴³ กรรมการสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ให้ความเห็นว่า

...ผมคิดว่าแนวทางต่อสู้เราก็มีเป้าหมายเมื่อต่อสู้แล้ว เราควรจะต้อง

43

สัมภาษณ์ มานพ สงค์อิม, ผู้จัดการใหญ่ บริษัทแปซิฟิกเลเซอร์ (ประเทศไทย) จำกัด.

ได้อะไรมาบ้าง เมื่อได้อะไรมา เราต้องชกมวยไทยทุกรูปแบบ ทั้งแยบ ทั้งเตะบ้าง ต้องทำไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่ติดต่อทางหน่วยราชการ พรรค การเมือง กรรมาธิการก็ดี ซีแจงให้เขาเข้าใจ เพราะว่าส่วนมากเท่า ที่ปรากฏมักเป็นข้อมูล กรรมาธิการตัดสินจริง ๆ ไม่ได้เป็นข้อมูลที่หลาย ๆ ด้าน มักจะเป็นข้อมูลสองด้าน สรุปออกมาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใหญ่ ไม่มีความเข้าใจจริง ๆ ปัญหาจากไหนทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และในเวลาเดียวกันก็ทำความเข้าใจกับมวลชนและทางสื่อมวลชนด้วยและ ทำความเข้าใจว่าจริง ๆ แล้วปัญหามันเป็นอย่างนี้ เราต้องทำทุก ๆ จุด แน่นอนระบบไทย ๆ ของเราต้องใช้อิทธิพลมักจะได้ผลมากกว่าการต่อสู้แบบ อหิงสา คงไม่มีทาง

นายกำพล เตชะทรวิจิตร ให้ความเห็นว่า

...ความจริงแล้วพยายามเจรจาต่อรอง ผมคิดว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด แต่ อย่่างไรก็แล้วแต่ในสังคมของรัฐบาลของเรา ถ้าต่อรองไปเฉย ๆ ไม่มี การให้ข่าวไว้วางใจไป มันก็คงจะช้าหน่อย

11. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 5 ที่ว่า "ท่านมีความคิดที่จะใช้ความสัมพันธ์ ส่วนตัวในการต่อสู้บ้างหรือไม่"

คุณหญิงชนิดต์ ปิยะอุย อดีตนายกสมาคมโรงแรมไทย ให้ความเห็นว่า

...ถ้าการที่เราสามารถรู้จัก เราสามารถเข้าถึงผู้ใหญ่ การเดินทางนั้น มันมีทั้งทางอ้อมและทางตรงและก็ทางตัน ถ้าหากว่าเราต้องการให้กิจการ งานของเราที่ทำนี้ให้มันรวดเร็ว เราก็ควรที่จะต้องหาทางตรงหรือทางลัด ถ้าเรามัวไปเดินงุ่มง่ามในทางอ้อม กว่าจะถึงมือของผู้ซึ่งสามารถช่วยเรา วินิจฉัยปัญหาได้ก็อาจจะกินเวลาหรืออาจจะไม่ประสบความสำเร็จ เพราะ

ฉะนั้น ในการที่เรามีโอกาสรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่บ้างมันก็เป็นการดี

นายกัมพล เตชะทรวิจิตร ให้ความเห็นว่า

...ในหมู่พวกเรา เราพบกันอยู่แล้ว เราก็คุยกัน โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ก็อยู่ในวงการค้าอย่างนี้ แม้แต่ทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเราก็ต้องคบค้าสมาคมกันอยู่แล้ว ก็เป็นความสัมพันธ์ที่มีกันและเห็นแก่หน้าตา เป็นส่วนตัวด้วย ทั้งหมดจะเอาเรื่องส่วนตัวเลยไม่ได้ เพราะว่าผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่เขาพิจารณาให้เพื่อส่วนรวมไม่ใช่เห็นแก่หน้าเราอย่างเดียว

12. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 6 ที่ว่า "ท่านคิดว่าการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง และมีการจัดองค์การที่ดี จะทำให้กลุ่มผลประโยชน์มีอำนาจการต่อรองเพิ่มขึ้นหรือไม่"

นายฤๅษะ บันยารชุน ให้ความเห็นว่า

...ทำให้มีอำนาจการต่อรองแน่นอน แต่ที่เป็นอยู่ สมาชิกของสมาคมบางราย ยังมีมาตรฐานไม่เป็นที่เชื่อถือแก่วงการทั่วไปซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากในการจัดองค์การที่ดี

นายจตุพร สิหนาทกถากุล กล่าวว่า

...ในการจัดองค์กรหรือการรวมกลุ่ม เรามีอุดมคติที่ถูกต้องและก็สามารถดำเนินการไปในทางที่ถูกที่ควร เรามองว่าจะทำให้เสียงสะท้อนนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะว่าเป็นเสียงจากคนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนสองคน เพื่อที่จะนำไปชี้แจงต่อหน่วยงานหรือคอบุคคลที่จะต้องรับฟังข้อคิดเห็น จะช่วยได้ ช่วยแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้ตระหนักถึงว่าอันนี้ เป็นปัญหาของคนหมู่มาก อาจจะมองว่ามีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น ที่จริง วัตถุประสงค์เราก็ไม่ใช่มีไว้เพื่อที่จะไปเรียกร้องในทางไม่ถูกไม่ควร เพียงแต่มีไว้คอยปกป้องในทางที่มองว่าจะ เป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่เป็นสมาชิก

นายกัมพล เดชะทรวิจิตร ให้ความเห็นว่า

...ถูกต้อง อันนี้มี แต่ไม่ใช่ว่ารวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งอย่างเดียว สมาชิกต้องมีความจริงใจต่อกันด้วย และจะต้องมีการจัดองค์การที่ดี ให้เป็นที่เชื่อถือแก่ราชการและมีความรับผิดชอบ

นายเฉลิมพล มหุดติการ ให้ความเห็นว่า

...ถ้ามองในแง่ทฤษฎีก็จะมี แต่ถ้ามองในลักษณะสังคมไทย ๆ มองในลักษณะเหตุการณ์ปัจจุบัน ก็คงขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยว่าจะเป็นอย่างที่ว่าไว้หรือไม่ มันคงไม่ได้เป็นอย่างนั้นเสมอไป

13. สำหรับคำถามในประเด็นที่สองข้อที่ 7 ที่ว่า "สมาคมการค้า ซึ่งเป็นสถาบันของกลุ่มผลประโยชน์อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 ซึ่งมีบัญญัติมาตราหนึ่งว่า ห้ามสมาคมการค้าดำเนินการในทางการเมือง ท่านมีความเห็นอย่างไรกับข้อนี้"

นายฤๅษะ บันยารชุน กล่าวว่า

...ข้อนี้ควรตีความให้กระจ่างว่า ห้ามดำเนินการในทางการเมืองอะไรบ้าง คือเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ ไม่ต้องการให้สมาคมการค้ามารวมหัวกัน กำหนดราคาสินค้าบางอย่างที่เอาเปรียบผู้บริโภค

นายจตุพร สิหนาทกฤดากร กล่าวว่า

...ผมเข้าใจว่าที่เขียนไว้ ห้ามสมาคมการค้าดำเนินการทางการเมือง มันกว้างไป ถ้าหากว่ารัฐบาลคิดว่า บทบาทหรือกิจกรรมบางอย่างของสมาคมการค้าไม่ควรทำ ควรจะเขียนให้ชัดเจนมากขึ้นกว่านี้ เพราะว่า การเมืองมันกว้างขวางเกินไป เราจะมองในแง่ไหน ที่จริงแล้วสมาคมการค้ามีกิจกรรมหลายอย่าง ถ้ามองในเรื่องการเมืองก็ต้องยอมรับว่า เข้า

ข้าย แต่ไม่มีใครไปว่าขัดกับกฎหมายสมาคมการค้า 2509 เพราะฉะนั้น
 เพียงแต่เขียนไว้เพื่อที่จะหยิบยกขึ้นมาใช้เป็นบางกรณี ตามความเข้าใจ
 ของผม รัฐบาลคงกลัวว่า รวมหัวกันขึ้นมาต่อต้านบางสิ่งบางอย่างหรือ
 รวมหัวกันขึ้นราคาสินค้า กลัวว่าจะ เป็นเหมือนสมัยอั้งยี่เมื่อก่อนนี้ผมมอง
 ในแง่นี้ว่าเป็น เหตุที่ตรากฎหมายฉบับนี้ แต่ในปัจจุบัน เหตุการณ์มัน เปลี่ยน
 แปลงไป ควรที่จะเขียนให้ชัดเจนกว่านี้ว่าอะไรที่สมาคมการค้าไม่ควร
 จะเข้าไปทำ เช่น ส่งตัวแทนเข้าไปเลือกตั้งหรือเป็น ส.ส. ส.ก.
 ส.ช. อะไรอย่างนั้น ก็ไม่ถึงว่าเป็นสมาคมการค้า ถ้าอย่างนั้นจดทะเบียน
 เป็นพรรคการเมือง แต่บางสิ่งบางอย่างถูกมองว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ผม
 ยกตัวอย่างใครขึ้นมาเป็นรัฐบาลหรือเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เพราะทุกวันนี้
 สมาคมมีการเข้าไปร่วมสังสรรค์แสดงความคิดเห็น ถ้าจะมองเป็นกิจกรรมทาง
 การเมืองก็มองได้ คุณต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเขา ใช่ว่าจะมองว่าคุณยุ่ง
 เกี่ยวกับการเมืองไปด้วย ถ้าหากจะมองในแง่อย่างนั้น ก็ถูกมองว่าคุณยุ่ง
 เกี่ยวกับการเมือง สมาคมยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ฉะนั้นควรเขียนให้ชัดเจน
 อะไรที่สมาคมการค้าไม่ควรทำ

14. สำหรับคำถามที่ว่า "ในฐานะที่ท่านเป็นวุฒิสมาชิกที่มาจากกลุ่มผู้ประกอบการ
 การท่องเที่ยว ขอทราบว่าท่านได้มีบทบาทอะไรบ้างในวุฒิสภาหรือในคณะ
 กรรมการธิการของวุฒิสภาในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มผู้
 ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว

นางเยาวลักษณ์ แห่งสภา ตอบว่า

...ได้ทำหน้าที่ในฐานะกรรมการธิการของวุฒิสภา ถ้ามีเรื่องใดด่วนก็จะ
 เชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ถ้าไม่ใช่เกี่ยวกับตัวบท
 กฎหมายก็สามารถแก้ไขได้ เลยได้ทำหน้าที่เป็นจุด เชื่อมระหว่างกลุ่มผล
 ประโยชน์กับฝ่ายนิติบัญญัติ

นายวิจิตร ณ ระนอง ตอบว่า

...สำหรับเรื่องของการท่องเที่ยว ผมได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด
 ในระหว่างผู้ที่ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวของภาคเอกชนกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐบาล เพื่อรับทราบถึงปัญหาในแง่ของการเปิดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและแนวโน้มของด้านการตลาดและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอื่น ๆ ที่นี้ในส่วนที่ประสานงานเป็นลักษณะของการให้ข่าวสาร การสื่อข่าวสารซึ่งกันและกัน ซึ่งให้ภาครัฐบาลได้ภาพที่ถูกต้องทั้งทางภาคเอกชนหรือกลุ่มประโยชน์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต้องการอะไร กำลังทำอะไรและประสบปัญหาอะไร มันไม่เชิงเหมือนเป็นการเรียกร้องหรือ การต่อสู้หรือความคิดเห็นหรือความหมายของการเรียกร้องค่าแรง มันไม่ต้องการขนาดนั้น แต่เป็นลักษณะของการสื่อ สื่อข้อความหรือสื่อปัญหาเพื่อที่จะได้มาซึ่งความร่วมมือและการประสานประสานของแผนงานทั้งสองภาคให้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด อันนี้เป็นเป้าหมายและเป็นการกระทำค่อนข้างเป็นหลัก เพราะผมเชื่อว่าในกรณีหลาย ๆ กรณี ที่มีปัญหาขึ้นมาหรือว่าพัฒนากับคนและแนวทางเป็นเพราะว่าการสื่อความหมายหรือข้อความนั้นไม่เกิดขึ้น ยังไม่มีเลย เพราะฉะนั้นเราได้มีการรวมกันในระดับต่าง ๆ และในวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการจัดเป็นกรรมการร่วม ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการเข้าพบเป็นแต่ละบุคคลไป อันนี้ก็จะทำให้ทุกอย่างสามารถดำเนินการได้ โดยมีความผิดพลาดน้อยที่สุด ในเมื่อผมได้ดำรงตำแหน่งแล้วนี่ก็จะทำให้การที่เราไปให้ข้อมูลต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นตัวแทนของกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวก็ได้รับการยอมรับมากขึ้นในภาคราชการต่าง ๆ อันนี้เป็นข้อที่ได้ประโยชน์และอีกประการหนึ่ง เมื่อได้เข้าไปในกรรมาธิการของวุฒิสภาแล้ว ทั้งภาคคมนาคมและการท่องเที่ยวนั้นก็ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยทางภาครัฐก็ได้รับข้อมูลที่ เป็นข้อมูลที่ค่อนข้างจะถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ ในส่วนที่เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวทางภาคเอกชนและขณะเดียวกันก็ได้โอกาส เสนอแนวความคิด ในแง่ของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาให้ทางสภาได้ผ่านความเห็นอันนั้นไปยังผู้บริหารคือทางภาครัฐบาล เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อทางตัวแทนของภาคเอกชนในสาขาใดสาขาหนึ่งได้มีโอกาสเข้ามาใกล้ชิดในภาคราชการ โดยวิถีทางการได้เข้ามาแต่งตั้ง เป็นวุฒิสมาชิกก็เป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือที่เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมาก แล้วก็จัดความไม่เข้าใจข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เคยมีอยู่ในอดีต เนื่องจากไม่ได้หันหน้าเข้าหากันอย่างใกล้ชิดมากกว่าที่ควรออกไปเกือบจะเรียกว่า เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงมากและนอกจากนั้น เมื่อเข้าไปอยู่ในภาครัฐบาลแล้วก็ยังได้โอกาสร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ก่อให้เกิด คณะทำงาน คณะศึกษาวิจัย เช่น ประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้ง 2 ภาค และในระดับต่าง ๆ ขึ้นมา ยังทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นด้วยในแง่ของการกระจายความร่วมมือกันทั้ง 2 ภาค ก็หลักใหญ่ ๆ ก็คงมีเท่านี้

สรุป

บทบาทของนักธุรกิจท่องเที่ยว และนักธุรกิจโรงแรม ในการเรียกร้องและต่อสู้ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ได้แสดงออกมาโดยผ่านทางสถาบันของกลุ่ม คือ สมาคมไทย ธุรกิจการท่องเที่ยวและสมาคมโรงแรมไทย ในประเด็นปัญหาสำคัญอันเกิดจากระเบียบปฏิบัติหรือนโยบายที่กำหนดโดยหน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาลหรือจากกลุ่มอื่นในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ได้แก่

1. ปัญหาความไม่สะดวกในการรับนักท่องเที่ยวและปัญหานักท่องเที่ยวลูกค้าของสมาชิกสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว ถูกมิถุนานซ์พหลอกลวงที่ท่าอากาศยานกรุงเทพ
2. ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องให้รัฐบาลมีนโยบายทางการบินพาณิชย์แบบเสรี
3. ปัญหารัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. ปัญหาการขึ้นราคาห้องพักของโรงแรม
5. ปัญหาหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุน เปิดให้มีการยื่นขอการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม ในช่วงเวลาที่กลุ่มนักธุรกิจโรงแรมเห็นว่าจำนวนห้องพักเกินความต้องการของตลาด
6. ปัญหาภาษีโรงแรม
7. ปัญหาอัตราค่ากระแสไฟฟ้าสำหรับธุรกิจโรงแรม มีอัตราสูงและไม่เป็นธรรม
8. ปัญหาภาษีโรงเรือนของธุรกิจโรงแรมมีอัตราสูง

วิธีการที่กลุ่มนักธุรกิจท่องเที่ยวใช้ในการเรียกร้องหรือต่อสู้ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม คือการเข้าพบเจรจากับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายข้อเท็จจริง กลุ่มไม่นิยมการแสดงออกในทางรุนแรง เช่น การประท้วงหรือการดำเนินการทางด้านการลอบบี้ ผู้มีอำนาจพรรคการเมืองหรือนักการเมือง เว้นแต่กรณีรัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรม ซึ่งนักธุรกิจท่องเที่ยวได้มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งและดำเนินการในทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

ในช่วงรัฐบาลของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นักธุรกิจท่องเที่ยวได้ใช้
"กรอ" เป็นช่องทางในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อผลประโยชน์โดยตรง

ทางด้านความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำกลุ่มนั้น ปรากฏว่า แม้ผู้นำจะ
มีความรู้สึกในทางการเมืองในทางที่ดี แต่ก็มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรนำสมาคมเข้าไป
เกี่ยวข้องกับวิถีทางการเมืองและการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ
หรือรัฐบาลนั้น ควรใช้วิธีการเจรจาทำความเข้าใจ มากกว่าการใช้วิถีทางอื่น ๆ เช่น
การประท้วงหรือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองและผู้มีอำนาจทางการเมือง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย